

HJEMLØSHED I DANMARK 2017. NATIONAL KORTLÆGNING

Rapport

Hjemløshed i Danmark 2017. National kortlægning

Lars Benjaminsen

Hjemløshed i Danmark 2017. National kortlægning

© VIVE og forfatterne, 2017

ISBN: 978-87-7119-461-6

e-ISBN: 978-87-7119-462-3

Layout: Hedda Bank

Forsidefoto: Colourbox

Tryk: Rosendahls a/s

Projekt: 100078

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVE blev etableret den 1. juli 2017 efter en fusion mellem KORA og SFI. Centeret er en uafhængig statslig institution, som skal levere viden, der bidrager til at udvikle velfærdssamfundet og den offentlige sektor. VIVE beskæftiger sig med de samme emneområder og typer af opgaver som de to hidtidige organisationer.

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

FORORD

I denne rapport præsenteres resultaterne af den sjette landsdækkende kortlægning af hjemløshed i Danmark, baseret på hjemløsetællingen i uge 6, 2017. Den første kortlægning blev gennemført i 2007, og kortlægningerne er siden blevet gennemført hvert andet år.

Formålet med kortlægningen er at følge udviklingen i hjemløsheden, både på landsplan og i de enkelte kommuner. Samtidig giver kortlægningen en viden om hjemløshedens karakter og ændringen i profilen af de hjemløse borgere. Kortlægningen giver også en viden om årsagerne bag hjemløsheden og om, hvilke sociale indsatser de hjemløse borgere modtager.

Vi retter en stor tak til de mange sociale tilbud, sundhedstilbud og lokale myndigheder, der har medvirket i undersøgelsen.

Undersøgelsen har været fulgt af en følgegruppe bestående af Ask Svejstrup og Sofie Bay-Petersen, SAND – De hjemløses landsorganisation, Jann Sjursen og Ole Kjærgaard, Rådet for Socialt Udsatte, Hanne Ramsbøl, Via University College, Jakob May og Søren Romar, Sammenslutningen af Boformer for Hjemløse i Danmark, Rafai Al-Atia, Kommunernes Landsforening, Jakob Tjalve og Nina Thorn Clausen, Socialstyrelsen, Jeppe Villumsen, Nille Bregenov-Pedersen og Signe Caspersen, Børne- og Socialministeriet.

Seniorforsker Evelyn Dyb, By- og regionsforskningsinstituttet NIBR, Oslo, Norge, har været referee på rapporten og takkes for kommentarer.

Undersøgelsen er gennemført af VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd på foranledning af Børne- og Socialministeriet. Rapporten er udarbejdet af seniorforsker Lars Benjaminsen, der også har været projektleder. Videnskabelig assistent Lena Bech Larsen har medvirket til undersøgelsens dataindsamling.

København, august 2017

Torben Tranæs

INDHOLD

SAMMENFATNING	7
1 INDLEDNING	15
1.1 Rapportens opbygning.....	15
2 DEFINITION AF HJEMLØSHED.....	17
2.1 Definition af hjemløshed	17
2.2 Begrebslig definition.....	18
2.3 Operationel definition	18
3 METODE OG DATA.....	21
3.1 De sociale tilbud og lokale myndigheder	21
3.2 Kortlægningens gennemførelse.....	21
3.3 Personskemaet	22
3.4 Hjemløse migranter uden fast ophold.....	23
3.5 Svarprocent.....	23
3.6 Kontrol for dobbelttællinger.....	24
3.7 Omfanget af underestimering	25
3.8 Rapportens tabeller.....	26
4 HJEMLØSHEDENS OMFANG OG UDVIKLING.....	27
4.1 Hjemløshedens omfang	27
4.2 Udviklingen i hjemløsheden	29
4.3 Varigheden af hjemløsheden	30
5 DEMOGRAFISK PROFIL.....	33
5.1 Køn og alder	33
5.2 Varighed, køn og alder.....	37
5.3 Indkomstgrundlag	38
5.4 De hjemløses børn.....	40
6 GEOGRAFISK FORDELING.....	45
6.1 Hjemløsheden, fordelt på byområder	45
6.2 Hjemkommune og registreringskommune	47
6.3 Hjemløshedsprofil og byområder	50
6.4 Fordeling på regioner og kommuner.....	53
6.5 Udviklingen i hjemløsheden i storbyerne	63
7 HELBRED OG MISBRUG	69
7.1 Fysisk sygdom	69
7.2 Psykisk sygdom	70
7.3 Misbrug	72
7.4 Geografisk variation i andelen med sygdom og misbrug.....	75
8 FAKTORER BAG HJEMLØSHEDEN.....	77

8.1	Samspil mellem individuelle og samfundsmæssige faktorer	77
8.2	Årsager til hjemløsheden, fordelt på køn og alder	77
8.3	Årsager og hjemløshedssituation	79
8.4	Årsager og varigheden af hjemløsheden.....	84
8.5	Funktionelt hjemløse.....	84
8.6	Hjemløse veteraner.....	86
9	SOCIALE INDSATSER	89
9.1	Sociale indsatser på hjemløseområdet.....	89
9.2	Sociale indsatser, fordelt på køn og alder	90
9.3	Sociale indsatser og hjemløshedssituation.....	92
9.4	Sociale indsatser og byområde	94
10	HJEMLØSE UNGE.....	97
10.1	Udviklingen i hjemløshed blandt unge	97
10.2	De unges hjemløshedssituation.....	98
10.3	Hjemløse unge med indvandrerbaggrund	100
10.4	Psykisk sygdom og misbrug blandt de hjemløse unge.....	100
10.5	Årsager til hjemløsheden blandt de unge	104
10.6	Sociale indsatser blandt de hjemløse unge	104
11	ETNISKE MINORITETER BLANDT DE HJEMLØSE.....	107
11.1	Nationalitet	107
11.2	Indvandrere og efterkommere	109
11.3	Alder og indvandrerbaggrund	110
11.4	Byområde og indvandrerbaggrund	111
11.5	Psykisk sygdom og misbrug blandt hjemløse indvandrere og efterkommere	113
11.6	Årsager til hjemløsheden blandt indvandrere og efterkommere.....	116
11.7	Sociale indsatser blandt hjemløse indvandrere og efterkommere.....	116
12	HJEMLØSE MIGRANTER	119
12.1	Hjemløse migranter uden fast ophold.....	119
	BILAG 1	123
	BILAG 2	131
	BILAG 3	134
	LITTERATUR	144

SAMMENFATNING

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE) præsenterer i denne rapport resultaterne af den sjette landsdækkende kortlægning af hjemløshed, der blev gennemført i uge 6, 2017. Kortlægningerne har været gennemført hvert andet år siden den første kortlægning i 2007. Rapporten tegner et billede af omfanget og udviklingen i hjemløsheden og af hjemløshedens geografiske fordeling på byområder, regioner og kommuner. Ligeledes afdækkes den demografiske og sociale profil blandt de hjemløse borgere i forhold til køn, alder, etnisk baggrund og helbreds-mæssige forhold. Kortlægningen er foretaget på foranledning af Børne- og Socialministeriet.

Kortlægningens metode

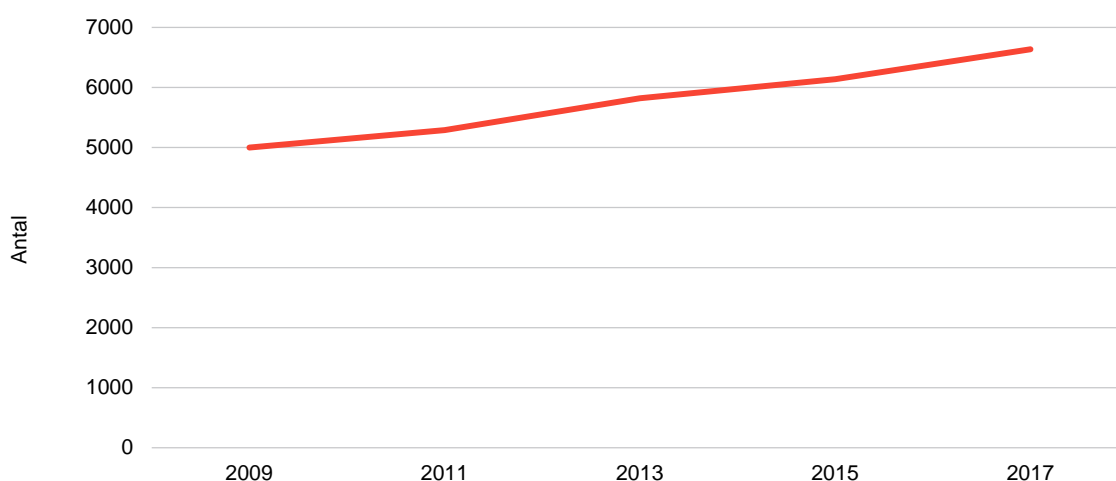
Kortlægningen indbefatter både den umiddelbart synlige hjemløshed i form af dem, der overnatter på gaden, og den mere skjulte hjemløshed, der ikke er synlig i byrummet, nemlig dem, der overnatter på de sociale tilbud eller på sofaen hos familie, venner og bekendte.

Kortlægningen blev gennemført ved, at en række sociale tilbud og lokale myndigheder i hele landet udfyldte et spørgeskema på to sider om hver enkelt borger, som de havde kontakt med eller kendskab til, og som befandt sig i en hjemløshedssituation i uge 6. De sociale tilbud, der har deltaget i kortlægningen, omfatter tilbud direkte henvendt til hjemløse borgere så som herberger, natvarmestuer og gadeplansteam. Øvrige sociale tilbud og behandlingstilbud, der også kan have haft kontakt med hjemløse borgere, har også deltaget i kortlægningen. Det gælder fx psykiatriske behandlingsenheder, misbrugsbehandlingscentre og kommunale socialcentre, jobcentre og ydelsescentre, der ofte har kendskab til hjemløshed blandt borgerne i forbindelse med den sociale indsats eller udbetaling af ydelser. Der indgår både tilbud i det offentlige velfærdssystem og i civilsamfundet. Da mange hjemløse borgere benytter flere forskellige tilbud, er der i rapportens opgørelser kontrolleret for forekomsten af 'dobbelttællinger' ved brug af oplysninger om initialer, fødselsdatoer, CPR-oplysninger og øvrige oplysninger fra spørgeskemaerne.

Fortsat stigning i hjemløsheden

Der er i uge 6, 2017 registreret i alt 6.635 hjemløse borgere. Det er en stigning på 8 pct., svarende til 497 personer siden den forrige kortlægning, hvor der blev registreret 6.138 hjemløse borgere. Den seneste kortlægning viser således, at den stigning i antallet af hjemløse borgere, vi har kunnet observere siden de første kortlægninger, er fortsat. Når vi følger udviklingen i hjemløsheden over tid, tager vi udgangspunkt i kortlægningen fra 2009, da der blev foretaget en mindre justering af kortlægningens definition efter den første kortlægning i 2007. Figur 1 viser udviklingen i antallet af hjemløse borgere fra 2009 og frem til den seneste kortlægning i 2017. Det ses, hvordan der er sket en fortsat stigning; fra de 4.998 hjemløse borgere, der blev registreret i kortlægningen i 2009, og frem til i dag.

Figur 1 Udviklingen i antallet af hjemløse borgere, registreret ved kortlægningerne fra 2009 til 2017.

I forbindelse med rapportens opgørelser skal der gøres opmærksom på, at der udover de 6.635 personer også er registreret en gruppe på 438 hjemløse migranter uden fast ophold i landet. På grund af en større usikkerhed knyttet til antallet af hjemløse migranter, er denne gruppe ikke medregnet i tallet på de 6.635 personer. Gruppen af hjemløse migranter uden fast ophold er særskilt opgjort i rapportens kapitel 12. Det understreger, at langt hovedparten af de hjemløse borgere, der er registreret i kortlægningen, er af dansk herkomst (cirka fire ud af fem), eller er flygtninge og indvandrere med fast ophold i landet.

De otte hjemløshedssituationer

Der indgår i kortlægningen otte forskellige hjemløshedssituationer (se tabel 1) samt kategorierne andet og uoplyst. Kategorierne er opgjort hierarkisk fra oven, således at hvis borgeren har overnattet på gaden, er vedkommende opgjort i denne kategori, selv om personen i løbet af tælleugen også har benyttet andre overnatningsformer.

Tabel 1 Hjemløse borgere opdelt på hjemløshedssituationer, 2009-2017. Antal.

Hjemløshedssituation	2009	2011	2013	2015	2017
Gaden	506	426	595	609	648
Natvarmestue	355	283	349	345	305
Herberg	1.952	1.874	2.015	2.102	2.217
Hotel	88	68	70	113	165
Familie/venner	1.086	1.433	1.653	1.876	2.177
Udslusning	164	227	211	178	169
Kriminalforsorg	86	88	64	90	68
Hospital	172	173	119	138	149
Andet	316	367	370	339	258
Uoplyst	273	351	374	348	479
I alt	4.998	5.290	5.820	6.138	6.635

Der er ifølge kortlægningen 648 personer, der har overnattet på gaden, i trappeopgange eller lignende i uge 6, 2017, hvilket svarer til cirka hver tiende hjemløs borger, der er registreret i kortlægningen. Antallet af gadesovere er steget lidt siden den forrige kortlægning, hvor der blev registreret 609 gadesovere. Der er 305 personer, der er opgjort i kategorien brugere af natvarmestuer.

Ligesom ved de tidligere kortlægninger er den største gruppe, der er registreret i 2017-kortlægningen, dem, der overnatter på herberger og forsorgshjem, der primært indbefatter § 110-boformerne ifølge serviceloven. Det er i alt 2.217 personer, der har overnattet på herberger og forsorgshjem i tælleugen. Næsten lige så mange, 2.177 personer, har overnattet hos familie og venner, og det er særligt i denne gruppe, at der er sket en stigning gennem de senere år. Ved den forrige kortlægning i 2015 blev der registreret 1.876 personer, der havde overnattet hos familie og venner. Bag denne stigning i antallet af hjemløse borgere, der overnatter hos familie og venner, ligger særligt, at der henover perioden, hvor kortlægningerne har været gennemført, er sket en kraftig stigning i hjemløsheden blandt unge. De hjemløse unge overnatter i højere grad end de øvrige aldersgrupper hos familie og venner fremfor på herberger og forsorgshjem.

De øvrige hjemløse borgere er opgjort i de øvrige hjemløshedssituationer. Der er således en gruppe på 165 personer, der har overnattet på hoteller, vandrerhjem eller lignende på grund af hjemløshed, ligesom der er registreret 169 personer, der står foran en udskrivning fra hospital, og 68 personer, der står foran en løsladelse fra fængsel, uden at der er en boligløsning. Endelig er der registreret 258 personer i kategorien andet, der fx indbefatter borgere, der overnatter i campingvogne og kolonihavehuse, og 479 personer er registreret i kategorien uoplyst. Det kan være, når medarbejdere i fx socialcentre og jobcentre har kendskab til, at en borger er hjemløs, men ikke ved, hvilken situation borgeren aktuelt befinder sig i.

Stigninger i hjemløsheden i flere områder af landet

Det er cirka halvdelen af de hjemløse borgere, 3.242 personer, der er hjemmehørende i hovedstadsområdet, hvilket er en stigning fra 3.152 personer ved den forrige kortlægning i 2015. Der er registreret 1.482 hjemløse borgere, som er hjemmehørende i Københavns Kommune. Det er et fald fra 1.562 personer ved den forrige kortlægning. Derimod er tallet steget lidt på Frederiksberg: fra 226 i 2015 til 242 i 2017. Stigningen i antallet af hjemløse i hovedstadsområdet er imidlertid særligt sket i de københavnske omegnskommuner: fra 1.364 personer i 2015 til 1.518 personer i 2017.

Der er også et forholdsvist stort antal hjemløse i Aarhus Kommune, hvor en vedvarende stigning hen over de senere år er fortsat, idet der i 2017 er registreret 767 hjemløse borgere i Aarhus mod 668 ved kortlægningen i 2015.

Også i Aalborg er der sket en stigning: fra 241 hjemløse borgere i 2015 til 261 personer i 2017. I Odense er tallet derimod faldet betydeligt, og der er ved kortlægningen i 2017 registreret 113 hjemløse borgere i Odense mod 173 ved den forrige kortlægning.

Der er også sket en stigning i antallet af hjemløse borgere i kategorien af øvrige kommuner, hvor den største by har over 20.000 indbyggere, og hvor der samlet set er sket en stigning fra 1.300 personer i 2015 til 1.457 personer i 2017.

Ligeledes er der sket en stigning i landkommunerne, defineret ved at den største by har mindre end 20.000 indbyggere, hvor antallet af hjemløse borgere samlet set er steget fra 604 til 795 personer. Udviklingen har dog varieret i de forskellige byer. Eksempelvis er antallet af hjemløse bor-

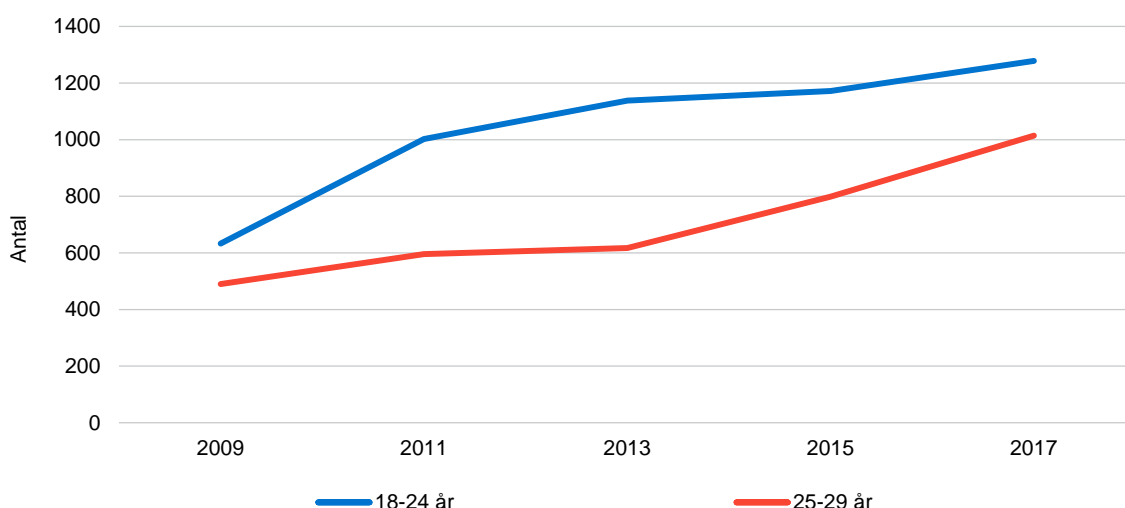
gere steget i byer som Esbjerg, Horsens og Vejle, mens det omvendt er faldet lidt i byer som Silkeborg og Randers.

Disse opgørelser af hjemløsheden, fordelt på kommuner og byområder, er baseret på borgerens "hjemkommune", der kan adskille sig fra "registreringskommunen", hvor registreringen er foretaget, og hvor borgeren typisk opholder sig. Hvis fx borgeren opholder sig på et herberg i en anden kommune, er den kommune, hvori herberget er beliggende, opgjort som "registreringskommune", mens den kommune borgeren kommer fra, er "hjemkommune".

Flere hjemløse unge

Der er ved 2017-kortlægningen sket en stigning i antallet af hjemløse unge, og derved fortsætter den kraftige stigning i antallet af hjemløse unge, der er observeret hen over de tidligere kortlægninger (se figur 2).

Figur 2 Udviklingen i antallet af hjemløse unge 18-24-årige og 25-29-årige, 2009-2017.

Ved kortlægningen i 2017 er der registreret 1.278 hjemløse mellem 18 og 24 år, hvilket er en stigning på 9 pct. siden 2015, hvor der var 1.172 hjemløse mellem 18 og 24 år. Ved kortlægningen i 2009 var der 633 hjemløse 18-24-årige, og der er således sket mere end en fordobling i antallet af hjemløse i denne aldersgruppe siden da.

Der er også sket en fortsat stigning i antallet af hjemløse borgere mellem 25 og 29 år. Stigningen i hjemløsheden i denne aldersgruppe satte særligt ind fra 2013 og frem, og ved kortlægningen i 2017 er der registreret 1.014 hjemløse 25-29-årige, sammenholdt med 799 hjemløse 25-29-årige i 2015.

Flere hjemløse kvinder

Sammenlignet med de forrige kortlægninger er der ved 2017-kortlægningen registreret en højere procentandel af hjemløse kvinder. Andelen af hjemløse kvinder er i 2017 opgjort til 25 pct., mens den ved de tidligere kortlægninger har ligget på cirka 22 pct. Det er tegn på, at flere kvinder rammes af hjemløshed, selvom mændene fortsat udgør hovedparten af de hjemløse borgere.

Der er også tegn på, at der er flere kvinder med børn blandt de hjemløse, da det i 2017 er 18 pct. af de hjemløse kvinder, der har daglig omsorg for børn, mod 11 pct. af de hjemløse kvinder i 2015. Imidlertid er antallet af hjemløse børn (børn under 18 år), der er registreret på selvstændige personskeemaer, samtidig faldet fra 93 i 2015 til 39 i 2017. Faldet i det registrerede antal af hjemløse børn kan muligvis skyldes, at der ikke udfyldes personskeemaer for alle de hjemløse børn, der opholder sig sammen med en hjemløs forælder. Der er således grund til at være opmærksom på, om flere husstande med børn kommer ud i hjemløshed, selvom langt hovedparten af de hjemløse stadig er voksne uden mindreårige børn, eller voksne, som har børn, men uden dagligt samvær.

De fleste hjemløse borgere har dansk baggrund, men hjemløse med indvandrerbaggrund er overrepræsenterede

Hovedparten af de hjemløse borgere har dansk baggrund. Vi har i kortlægningen dels spurgt til borgerens nationalitet, dels om borgeren har flygtninge-/indvandrerbaggrund eller er efterkommer af flygtninge/indvandrere. Det er 82 pct. af de hjemløse borgere, som er registreret i kortlægningen, der har dansk nationalitet. Heraf er der 7 procentpoint, der har grønlandsk baggrund (det vil sige er danske statsborgere med grønlandsk baggrund). De resterende hjemløse borgere fordeler sig bredt på nationaliteter, fordelt på forskellige landegrupper. Der er 1 pct. fra de øvrige nordiske lande, 3 pct. fra øvrige EU-lande, 2 pct. fra det øvrige Europa, 6 pct. med mellemstlig nationalitet, 5 pct. med afrikansk nationalitet, og 2 pct. med øvrige nationaliteter. Heri er fraregnet personer, hvor det er oplyst, at vedkommende ikke har fast ophold i landet, da denne gruppe som tidligere nævnt er opgjort særskilt i kapitel 12 på grund af den større metodiske usikkerhed omkring registreringen, og for generelt at kunne skelne mellem de forskellige grupper.

Det er 13 pct. af de hjemløse borgere, der er indvandrere, og 8 pct., der er efterkommere af indvandrere. Denne andel er væsentligt højere i storbyerne. Det er således 21 pct. af de hjemløse borgere i København, der har indvandrerbaggrund, og 9 pct., der er efterkommere af indvandrere, mens de tilsvarende tal i Aarhus er 20 pct. og 17 pct. Der er også en højere andel af indvandrere og efterkommere blandt de hjemløse unge, idet 7 pct. af de hjemløse 18-24-årige har indvandrerbaggrund, og 16 pct. er efterkommere af indvandrere.

Det er dermed cirka fire ud af fem hjemløse borgere, der har dansk baggrund, mens cirka en ud af fem er indvandrere eller efterkommere. Selvom hovedparten af de hjemløse borgere således har dansk baggrund, er der en overrepræsentation af personer med indvandrerbaggrund blandt de hjemløse, set i forhold til, at der i befolkningen som helhed er 13 pct., der er indvandrere eller efterkommere.

Flere hjemløse med psykisk sygdom

Hen over årrækken, hvor kortlægningerne er foretaget, har der været en stigende andel med psykisk sygdom blandt de hjemløse. Denne udvikling er fortsat ved 2017-kortlægningen, hvor andelen med psykisk sygdom er steget til 53 pct., mens andelen var 49 pct. i 2015 og 37 pct. ved kortlægningen i 2009. Andelen med psykisk sygdom er højest, med 61 pct., blandt de hjemløse kvinder, mens den er 50 pct. blandt de hjemløse mænd.

Der er også en betydelig andel af de hjemløse borgere, der har misbrugsproblemer. Her er andelen væsentligt højere blandt de hjemløse mænd, med 67 pct., mens det er 42 pct. af de hjemløse kvinder, der har et misbrug. Blandt de ældre hjemløse er alkoholmisbrug mest udbredt, mens der blandt de yngre og midaldrende er flest med misbrug af hårde stoffer eller hash. Særligt blandt de hjemløse unge mænd er det cirka halvdelen, der har et misbrug af hash.

Der er således en betydelig del af de hjemløse borgere, der enten har psykisk sygdom eller misbrugsproblemer. Sammenlagt er det 82 pct. af de hjemløse mænd og 79 pct. af de hjemløse kvinder, der enten har en psykisk sygdom, misbrugsproblemer eller begge dele. Der er 32 pct. af de hjemløse mænd og 28 pct. af de hjemløse kvinder, der er psykisk syge misbrugere. Det skal dog ikke overses, at der er 18 pct. af de hjemløse mænd og 21 pct. af de hjemløse kvinder, der hverken har psykisk sygdom eller misbrugsproblemer.

Der er ved kortlægningen registreret i alt 70 hjemløse borgere, der er krigsveteraner, det vil sige, at de har været udsendt af det danske forsvar eller Beredskabsstyrelsen. I denne gruppe finder vi en særligt høj andel på 93 pct., der angives at have en psykisk sygdom.

Faktorer bag hjemløsheden

Hjemløsheden opstår i et samspil mellem både samfundsmæssige forhold som boligmangel, arbejdsløshed og lignende, og individuelle sårbarhedsfaktorer som psykisk sygdom og misbrugsproblemer. Socialt udsatte borgere vil typisk være i større risiko for at blive ramt af ugunstige strukturelle forhold som en stigende mangel på billige boliger. I kortlægningen har vi spurgt til, hvad der for den enkelte hjemløse borger er de væsentligste årsager til hjemløsheden. Her viser det sig, at mange forskellige faktorer er på spil, selvom nogle faktorer er mere fremtrædende end andre.

Særligt psykisk sygdom nævnes som en væsentlig faktor i mange tilfælde (36 pct.), ligesom også problemer med stofmisbrug (27 pct.) eller alkoholmisbrug (23 pct.) er væsentlige faktorer. De psykosociale faktorer står dog ikke alene – for 25 pct. nævnes økonomiske vanskeligheder som en væsentlig årsag, og for 20 pct. er mangel på en egnet bolig eller et botilbud en væsentlig årsag. For 16 pct. af de hjemløse borgere er en udsættelse af boligen en væsentlig årsag, ligesom der var 18 pct., der ikke længere kunne bo hos familie og venner. Endelig nævnes også skilsmisse som en væsentlig årsag – for 25 pct. af de hjemløse kvinder og 13 pct. af de hjemløse mænd. For 7 pct. af de hjemløse mænd var løsladelse fra fængsel en væsentlig årsag til hjemløsheden. Tallene understreger, at der er mange forskellige faktorer, der kan lede frem til en hjemløshedssituation, ligesom der ofte vil være et samspil mellem flere forskellige faktorer.

De sociale indsatser

De mange forskellige faktorer, der kan være med til at udløse en hjemløshedssituation, betyder også, at de sociale indsatser må spille på flere strenge. I kortlægningen har vi spurgt til, hvilke sociale og behandlingsmæssige indsatser de hjemløse borgere modtager, samt om de har en kommunal handleplan (efter servicelovens § 141), og om de er skrevet op til egen bolig eller et botilbud.

Der er 24 pct. af de hjemløse borgere, der modtager psykiatrisk behandling, ligesom der er 17 pct., der er i stofmisbrugsbehandling, og 9 pct., der modtager alkoholbehandling. Der er 30 pct., der har en bostøttemedarbejder, støttekontaktperson eller lignende tilknyttet, mens 13 pct. er i aktivering eller revalidering. Der er 30 pct. af de hjemløse borgere, der har en kommunal handleplan, hvor der dog skal tages forbehold for, at der kan være tilfælde, hvor de sociale tilbud, der har foretaget registreringen, ikke er bekendt med, at borgeren har en handleplan. Endvidere er der 28 pct. af de hjemløse borgere, der er skrevet op til egen bolig, og 5 pct., der er skrevet op til et botilbud. Det er 18 pct. af de hjemløse borgere, der ikke modtager nogen øvrige tilbud.

Konklusion og perspektivering

Kortlægningen fra 2017 viser, at stigningen i hjemløsheden gennem de senere år fortsætter. Når hjemløsheden ifølge kortlægningerne har været støt stigende i hver kortlægning siden 2009, er det nærliggende at stille spørgsmålet, om der kan være tale om en form for "tælleffekt" – det vil sige, at de sociale tilbud på området efterhånden bliver bedre og bedre til at afdække og indberette de hjemløse borgere, de er i kontakt med eller har kendskab til. En sådan tælleffekt kan ikke udelukkes. Men der skal gøres opmærksom på, at de observerbare mønstre i den fortsatte stigning i hjemløsheden langt fra er tilfældig, men særligt sker i bestemte grupper og har været kraftigst i bestemte områder i landet. Det tyder på, at stigningen snarere har at gøre med samfundsmæssige, strukturelle forhold.

Særligt bemærkelsesværdig er den kraftige stigning i antallet af hjemløse unge. Ikke mindst stigningen i antallet af helt unge hjemløse mellem 18 og 24 år er fortsat frem til den seneste kortlægning i 2017, samtidig med at der også er sket en kraftig stigning i antallet af hjemløse borgere mellem 25 og 29 år. Tidligere evalueringer på området har peget på, at der for de udsatte, hjemløse unge er tale om et særligt ugunstigt samspil mellem de forholdsvis lave ydelser for denne gruppe og manglen på små, billige boliger, der gør det vanskeligt for de socialt udsatte unge at finde et sted at bo, og ligeledes vanskeligt for kommunerne at etablere boligløsninger for de unge (Benjaminsen m.fl., 2017; Rambøll & SFI, 2013). Dertil kommer, at hovedparten af de hjemløse unge har psykosociale problemer, der betyder, at de som oftest også har behov for tilbud om social støtte i hverdagen.

En anden bemærkelsesværdig tendens er de geografiske mønstre i udviklingen i hjemløsheden, hvor stigningen har været størst i de områder af landet, hvor boligsituationen er mest under pres. Ikke mindst udviklingen i Aarhus illustrerer denne tendens. Hen over perioden, hvor kortlægningerne har været foretaget, er der sket en kraftig stigning i hjemløsheden i Aarhus. I denne periode har Aarhus gennemgået en markant transformation, hvor boligmarkedet og boligsituationen i stadig højere grad har fællestræk med boligsituationen i hovedstadsområdet, med en stor mangel på billige boliger til lavindkomstgrupperne.

Hjemløsheden i Københavns Kommune har gennem hele perioden, hvor kortlægningerne har været gennemført, ligget forholdsvis højt, og næsten hver fjerde hjemløs borger i landet er hjemmehørende i København. Ved både 2017-kortlægningen og kortlægningen i 2015 er der imidlertid sket et lille fald i antallet af hjemløse borgere i Københavns Kommune.

Mens hjemløsheden i København således er faldet lidt, fortsætter stigningen i de københavnske omegnskommuner. Det hænger formentlig sammen med den pressede boligsituation i hovedstadsområdet, der i høj grad også gør sig gældende i omegnskommunerne, og gør det vanskeligt for udsatte borgere at finde et sted at bo, ligesom det er vanskeligt for kommunerne at skaffe boliger til socialt udsatte borgere.

I Odense er hjemløsheden derimod faldet betydeligt, sammenlignet med den forrige kortlægning i 2015. Der har i Odense Kommune været et meget systematisk fokus på at hjælpe hjemløse borgere i bolig. Samtidig adskiller boligsituationen i Odense sig væsentligt fra København og Aarhus, da der ikke er en lige så stor befolkningstilvækst i Odense, hvilket betyder, at der ikke er samme pres på boligmarkedet og mangel på boliger som i København og Aarhus.

Selvom hovedparten af landets hjemløse er koncentreret i de store byer, er der også sket en stigning i hjemløsheden i en række mindre og mellemstore kommuner. Selvom der lokalt både er sket stigninger og fald i forskellige kommuner, er der visse mønstre i denne udvikling. Særligt flere af

de mellemstore byer i det østjyske område, navnlig Vejle og Horsens, har set stigninger i hjemløsheden. Det er byer, der generelt er i vækst, men hvor en afledt effekt formentlig er, at boligsituationen bliver stadig mere presset, hvilket gør det vanskeligt at skaffe boliger til socialt udsatte borgere. Disse resultater ligger på linje med resultaterne af evalueringen af Hjemløsestrategiens Implementerings- og forankringsprojekt, hvor der blev rapporteret om, at den pressede boligsituation, der tidligere primært karakteriserede storbyerne, efterhånden også gør sig gældende i en række mellemstore byer, hvor det i stigende grad er vanskeligt at skaffe boliger til socialt udsatte borgere (Benjaminsen m.fl., 2017).

Mens boligsituationen er en stor udfordring i mange kommuner, er der også grund til at pege på vedvarende udfordringer omkring de sociale indsatser. Det er stadig kun en tredjedel af de hjemløse borgere, der har en bostøttemedarbejder tilknyttet, ligesom det også kun er cirka en tredjedel, der er skrevet op til en bolig. Det er også stadigvæk kun en tredjedel, der har en kommunal handleplan, der blandt andet har til formål at skabe en sammenhængende indsats for borgeren. Det viser, at der stadig er en udfordring med at udbrede virksomme sociale indsatser som Housing First-tilgangen (permanent bolig med intensiv bostøtte) til en større del af målgruppen. Her har evalueringerne af Hjemløsestrategien og det efterfølgende Implementerings- og forankringsprojekt vist, at de evidensbaserede, intensive bostøttemetoder Assertive Community Treatment (ACT), Intensive Case Management (ICM) og Critical Time Intervention (CTI) er særligt velegnede til at give en helhedsorienteret social indsats til hjemløse borgere med komplekse støttebehov (Benjaminsen m.fl., 2017; Rambøll & SFI, 2013). Evalueringerne peger dog også på, at disse støttemetoder fortsat kun når ud til en forholdsvis begrænset del af målgruppen, og at der er et behov for fortsat at udbrede disse indsatser i kommunerne.

1 INDLEDNING

Vi fremlægger i denne rapport resultaterne fra den sjette nationale kortlægning af hjemløshed i Danmark, der tager udgangspunkt i datamateriale fra en landsdækkende tælleuge, uge 6 i 2017. Kortlægningen er foretaget på foranledning af Børne- og Socialministeriet og gennemført af VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.¹

I tælleugen har en række sociale tilbud og lokale myndigheder udfyldt et spørgeskema for hver enkelt person, de har været i kontakt med eller haft kendskab til, som befandt sig i en hjemløshedssituation i løbet af denne uge.

Der er i kortlægningen gjort brug af samme metode som ved de tidligere kortlægninger, der har været gennemført hvert andet år siden 2007. Der anvendes i kortlægningen en definition af hjemløshed, baseret på den europæiske hjemløshedsklassifikation, ETHOS, og som er tilpasset danske forhold. Der har ved denne kortlægning for første gang været mulighed for, at de sociale tilbud har kunnet anvende et elektronisk indberetningssystem, samtidig med at det også har været muligt at udfylde kortlægningens personskemaer i papirform som ved de tidligere kortlægninger.

Kortlægningen har til formål at skildre hjemløshedens omfang og karakter, og hvordan hjemløsheden har udviklet sig over tid. Vi sammenholder resultaterne fra kortlægningen i 2017 med de tidligere kortlægninger. Vi afdækker omfanget af hjemløshed på landsplan og fordelt på kommuner og regioner. Vi belyser også, hvordan de borgere, der befinder sig i en hjemløshedssituation, fordeler sig på en række demografiske forhold som køn, alder og nationalitet, og på forekomsten af fysisk sygdom, psykisk sygdom og misbrugsproblemer blandt de hjemløse borgere. Derudover afdækker vi de væsentligste årsager til, at borgeren befinder sig i en hjemløshedssituation, samt de sociale indsatser, som borgeren modtager.

Kortlægningen bidrager til at kunne monitorere udviklingen og forandringerne i hjemløsheden, både på landsplan og i de enkelte kommuner. Den indgår derved som et vidensgrundlag for den fortsatte udvikling af socialpolitikken og den sociale indsats på hjemløseområdet.

1.1 Rapportens opbygning

I kapitel 2 gennemgår vi definitionen af hjemløshed, og i kapitel 3 beskriver vi metoden bag kortlægningen. I kapitel 4 belyser vi omfanget af hjemløshed på landsplan og udviklingen over tid samt varigheden af hjemløsheden. I kapitel 5 ser vi på, hvordan de hjemløse borgere fordeler sig på alder og køn, deres indkomstgrundlag, samt hvor stor en andel af de hjemløse borgere, der har mindreårige børn. I kapitel 6 beskriver vi, hvordan de hjemløse borgere fordeler sig geografisk mellem de enkelte byer, kommuner og regioner, samtidig med at vi ser på udviklingen i hjemløsheden over tid i forskellige områder af landet. I kapitel 7 afdækker vi omfanget af fysisk og psykisk sygdom samt misbrugsproblemer blandt de hjemløse borgere. I kapitel 8 gennemgår vi, hvilke årsager der er de væsentligste til, at borgeren befinder sig i en hjemløshedssituation, og i kapitel 9 afdækker vi, hvilke sociale indsatser de hjemløse borgere modtager. I kapitel 10 ser vi nærmere på de hjemløse unge mellem 18 og 24 år. I kapitel 11 belyser vi de hjemløse borgeres nationalitet og etniske baggrund, og i det sidste kapitel, 12, ser vi på gruppen af hjemløse migranter uden fast ophold i landet.

¹ Pr. 1. juli er SFI slået sammen med KORA til VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

2 DEFINITION AF HJEMLØSHED

I dette kapitel gennemgår vi definitionen af hjemløshed, der er anvendt i kortlægningen, og som er den samme begrebslige og operationelle definition af hjemløshed, der har været anvendt ved de tidligere kortlægninger.

2.1 Definition af hjemløshed

Den definition af hjemløshed, der benyttes i kortlægningen, tager udgangspunkt i den såkaldte ETHOS-klassifikation, udarbejdet af FEANTSA² og Det Europæiske Hjemløshedsobservatorium (Edgar & Meert, 2005). ETHOS-klassifikationen er en typologi over både hjemløshed og bolig-mæssig eksklusion. Formålet med udviklingen af ETHOS-klassifikationen var at skabe en fælles europæisk definition som udgangspunkt for nationale opgørelser og for tværnationale sammenligninger.

Der sondres i ETHOS-klassifikationen mellem fire begrebslige kategorier: personer uden opholdssted (rough sleeping), boligløshed (houselessness), usikker bolig (insecure housing) og utilstrækkelig bolig (inadequate housing). ETHOS-klassifikationen definerer således et kontinuum mellem hjemløshed og boligmæssig eksklusion. Ved at tage udgangspunkt i boligsituationen er det muligt at betragte hjemløshed som en situation, en person på et givent tidspunkt befinder sig i.

De fire begrebslige kategorier i ETHOS-klassifikationen er underopdelt i en række operationelle kategorier, som dækker over den konkrete boligsituation, personen befinder sig i, eller den opholdsform, personen benytter. Der sondres i ETHOS-klassifikationen mellem blandt andet gadesovere, brugere af natvarmestuer, brugere af herberger, personer, der overnatter hos familie og venner, og personer, der står foran en udskrivning fra hospital eller løsladelse fra fængsel uden en boligløsning. ETHOS-klassifikationen dækker samtidig også en række bredere kategorier af boligmæssig eksklusion, som personer, der bor i 'overbefolkede boliger', det vil sige tilfælde, hvor der bor væsentligt flere personer i en bolig, end hvad der passer til boligens størrelse, ligesom der også indgår en kategori for boliger af meget lav standard, fx hvor basale sanitære faciliteter er mangelfulde. Det vil sige, at ETHOS-klassifikationen dækker former for boligmæssig eksklusion, der rækker ud over, hvad vi sædvanligvis forstår ved hjemløshed. Derved understreges det, at boligmæssig eksklusion skal forstås som et kontinuum mellem egentlig hjemløshed og dårlige boligforhold.

For at afgrænse de kategorier, der særligt indfanger hjemløsheden, udvikledes efterfølgende den såkaldte 'ETHOS-light'-definition, der indeholder kategorier som gadesovere, natvarmestuebrugere, herbergsbrugere, personer, der overnatter hos familie og venner, og personer, der står foran en udskrivning fra hospital eller løslades fra fængsel uden en boligløsning (Edgar m.fl., 2007). Derimod udelades de kategorier, der beskriver den bredere boligmæssige eksklusion, som 'overbefolkede boliger' eller boliger med en lav standard. 'ETHOS-light'-definitionen, er således i høj grad tilpasset at kunne måle omfanget af hjemløsheden, men er samtidig baseret på en bred hjemløshedsdefinition, der ikke blot omfatter den synlige og institutionaliserede hjemløshed som gadesovere og herbergsbrugere, men også den skjulte hjemløshed i form af dem, der overnatter midlertidigt og tilfældigt hos familie og venner.

² European Federation of National Organisations Working with the Homeless.

2.2 Begrebslig definition

Den danske definition af hjemløshed, der er blevet benyttet ved kortlægningerne af hjemløshed fra 2007 og frem, tager udgangspunkt i et afgrænset sæt af kategorier fra ETHOS-klassifikationen, og minder i høj grad om 'ETHOS-light'-definitionen. Der er dog foretaget visse tilpasninger til danske forhold, fx at kvinder, der opholder sig på kvindekrisecentre på grund af vold i familien, ikke indgår i den danske hjemløshedsdefinition, mens de derimod er inkluderet i både ETHOS- og ETHOS-light-klassifikationerne (Benjaminsen & Christensen, 2007).

Definitionen og metoden, der blev anvendt ved de første fem danske kortlægninger, er også udgangspunktet for denne kortlægning. Den danske hjemløshedsdefinition indeholder en overordnet begrebslig definition af hjemløshed:

"Som hjemløse regnes personer, som ikke disponerer over egen (ejet eller lejet) bolig eller værelse, men som er henvist til midlertidige boalternativer, eller som bor midlertidigt og uden kontrakt hos familie, venner eller bekendte. Som hjemløse regnes også personer uden et opholdssted den kommende nat."

2.3 Operationel definition

Den operationelle definition af, hvem der skal medregnes som hjemløse, består af otte konkrete situationer, som vi definerer som hjemløshed (se tabel 2.1). Personer, som har befundet sig i én eller flere af disse situationer i uge 6 i 2017, indgår i kortlægningen. Ud over de otte situationer indgår også kategorien "andet", der blandt andet dækker over personer, der overnatter i kolonihavehuse, campingvogne og lignende. I rapportens øvrige tabeller benytter vi forkortede betegnelser for disse kategorier.

Tabel 2.1 Hjemløshedssituationer, anvendt i kortlægning af hjemløshed i Danmark, 2017.

Kategori	
1.	Overnatter på gaden, i trappeopgang, i et skur eller lignende.
2.	Overnatter på natvarmestue/værested med nødovernatning eller lignende.
3.	Overnatter på akut/midlertidigt botilbud som herberger og forsorgshjem.
4.	Opholder sig på hotel, vandrerhjem eller lignende pga. hjemløshed.
5.	Bor midlertidigt og uden kontrakt hos familie, venner eller bekendte.
6.	Bor i midlertidig udslusningsbolig uden permanent kontrakt.
7.	Afsoner under Kriminalforsorgen, skal løslades inden for 1 måned og mangler en boligløsning.
8.	Opholder sig på hospital/behandlingstilbud, skal udskrives inden for 1 måned og mangler en boligløsning.
9.	Andet.

Der er i vejledningen (bilag 1) til kortlægningen endvidere defineret en række konkrete afgrænsninger af personer, som ikke regnes som hjemløse. Det drejer sig om:

- Personer, der bor i fremlejet bolig, eller som bor varigt hos familie, venner eller bekendte
- Personer i botilbud, der er beregnet til længerevarende ophold (fx alternative plejehjem og bofællesskaber), herunder beboere på visiterede boformer under servicelovens § 107 og § 108

- Studerende, der søger tilflytning til anden by ved studiestart
- Unge, der ønsker at flytte hjemmefra
- Personer, der midlertidigt er uden bolig på grund af brand eller lignende
- Personer, der opholder sig på et krisecenter på grund af vold i familien.

Ud fra erfaringerne fra den første kortlægning i 2007 blev der foretaget nogle mindre tilpasninger af den operationelle definition og af grænsedragningen mellem hjemløshed og ikke-hjemløshed (Benjaminsen, 2009). Det gjaldt blandt andet, at visiterede midlertidige botilbud under servicelovens § 107 blev udeladt af kortlægningens definition, mens disse i et vist omfang indgik i den første kortlægning på grund af midlertidigheden i boligsituationen. Det mindre fald i omfanget af hjemløsheden, der blev registreret mellem den første kortlægning i 2007 og den anden kortlægning i 2009, skyldtes i vid udstrækning tilpasninger af definitionen. Ved sammenligninger over tid tager vi derfor generelt udgangspunkt i resultaterne fra kortlægningen i 2009, hvor definitioner og afgrænsninger stort set er svarende til tællingen, gennemført i 2017.

Det er vigtigt at understrege, at en definition af hjemløshed, baseret på boligsituationen, ikke implicerer, at bolig-mæssige forhold nødvendigvis udgør de væsentligste årsager til hjemløshed, men at den anvendte definition giver mulighed for at sondre mellem hjemløshed som situation og hjemløshedens årsager og konsekvenser. Årsagerne til hjemløshed må forstås ud fra et komplekst samspil mellem strukturelle faktorer som forhold, der kendetegner bolig- og arbejdsmarkedet, og individuelle forhold som psykisk sygdom og misbrugsproblemer. Ligeledes influeres hjemløsheden af forhold, der kendetegner velfærdssystemet, fx tilgængeligheden af social støtte til socialt udsatte borgere. Vi uddyber denne forståelse af årsagerne til hjemløshed i kapitel 8.

Den bolig-mæssige definition af hjemløshed indikerer samtidig ikke, at hjemløsheden blot kan afhjælpes gennem bolig-mæssige indsatser. En bolig vil være en nødvendig, men sjældent en tilstrækkelig, forudsætning for, at socialt udsatte borgere kan komme ud af hjemløshed. I stedet vil både en bolig-løsning og en helhedsorienteret social og behandlings-mæssig indsats som regel være en forudsætning for, at personen kan opnå en stabil boligsituation. Samtidig vil der være hjemløse borgere, der har behov for egentlige botilbud som fx socialpsykiatriske botilbud. I kapitel 9 ser vi nærmere på de sociale indsatser for de hjemløse borgere.

3 METODE OG DATA

I dette kapitel redegør vi for metoden bag kortlægningen. Vi beskriver, hvilke sociale tilbud og myndigheder som er blevet kontaktet, og hvordan dataindsamlingen er blevet gennemført. Dernæst gennemgår vi de anvendte spørgeskemaer og opgør svarprocenten i forhold til, hvor mange sociale tilbud og myndigheder der har deltaget i kortlægningen. Kapitlet rundes af med en beskrivelse af omfanget af dobbelttællinger, og hvordan vi har taget højde for disse.

3.1 De sociale tilbud og lokale myndigheder

Kortlægningen gennemføres i to trin. I første trin har vi identificeret samtlige sociale tilbud og myndigheder, som forventes at have kontakt med eller kendskab til hjemløse borgere. I andet trin har vi spurgt disse enheder om at udfylde et spørgeskema, et såkaldt personschema, for hver hjemløs borger, de har kontakt med eller kendskab til i kortlægningens tælleuge, uge 6.

Kortlægningen omfatter både tilbud, der udelukkende eller primært henvender sig til hjemløse borgere, som § 110-boformer (herberger og forsorgshjem) og natvarmestuer, og omfatter også en række øvrige sociale tilbud og lokale myndighedsenheder, der ikke har hjemløse borgere som den primære målgruppe, men som kan have kontakt med og kendskab til hjemløse borgere i deres daglige arbejde. Det gælder fx forskellige behandlingstilbud som psykiatriske afdelinger og misbrugscentre. De lokale myndigheder dækker over kommunale enheder som socialafdelinger, jobcentre, borgerservice- og ydelsesenheder, samt andre myndigheder som politiet og Kriminalforsorgen. Der indgår også en lang række tilbud i civilsamfundet som fx væresteder, varmestuer og rådgivningstilbud. Derved indgår en bred vifte af sociale tilbud og aktører i kortlægningen for at sikre, at også hjemløse borgere, der fx ikke benytter herberger, bliver registreret i det omfang, de er i kontakt med disse øvrige sociale tilbud. Det gælder ikke mindst den store gruppe af hjemløse borgere, der overnatter midlertidigt hos familie og venner, hvoraf mange er i kontakt med socialcentre, jobcentre, behandlingstilbud og lignende.

Med hensyn til at identificere de relevante sociale tilbud og myndigheder har vi taget udgangspunkt i en oversigt over de enheder, der indgik i kortlægningen i 2015. Oversigten er blevet sendt til de samme sociale tilbud og myndigheder, som indgik i denne oversigt, og de pågældende tilbud er blevet bedt om at supplere listen med eventuelle nye sociale tilbud eller myndighedsenheder.

Efterfølgende har vi fået oplyst, at nogle enheder er blevet nedlagt eller lagt sammen med andre enheder. Der er også enheder, der har meldt tilbage, at det var irrelevant for dem at deltage, herunder tilbud, der henvender sig til andre målgrupper end hjemløse borgere, samt tilbud, der ikke hører under definitionen, som fx boformer under servicelovens § 107, § 108 og § 109.

Suppleringsrunden har ført til en liste på i alt 1.428 sociale tilbud og myndigheder, som alle dernæst har fået materiale om kortlægningen tilsendt. Det er nogenlunde samme antal som ved de forrige kortlægninger.

3.2 Kortlægningens gennemførelse

Med afsæt i afdækningen af relevante sociale tilbud og myndigheder, som antages at have kontakt med eller kendskab til hjemløse borgere, har vi gennemført kortlægningen i uge 6, 2017. Kortlægningen er foregået på tilsvarende måde som ved de tidligere kortlægninger, ved at samtlige rele-

vante enheder har fået tilsendt personskemaer (se bilag 2), som vi har bedt dem om at udfylde for hver borger, de er i kontakt med eller har kendskab til, og som befandt sig i en hjemløshedssituation i tælleugen.

Endvidere indeholdt det fremsendte materiale en vejledning til kortlægningen samt den anvendte definition af hjemløshed (se bilag 1). I vejledningen er der en opfordring til samtlige sociale tilbud og myndigheder om at sikre en distribution af følgebrevet og personskemaer til alle relevante afdelinger og medarbejdere, som kunne tænkes at have kontakt med eller kendskab til hjemløse.

Efter ønske fra en del medvirkende sociale tilbud fra de forrige kortlægninger har der denne gang været mulighed for også at udfylde personskemaerne elektronisk gennem en digital indberetningsplatform gennem Danmarks Statistik. Der har for de medvirkende tilbud således været en valgmulighed om, hvorvidt man har ønsket at udfylde materialet elektronisk eller i papirform. Det er cirka to ud af fem personskemaer, der er blevet udfyldt elektronisk.

Ved udfyldelsen af personskemaet er der mulighed for, at medarbejderen kan udfylde skemaet, eller at borgeren selv kan medvirke til at udfylde skemaet, afhængigt af hvad der vurderes at være mest hensigtsmæssigt og praktisk gennemførligt i den enkelte enhed. Borgeren har selv medvirket til at udfylde skemaet i 7 pct. af de registrerede personskemaer. Der skal gøres opmærksom på, at der ved medarbejderens udfyldelse af personskemaerne kan være tale om skøn og vurderinger, fx omkring borgerens psykiske helbred, misbrugssituation, eller hvad der er de væsentligste årsager til, at borgeren er hjemløs. Ligeledes kan der være tilfælde, hvor medarbejderen ikke har kendskab til forskellige aspekter af borgerens situation, hvor der i skemaet er mulighed for at svare 'ved ikke'.

Vi har bedt de enheder, der ikke har udfyldt og indsendt personskemaer, om at oplyse, om det skyldes, at de enten ikke har været i kontakt med eller haft kendskab til hjemløse borgere i tælleugen, eller om de har haft kontakt med eller kendskab til hjemløse borgere, men ikke har ønsket eller ikke har haft mulighed for at deltage i kortlægningen.

Umiddelbart efter indsendelsesfristen har vi sendt et påmindelsesbrev til de sociale tilbud og myndigheder, der ikke havde indsendt en besvarelse rettidigt. Enhederne, som ikke har reageret på påmindelsesbrevet, har vi efterfølgende forsøgt at kontakte elektronisk via e-mail såvel som telefonisk. I hovedparten af de derpå indkomne besvarelser oplyses det, at enheden enten ikke havde haft kontakt med eller kendskab til hjemløse borgere i tælleugen, eller at enheden havde haft kontakt med eller kendskab til hjemløse borgere, men ikke haft mulighed for eller ikke ønsket at deltage i kortlægningen, fx grundet ressourcemangel eller af hensyn til borgernes anonymitet. Endvidere har en række enheder oplyst, at de har koordineret og indsendt deres besvarelser sammen med andre enheder. Der er blandt andet i mange tilfælde foretaget en koordinering mellem kommunale afdelinger, ligesom der ofte er foretaget en koordinering mellem enheder inden for psykiatrien.

I forbindelse med kortlægningens gennemførelse er der, i overensstemmelse med persondataloven og sundhedsloven, indhentet relevante tilladelser fra Datatilsynet såvel som fra Styrelsen for Patientsikkerhed.

3.3 Personskemaet

Personskemaet antager samme form som i de tidligere kortlægninger. Dermed er der indledningsvist en række oplysninger, som det pågældende sociale tilbud eller den relevante myndighed skal

udfylde vedrørende enheden, som den hjemløse borger er blevet registreret på. Dernæst indeholder personskeemaet spørgsmål om, i hvilken hjemløshedssituation borgeren befinder sig, og herudover spørgsmål om køn, alder, etnicitet, indkomstforhold, samt om borgeren har børn, ligesom borgerens CPR-nummer og initialer bedes oplyst. De personidentificerbare oplysninger anvendes til kontrol for dobbelttællinger, og i det omfang det ikke har været muligt at angive et fuldstændigt CPR-nummer, er der mulighed for at udfylde oplysningen delvist, fx i form af fødselsdato og årstal.

Ud over hjemløshedssituation og baggrundsoplysninger spørger vi i skemaet om varighed af hjemløsheden og om borgerens psykiske og fysiske helbred, samt hvorvidt borgeren er afhængig af forskellige rusmidler eller i substitutionsbehandling. Vi spørger også, om borgeren er funktionelt hjemløs, det vil sige har en bolig, som borgeren ikke kan eller er i stand til at benytte. Endvidere spørges der om, hvilke årsager der vurderes som de væsentligste til, at borgeren befinder sig i hjemløshed, samt til hvilke sociale indsatser og behandlingstilbud borgeren modtager.

3.4 Hjemløse migranter uden fast ophold

Der indgår i personskeemaet også et spørgsmål om, hvorvidt personen *ikke har fast ophold i Danmark*. Dette spørgsmål afspejler, at der også er en del migranter, der opholder sig midlertidigt og uregistreret i Danmark, og som befinder sig i en hjemløshedssituation. De sociale tilbud er blevet bedt om også at indsende personskemaer for denne gruppe, i det omfang de hjemløse migranter har benyttet eller er i kontakt med de sociale tilbud, og samtidig er de sociale tilbud blevet bedt om at vurdere, om personen har fast ophold eller ej, hvor der i nogle tilfælde kan være tale om skøn. Der er generelt en række tilbud i velfærdssystemet, som gruppen af hjemløse migranter uden fast ophold enten slet ikke eller kun i begrænset grad kan eller må benytte, og det er derfor særligt tilbud som opsøgende gadeplansindsatser, natvarmestuer og væresteder, der har indsamlet skemaer for denne gruppe. Da gruppen af hjemløse migranter ikke i samme grad som personer med fast ophold i landet kan benytte velfærdssystemets tilbud, er der en større risiko for, at der er hjemløse migranter, der ikke er blevet registreret i kortlægningen. Samtidig har de hjemløse migranter uden fast ophold ikke et CPR-nummer, og det gør, at kontrollen for dobbelttællinger er mere usikker i denne gruppe, hvor der først og fremmest er anvendt oplysninger om initialer, og i en del tilfælde fødselsdatoer, til at kontrollere for dobbelttællinger. Vi vurderer derfor samlet set, at antallet af personer, opgjort i denne gruppe af hjemløse migranter uden fast ophold, er mere usikkert end for hjemløse personer med fast ophold (personer af dansk herkomst samt flygtninge og indvandrere med fast ophold). Derfor opgøres antallet af hjemløse migranter uden fast ophold særskilt i rapportens kapitel 12, og de 438 hjemløse migranter uden fast ophold, der er registreret i kortlægningen, indgår derfor ikke i rapportens øvrige opgørelser (kapitel 4-11).

3.5 Svarprocent

Svarprocenten er et udtryk for, hvor stor en andel af de relevante sociale tilbud og myndigheder som har deltaget i kortlægningen. Her ser vi bort fra de enheder, som har oplyst, at det var irrelevant for dem at deltage i kortlægningen. Opgørelsen af svarprocenten kompliceres dog af, at materialet i en række tilfælde er videresendt lokalt til andre enheder, dels at nogle enheder har indsendt besvarelser koordineret med én eller flere lokale enheder, hvilket først og fremmest er med til at sikre validiteten i besvarelserne lokalt.

I alt har 1.210 ud af de 1.428 enheder deltaget i kortlægningen, hvormed vi opnår en svarprocent på 84,7 pct., inklusive de enheder, der har meddelt, at de ikke var i kontakt med eller havde kend-

skab til hjemløse borgere i tælleugen. Svarprocenten er præcis den samme som ved kortlægningen i 2015. Det skal understreges, at det langt fra er alle de enheder, der har deltaget i kortlægningen, der har haft kontakt med eller kendskab til hjemløse borgere, da et betydeligt antal tilbud (cirka halvdelen) har indberettet, at de ikke havde kontakt med eller kendskab til hjemløse borgere i kortlægningsugen.

15,3 pct., svarende til 218 enheder, har ikke deltaget i kortlægningen. Denne del dækker både over enheder, der ikke har svaret, samt de enheder, der har oplyst, at de ikke har haft mulighed for eller ønsket at deltage i kortlægningen. Det gælder særligt for en gruppe af mindre, lokale tilbud som små væresteder og lignende, mens der omvendt er en meget høj deltagelse blandt store, centrale aktører og tilbud på hjemløseområdet. Eksempelvis er der blandt landets § 110-boformer (herberger og forsorghjem) kun to mindre enheder, der ikke har deltaget i kortlægningen. Der er således generelt en stor opbakning fra de lokale tilbud og myndigheder til at deltage i kortlægningen, ligesom der er mange tilfælde, hvor de centrale forvaltninger i kommunerne bistår systematisk med at understøtte kortlægningens gennemførelse.

3.6 Kontrol for dobbelttællinger

Vi har bedt alle de medvirkende enheder om at udfylde et personschema for hver borger, de havde kontakt med eller kendskab til, og som befandt sig i en hjemløshedssituation i tælleugen. Det betyder, at der er en sandsynlighed for, at der for den samme borger kan være blevet udfyldt to eller flere personske-maer. For at kunne kontrollere for dobbelttællinger spørger vi i personske-maet efter oplysninger om CPR-nummer eller fødselsdato og initialer. Fremgangsmåden med at bede alle relevante enheder udfylde personske-maer for hver hjemløs borger, de har kontakt med eller kendskab til, skyldes hensynet til at sikre, at så stor en del som muligt af samtlige hjemløse borgere bliver registreret på mindst ét tilbud. I det omfang, der sker en koordinering enhederne imellem, fx inden for den samme kommune, mindsker dette risikoen for dobbelttællinger. Der er i bearbejdningen af datamaterialet registreret cirka 1.600 tilfælde, hvor der er udfyldt to eller flere skemaer for samme person.

Det højeste antal personske-maer, der er blevet udfyldt og registreret for én borger, er syv. I de tilfælde, hvor der har været udfyldt mere end ét personske-ma for en borger, har vi som udgangspunkt prioriteret at anvende oplysningerne i de skemaer, som borgeren selv har været med til at udfylde. Vi har dernæst benyttet os af de skemaer, som har de mest fyldestgørende oplysninger, samt skemaer fra sociale tilbud, hvor borgeren overnatter eller er i behandling, ud fra en antagelse om, at personalet på de tilbud, hvor borgeren opholder sig i en periode, eller tilbud, hvor borgeren modtager regelmæssig behandling, alt andet lige har et bedre kendskab til borgerens aktuelle situation end enheder med en mindre jævnlig kontakt.

På baggrund af oplysningerne i personske-maet har vi endvidere i et mindre antal tilfælde frasorteret skemaer, hvor vi har vurderet, at personen ikke falder ind under kortlægningens hjemløshedsdefinition. Det drejer sig blandt andet om et mindre antal borgere, der er blevet indberettet, men som opholder sig i § 107- og 108-botilbud.

Nogle personske-maer har haft så mangelfulde besvarelser, at vi har måttet foretage en vurdering af, hvorvidt der er tale om borgere, der reelt er hjemløse, idet hovedparten af borgerne i disse skemaer er angivet at befinde sig i en uoplyst hjemløshedssituation, ligesom der ingen øvrige oplysninger er om væsentlige forhold som helbred og misbrug, årsager til hjemløsheden, eller om, hvilke indsatser borgerne modtager. I nogle tilfælde er disse skemaer udfyldt af kommunale enheder. Ved de tidligere kortlægninger har vi erfaret, at nogle kommunale enheder har udfyldt og ind-

sendt personskemaer for adresseløse borgere fra folkeregistret, uden at myndigheden reelt har haft et kendskab til, hvorvidt disse borgere befandt sig i en hjemløshedssituation i tælleugen. At en borger optræder som adresseløs i folkeregistret, er ikke nødvendigvis ensbetydende med, at borgeren kan defineres som hjemløs, da der kan være andre grunde til, at borgeren optræder uden en adresse, fx manglende registreringer af en flytning eller ophold i udlandet. Vi har taget kontakt til de kommunale enheder, hvor en betydelig andel af de registrerede borgere befandt sig i en uoplyst hjemløshedssituation, og hvor skemaerne i øvrigt har været med mangelfulde oplysninger, både set i forhold til den pågældende kommunes indbyggertal og det samlede hjemløsetal i kommunen. I de kommuner, hvor det ved opfølgningen er oplyst, at personskemaerne alene er blevet udfyldt for borgere, trukket fra folkeregistret uden den pågældende myndigheds yderligere kendskab til borgerne, er disse skemaer blevet sorteret fra.

Kontrollen for dobbeltregistreringer samt frasorteringen af borgere, som ikke kan betegnes som hjemløse ud fra den i kortlægningens anvendte definition, indebærer, at vi samlet set har registreret 6.635 hjemløse borgere i tælleugen. Lægger vi hertil de 438 registrerede hjemløse migranter uden fast ophold i Danmark, er antallet af hjemløse, der i alt er registreret i kortlægningen, på 7.073 personer. Som tidligere nævnt er analysegrundlaget for opgørelserne i kapitlerne 4-11 de 6.635 personer, mens de hjemløse migranter uden fast ophold belyses særskilt i kapitel 12.

3.7 Omfanget af underestimering

Der er en generel usikkerhed forbundet med at kortlægge og opgøre antallet af hjemløse borgere, hvorfor vi antager, at der er et vist "mørketal" forbundet med kortlægningens opgørelser. Det vil sige, at nogle borgere, der befinder sig i en hjemløshedssituation, ikke indgår i kortlægningen. Med andre ord må antallet af hjemløse borgere, der er registreret i tælleugen, og som udgør grundlaget for kortlægningen, betragtes som et minimumstal.

Omfanget af underestimering er dermed i høj grad afhængigt af, hvor mange af de hjemløse borgere som ikke er i kontakt med det sociale system, samt antallet af sociale tilbud og myndigheder, som borgerne benytter eller har kontakt til, men som ikke har deltaget i kortlægningen. Det er dog kun en mindre gruppe af enheder, der ikke har deltaget, og særligt er det en meget høj andel af de mest centrale sociale tilbud og myndigheder, der har deltaget i kortlægningen. Det gælder navnlig blandt § 110-boformerne og de kommunale enheder (herunder socialcentre), som en stor del af de hjemløse borgere er i kontakt med.

Underestimeringen må antages at være mest sandsynlig blandt gadesovere og dem, der overnatter hos familie og venner, i det omfang nogle af disse borgere ikke er i kontakt med sociale tilbud eller ikke er i kontakt med myndighederne. Vi antager dog, at hovedparten af de hjemløse borgere i større eller mindre omfang er i kontakt med myndighederne i forbindelse med udbetaling af overførselsindkomst, samt at hjemløse borgere i mange tilfælde vil have oplyst en sagsbehandler om, at de ikke har en bolig med henblik på at få etableret en ny boligløsning. Ligeledes vil mange hjemløse borgere være i berøring med andre dele af det sociale system i forbindelse med sociale serviceydelser, fx på § 110-boformerne, eller være i kontakt med forskellige dele af behandlingssystemet som i forbindelse med psykiatrisk behandling eller misbrugsbehandling.

Endvidere skal det påpeges, at de opgjorte tal afspejler antallet af hjemløse borgere i tælleugen, og de giver dermed et øjebliksbillede af hjemløshedens karakter og omfang i den pågældende uge. I løbet af et kalenderår vil der være et større antal hjemløse borgere end i en enkelt uge, da der kontinuerligt er borgere, som kommer ud i hjemløshed, ligesom der er borgere, der med tiden kommer ud af hjemløshed igen.

3.8 Rapportens tabeller

Hovedparten af tabellerne i rapporten er opgjort som andele (procent), ligesom det er opgjort, hvilket beregningsgrundlag (antal personer i alt) andelene er opgjort ud fra. Antal personer i alt udgør det samlede grundlag for procentueringen, det vil sige 100 pct. I det andelene angives i hele procenter, summerer disse ikke i alle tilfælde til 100 pct. som følge af afrunding. For procenttal under 1 pct. angiver værdien 0 pct., at der ikke er registreret personer i den pågældende kategori eller celle i tabellen, mens værdien '<1' angiver, at der er registreret personer svarende til under 1 pct.

I nogle af tabellerne er der opgjort et internt bortfald, som skyldes, at der er svaret "ved ikke" på de enkelte spørgsmål, eller at det pågældende spørgsmål ikke er besvaret. I det omfang, der er et internt bortfald, vil dette fremgå af anmærkningerne under tabellerne.

Endvidere skal det understreges, at der i de tabeller, hvor en sammenhæng mellem to forhold belyses, fx mellem aldersgrupper og hjemløshedssituation, er opgjort en p-værdi for sammenhængens signifikans, beregnet ud fra χ^2 -metoden. P-værdien vil ligeledes fremgå af anmærkningerne under tabellerne, og de sammenhænge og forskelle på andele, der er signifikante, er i tabellen angivet med '**'.

4 HJEMLØSHEDENS OMFANG OG UDVIKLING

I dette kapitel beskriver vi omfanget af hjemløsheden i Danmark, fordelt på de otte situationer, der indgår i kortlægningens definition af hjemløshed. Desuden beskriver vi udviklingen i omfanget og karakteren af hjemløshed i 2017, sammenlignet med de tidligere kortlægninger. Vi ser også på varigheden af hjemløsheden.

4.1 Hjemløshedens omfang

Der er i alt registreret 6.635 personer, som befandt sig i en hjemløshedssituation i uge 6 i 2017. Det svarer til knap 0,12 pct. af befolkningen i Danmark, der var på 5.748.769 indbyggere pr. 1. januar 2017. Det var således 1 ud af 866 borgere i Danmark, der blev registreret som hjemløs i tælleugen. I tabel 4.1 fremgår antallet af hjemløse borgere, fordelt på de enkelte hjemløshedssituationer.

Tabel 4.1 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Antal og procent.

Hjemløshedssituation	Antal personer	Procent af alle hjemløse borgere
Gaden	648	10
Natvarmestue	305	5
Herberg	2.217	33
Hotel	165	3
Familie/venner	2.177	33
Udslusning	169	3
Kriminalforsorgen	68	1
Hospital	149	2
Andet	258	4
Uoplyst	479	7
I alt	6.635	100

Anm.: Kategorierne i tabellen refererer til hjemløshedssituationerne, opgjort i tabel 2.1. I denne og de følgende tabeller er der gjort brug af forkortelser for de enkelte situationer, defineret i tabel 2.1.

Det er 10 pct. af de hjemløse borgere, svarende til 648 personer, der er registreret som gadesovere, det vil sige, at de i løbet af tælleugen har overnattet på gaden, i en trappeopgang eller lignende. Her skal det særligt bemærkes, at en gruppe på 198 gadesovere uden fast ophold i landet, der ligeledes er registreret i kortlægningen, ikke indgår i tabel 4.1, da denne gruppe særskilt er opgjort i kapitel 12 på grund af den væsentligt større usikkerhed for registreringerne af hjemløse personer uden fast ophold. Det samme gælder for de øvrige kategorier af hjemløshedssituationer.

Som nævnt i kapitel 2 om definitionen af hjemløshedssituationerne er kategorierne opgjort hierarkisk fra oven i tabellen. Det vil sige, at hvis en person, der har overnattet på gaden, også har benyttet andre overnatningsmuligheder i løbet af tælleugen, er personen opgjort som gadesover, selvom personen fx også har overnattet på et herberg i en eller flere nætter. Hver person optræder således kun i én kategori.

Det er en del af gadesoverne, der i ugens løb også har befundet sig i en eller flere af de andre hjemløshedssituationer. I tælleugen har 200 gadesovere også overnattet hos familie og venner, mens 175 har opholdt sig på natvarmestuer, ligesom 58 gadesovere har benyttet sig af herberger og forsorghjem. Ud af de 648 personer, der er registreret som gadesovere, er det knap halvde-

len, 268 personer, der udelukkende har overnattet på gaden eller lignende. Af oplysningerne i personskemaerne fremgår det endvidere, at kategorien af gadesovere også indeholder borgere, der primært overnatter i en skov.

Der er 5 pct. af de hjemløse borgere, svarende til 305 personer, der har overnattet på natvarmestuer, der er akutte tilbud om nødovernatning, og som kan benyttes anonymt. Heri er, ud fra det hierarkiske opgørelsesprincip, ikke inkluderet de 175 gadesovere, der også oplyser at have benyttet natvarmestuerne i løbet af uge 6. Medregnes denne gruppe, er det således 480 personer, der opgøres til at have overnattet i en natvarmestue i tælleugen. Blandt brugerne af natvarmestuer er der også en del borgere, der har benyttet andre overnatningsformer i tælleugen som fx herberger og forsorgshjem.

33 pct. af de hjemløse borgere, svarende til 2.217 personer, er i tælleugen registreret som brugere af herberger og forsorgshjem, som først og fremmest inkluderer § 110-boformerne. Det er dermed den hjemløshedssituation, som flest personer har befundet sig i i løbet af tælleugen. Medtages også de gadesovere og brugere af natvarmestuer, som i løbet af tælleugen har overnattet på herberger og forsorgshjem, er antallet af hjemløse borgere, der har benyttet sig af denne overnatningsform, oppe på 2.310 personer.

Hjemløse borgere, der overnatter midlertidigt og uden kontrakt hos familie og venner, udgør den næststørste gruppe af personer, der er registreret i kortlægningen. Det er 33 pct., svarende til 2.177 personer, der har befundet sig i denne hjemløshedssituation i tælleugen. Hertil kommer som nævnt også personer, der er opgjort i kategorierne af gadesovere, brugere af natvarmestuer og herberger/forsorgshjem, men som ligeledes har overnattet hos familie og venner i tælleugen. Der kan være en del af de borgere, der overnatter hos familie og venner, der primært overnatter hos bekendte i misbrugsmiljøer. Særligt for gruppen af hjemløse, der har overnattet hos familie og venner, må det påpeges, at det kun er de personer, som de lokale myndigheder og sociale tilbud har haft kontakt med eller kendskab til, som indgår i kortlægningen. Dermed må det formodes, at der også er et mørketal af hjemløse personer, der har overnattet hos familie og venner, som de lokale myndigheder og sociale tilbud ikke er i kontakt med eller har kendskab til.

Det er 3 pct., svarende til 169 personer, der opholder sig i et midlertidigt udslusningstilbud. I denne hjemløshedssituation befinder der sig navnlig personer i udslusningstilbud, der er tilknyttet § 110-boformerne, idet § 107-boformer ikke indgår i kortlægningen (jf. kapitel 2). Dog kan der også indgå midlertidige udslusningsboliger i privat regi i denne kategori.

Der er ligeledes 3 pct. af de hjemløse borgere, der i tælleugen er registreret som brugere af hotel, vandrerhjem eller lignende. 2 pct. er opgjort til at opholde sig på et hospital eller behandlingstilbud, uden at der er fundet en boligløsning, mens der er 1 pct., som er afsonere under Kriminalforsorgen, og hvor der er mindre end 1 måned til løsladelsen, uden at der foreligger en boligløsning.

Det er 4 pct. af de hjemløse borgere, der er opgjort til at befinde sig i en anden end de otte definerede hjemløshedssituationer. Af beskrivelserne af borgernes situation fremgår det, at denne gruppe særligt inkluderer en del borgere, der opholder sig i kolonihavehuse eller campingvogne. Endelig er der 7 pct. af de personer, der er registreret i kortlægningen, hvor der ikke er kendskab til deres hjemløshedssituation, hvorfor de er registreret i kategorien "uoplyst". Det kan fx være personskemaer, der er udfyldt af en kommunal myndighed (fx et socialcenter eller et jobcenter), som ved, at personen er hjemløs, men ikke ved, hvor personen befinder sig i tælleugen.

4.2 Udviklingen i hjemløsheden

I tabel 4.2 fremgår antallet af hjemløse borgere, fordelt på de forskellige hjemløshedssituationer i kortlægningerne fra 2009 og frem, det vil sige gennem de seneste otte år. Når vi ikke ser på udviklingen i hjemløsheden fra første kortlægning i 2007, skyldes det, at der ud fra erfaringerne fra den første kortlægning blev foretaget nogle justeringer af definitionen af hjemløshedssituationerne i 2009, som de efterfølgende kortlægninger også har været omfattet af.

Tabel 4.2 Hjemløse, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for 2009-2017. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Antal 2009	Antal 2011	Antal 2013	Antal 2015	Antal 2017	Procent 2009	Procent 2011	Procent 2013	Procent 2015	Procent 2017
Gaden	506	426	595	609	648	10	8	10	10	10
Natvarmestue	355	283	349	345	305	7	5	6	6	5
Herberg	1.952	1.874	2.015	2.102	2.217	39	35	35	34	33
Hotel	88	68	70	113	165	2	1	1	2	3
Familie/venner	1.086	1.433	1.653	1.876	2.177	22	27	28	31	33
Udslusning	164	227	211	178	169	3	4	4	3	3
Kriminalforsorgen	86	88	64	90	68	2	2	1	1	1
Hospital	172	173	119	138	149	3	3	2	2	2
Andet	316	367	370	339	258	6	7	6	6	4
Uoplyst	273	351	374	348	479	6	7	6	6	7
I alt	4.998	5.290	5.820	6.138	6.635	100	100	100	100	100

Som det ses af tabel 4.2, har antallet af hjemløse været stigende fra 2009 og frem, og stigningen er fortsat fra den forrige kortlægning i 2015 og frem til denne kortlægning i 2017. I 2009 blev der i tælleugen registreret 4.998 hjemløse borgere, mens antallet i 2011 var oppe på 5.290. I 2013 steg antallet af hjemløse borgere til 5.820, og ved kortlægningen i 2015 var antallet steget yderligere til 6.138 hjemløse borgere. Ser vi på udviklingen fra 2015 til 2017, er der således atter sket en stigning til de 6.635, vi har registreret i kortlægningen i 2017. Det svarer til en stigning på 8 pct., mens antallet af hjemløse borgere over hele den 8-årige periode er steget med 33 pct. (ikke vist). Det svarer således til, at der i 2017 er 1.637 flere hjemløse borgere end i 2009. Når vi samtidig tager højde for, at befolkningen i samme periode er steget fra 5,51 mio. indbyggere i 2009 til 5,75 mio. i 2017, svarer det til, at 0,09 pct. af befolkningen i Danmark befandt sig i en hjemløshedssituation i 2009, mens tallet i 2017 som tidligere nævnt svarer til cirka 0,12 pct. (ikke vist).

Stigningen i det samlede antal hjemløse borgere er primært båret af en stigning i antallet af personer, registreret som hjemløse, der overnatter midlertidigt og uden kontrakt hos familie og venner. Mens der i 2009 blev registreret 1.086 personer, som befandt sig i denne hjemløshedssituation, er antallet i 2017 oppe på 2.177 personer. Et spørgsmål, der kan rejses i den forbindelse er, hvorvidt der kan være tale om en form for 'tælleffekt', forstået på den måde, at de lokale enheder efterhånden bliver bedre til at registrere og indrapportere de hjemløse borgere, som de har kendskab til, og dermed får et større antal 'sofasovere' med i tællingerne. Det kan ikke udelukkes, at en sådan 'tælleffekt' kan gøre sig gældende. Men samtidig er det vigtigt at fremhæve, at stigningen i antallet af hjemløse, der overnatter hos familie og venner, særligt er båret af den kraftige stigning i antallet af hjemløse unge, der er sket siden 2009, idet andelen af de hjemløse, der overnatter hos familie og venner, er væsentligt højere blandt de hjemløse unge end i de øvrige aldersgrupper.

Antallet af gadesovere har varieret lidt gennem perioden. I 2009 blev der registreret 506 gadesovere, mens det var 426 i 2011, 595 personer i 2013 og 609 ved den forrige kortlægning i 2015. Ved denne kortlægning i 2017 er antallet af gadesovere steget til 648 personer, hvilket er det hidtil højeste antal. Som vi senere skal se (kapitel 6), har der imidlertid været en forskellig udvikling i forskellige dele af landet, idet antallet af registrerede gadesovere er faldet i København, mens stigningen derimod primært er sket i resten af landet.

Antallet af hjemløse borgere, registreret på herberger og forsorgshjem, er også steget siden den forrige kortlægning. I 2015-kortlægningen blev der registreret 2.102 personer i denne kategori, mens tallet i 2017 er steget til 2.217 personer. Det skal dog også bemærkes, at antallet af hjemløse borgere, registreret på herberger og forsorgshjem, i vid udstrækning svarer til antallet af pladser på disse tilbud, og at antallet samtidig svarer til, at der er en meget høj belægningsprocent på § 110-boformerne.

Antallet af personer i de øvrige kategorier har generelt fluktueret lidt hen over perioden. Der er dog også sket en vis stigning i antallet af hjemløse borgere, der har overnattet på hotel, vandrerhjem eller lignende. Denne stigning kunne observeres allerede ved den forrige kortlægning i 2015, hvor der blev registreret 113 personer i denne kategori, mens det tal er steget til 165 personer i 2017.

”Andet”-kategorien dækker over øvrige hjemløshedssituationer, som ikke er omfattet af de otte definerede situationer. Et fald i antallet af personer, registreret i denne kategori ved den seneste kortlægning, opvejes dog af en tilsvarende stigning i antallet af personer med uoplyst hjemløshedssituation. I nogle af opgørelserne i de følgende kapitler vil vi opgøre de to kategorier ’andet’ og ’uoplyst’ under ét.

4.3 Varigheden af hjemløsheden

I personskemaet har det været muligt at angive varigheden af hjemløsheden for den enkelte borger, fordelt på kategorierne 0-3 måneder, 4-11 måneder, 1-2 år eller mere end 2 år. I tabel 4.3 er varigheden af hjemløsheden opgjort, særskilt for de enkelte hjemløshedssituationer. I denne opgørelse har vi udeladt personer under 18 år, da de hjemløse børn næsten alle opholder sig sammen med en hjemløs forælder på forskellige former for sociale tilbud, og børnenes hjemløshedssituation er således i vid udstrækning afledt af, hvilken situation forældrene befinder sig i.

Det er knap halvdelen af de (voksne) hjemløse borgere, der har været hjemløse i over ét år. 21 pct. har været hjemløse i 1-2 år, mens 25 pct. har været hjemløse i mere end to år. Der er således en betydelig del af de hjemløse borgere, der befinder sig i en hjemløshedssituation i forholdsvis lang tid. Omvendt er det godt halvdelen, der har været hjemløse i mindre end ét år, og cirka en femtedel af de hjemløse borgere har været hjemløse i under tre måneder. Det tyder på, at der også er en betydelig tilgang af borgere, der kommer ud i en hjemløshedssituation. Ved den forrige kortlægning i 2015 var det 52 pct. af de hjemløse, der havde været hjemløse i mindre end ét år, mens det tal i 2017 er steget til 55 pct.

Tabel 4.3 Hjemløse borgere, fordelt efter varigheden af hjemløsheden. Særskilt for hjemløshedssituationer. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	0-3 mdr.	4-11 mdr.	1-2 år	Mere end 2 år	I alt, procent	I alt, antal
Gaden	10	25	22	44	100	542
Natvarmestue	19	22	18	41	100	268
Herberg	20	33	22	25	100	2.075
Hotel	24	37	23	17	100	149
Familie/venner	23	40	20	18	100	1.905
Udslusning	13	35	29	23	100	144
Kriminalforsorgen	45	16	23	16	100	56
Hospital	39	33	9	19	100	122
Andet	22	25	19	34	100	211
Uoplyst	23	34	20	24	100	220
I alt	21	34	21	25	100	5.692

Anm.: Internt bortfald: 904. P = 0,000.

Særligt gadesoverne befinder sig i længevarende hjemløshed, idet 44 pct. har været hjemløse i mere end to år, og yderligere 22 pct. har været hjemløse i 1-2 år. Andelen af længerevarende hjemløse er også høj blandt brugere af natvarmestuer, hvor 41 pct. har været hjemløse i mere end to år, og yderligere 18 pct. i 1-2 år. Derimod er andelen, der har været hjemløse i under ét år væsentligt højere i kategorien, der har overnattet blandt familie og venner, hvor det gælder 63 pct. Det understreger, at det at overnatte rundt omkring hos familie og venner særligt er en 'løsning', man benytter i starten af et hjemløshedsforløb. Ligeledes spiller det ind, at der er flere unge i gruppen, der overnatter hos familie og venner, og at andelen, der har været hjemløse i under ét år, er højere blandt de unge.

5 DEMOGRAFISK PROFIL

Vi tegner i dette kapitel en demografisk profil af hjemløse borgere i Danmark ud fra køn, alder og indkomstgrundlag. Desuden ser vi nærmere på gruppen af børn, der befinder sig i en hjemløshedssituation, samt belyser, hvorvidt de hjemløse har mindreårige børn, og i hvilket omfang de har samvær med disse.

5.1 Køn og alder

En bemærkelsesværdig udvikling i forhold til de tidligere kortlægninger er, at andelen af hjemløse kvinder er steget i 2017. I tabel 5.1 er andelen af mænd og kvinder opgjort inden for hver hjemløshedssituation. Andelen af kvinder er i denne kortlægning opgjort til 25 pct., mens andelen af kvinder i de tidligere kortlægninger har ligget på cirka 22 pct. Der er i alt 50 personer, hvor der ikke i spørgeskemaet er oplyst køn, og hvor der ligeledes ikke er oplysninger om det sidste ciffer i CPR-nummeret (der viser borgerens køn).

Tabel 5.1 Hjemløse borgere, fordelt efter køn. Særskilt for hjemløshedssituationer. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Mænd	Kvinder	I alt, procent	I alt, antal
Gaden	87	13	100	644
Natvarmestue	70	30	100	304
Herberg	78	22	100	2.216
Hotel	71	29	100	165
Familie/venner	69	31	100	2.173
Udslusning	68	32	100	168
Kriminalforsorgen	93	7	100	67
Hospital	72	28	100	148
Andet	78	22	100	258
Uoplyst	82	18	100	442
I alt, procent (N)	75 (n = 4.952)	25 (n = 1.633)	100	6.585

Anm.: Internt bortfald: 50. P = 0,000

Antalsmæssigt er der sket en stigning fra 1.325 hjemløse kvinder, registreret i kortlægningen i 2015, til 1.633 hjemløse kvinder i 2017. Blandt mændene er stigningen i antallet af personer fra 4.790 hjemløse mænd, registreret ved kortlægningen i 2015, til 4.952 hjemløse mænd i 2017.

Der er særligt sket en stigning i andelen af kvinder i kategorien, der overnatter hos familie og venner, hvor andelen af kvinder var 24 pct. i 2015, mens den er 31 pct. i 2017. Ligeledes er andelen af kvinder steget i kategorien, der overnatter på natvarmestuer. I de første kortlægninger var andelen af kvinder blandt brugerne af natvarmestuerne på omkring 17-20 pct., mens andelen af kvindelige brugere på natvarmestuerne i 2017-kortlægningen er på 30 pct. Denne tendens viste sig allerede ved den forrige kortlægning, hvor andelen af kvinder på natvarmestuerne var steget til 25 pct.

Inden for de enkelte hjemløshedssituationer er mændene dog stadig overrepræsenteret i samtlige kategorier. Andelen af mænd er højest blandt gadesoverne og blandt dem, der skal løslades fra Kriminalforsorgen uden en boligløsning, med henholdsvis 87 og 93 pct. mænd i de to grupper.

Andelen af kvinder er højest blandt de hjemløse borgere i midlertidige udslusningsboliger med 32 pct.

Tabel 5.2 viser fordelingen på hjemløshedssituationer inden for grupperne af henholdsvis mænd og kvinder. Det ses særligt, at andelen, der overnatter hos familie og venner, er højere blandt kvinderne, med 42 pct. mod 30 pct. blandt mænd, mens andelen af gadesovere og herbergsbrugere omvendt er tilsvarende lavere blandt kvinderne end blandt mændene.

Tabel 5.2 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for køn. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Mænd	Kvinder	I alt, antal
Gaden	11	5	644
Natvarmestue	4	6	304
Herberg	35	30	2.216
Hotel	2	3	165
Familie/venner	30	42	2.173
Udslusning	2	3	168
Kriminalforsorgen	1	<1	67
Hospital	2	3	148
Andet	4	3	258
Uoplyst	7	5	442
I alt, procent	100	100	6.585

Anm.: Internt bortfald: 50. P = 0,000.

I tabel 5.3 har vi opgjort de hjemløse borgere, fordelt på køn inden for hver aldersgruppe. Dog er der i alt 302 personer, som vi mangler aldersoplysninger på, og i alt er det 316 personer, som vi enten mangler oplysninger på om køn eller alder. Blandt de 18-24-årige er andelen af hjemløse kvinder 28 pct., og dermed en smule højere end den gennemsnitlige kønsfordeling, mens andelen af kvinder er lavest med 19 pct. blandt dem på 60 år eller derover.

Blandt de børn under 18 år, der er registreret på selvstændige personskemaer, er kønsfordelingen nogenlunde lige, hvilket alt andet lige hænger sammen med, at børnenes hjemløshedssituation for langt hovedpartens vedkommende er betinget af den eller de forældre, som børnene eller de unge opholder sig hos. Der er imidlertid tegn på, at antallet af hjemløse børn under 18 år undervurderes ud fra antallet af selvstændige personskemaer (der ligger til grund for opgørelsen i tabel 5.3), da flere blandt de hjemløse voksne oplyser at have daglig omsorg for børn, end hvad der fremgår af antallet af hjemløse børn under 18 år, opgjort ud fra antallet af personskemaer. Det vil vi belyse nærmere afslutningsvist i dette kapitel.

Tabel 5.3 Hjemløse borgere, fordelt efter køn. Særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Alder	Mænd	Kvinder	I alt, procent	I alt, antal
≤ 17 år	51	49	100	39
18-24 år	72	28	100	1.278
25-29 år	74	26	100	1.012
30-39 år	77	23	100	1.324
40-49 år	74	26	100	1.266
50-59 år	77	23	100	1.053
≥ 60 år	81	19	100	347
I alt	75	25	100	6.319

Anm.: Internt bortfald: 316. P = 0,000.

I tabel 5.4 har vi opgjort andelen af kvinder i de enkelte alderskategorier af hjemløse borgere ved tællingerne fra 2009 til 2017. Her ses det, hvorledes stigningen i andelen af kvinder er sket på tværs af aldersgrupperne, dog kraftigst i aldersgrupperne mellem 25 og 49 år, mens andelen af kvinder blandt de unge mellem 18 og 24 år også ved de tidligere kortlægninger var højere end i de øvrige alderskategorier. Det ses også, hvordan det samlede antal kvinder, der er registreret i kortlægningerne, er steget støt hen over perioden.

Tabel 5.4 Andelen af kvinder i de enkelte alderskategorier af hjemløse borgere. Særskilt for 2009-2017. Procent.

Alder	2009	2011	2013	2015	2017
≤ 17 år	50	52	54	46	49
18-24 år	31	29	26	26	28
25-29 år	22	22	19	19	26
30-39 år	21	21	19	19	23
40-49 år	18	21	20	21	26
50-59 år	17	17	20	23	23
≥ 60 år	16	18	19	17	19
I alt, procent	22	23	22	22	25
I alt, antal kvinder	1.066	1.204	1.263	1.325	1.633

Kilde: Kortlægninger af hjemløshed 2009-2017.

Tabel 5.5 viser antallet af hjemløse, registreret i de forskellige aldersgrupper hen over kortlægninger fra 2009 og frem.³ Det er særligt tydeligt, at der er sket en kraftig stigning i antallet af hjemløse unge i alderen 18-24 år. Denne stigning er fortsat ved kortlægningen i 2017, hvor antallet af hjemløse borgere mellem 18 og 24 år er steget yderligere, fra 1.172 i 2015 til 1.278 i 2017. Samlet set er denne gruppe således steget fra 633 personer i 2009, svarende til en stigning på 102 pct., frem til 2017. Gruppen af hjemløse unge mellem 18 og 24 år belyses nærmere i kapitel 10.

Ligeledes er antallet af hjemløse mellem 25 og 29 år steget kraftigt, med 107 pct., siden 2009. I denne aldersgruppe har stigningen dog været kraftigst i den senere del af perioden fra 2013 og frem.

³ Der skal gøres opmærksom på, at der ved alle kortlægningerne har været et antal personer, hvor der ikke har været oplyst alder i personskeemaerne. Antallet af personer i aldersgrupperne tilsammen er derfor lidt mindre end det samlede antal personer, der er registreret ved de enkelte kortlægninger.

Der har også været en betydelig procentvis stigning siden 2009 i de to ældste kategorier, med 42 pct. blandt de 50-59-årige og 48 pct. blandt hjemløse på 60 år og derover, og denne stigning er fortsat ved den seneste kortlægning i 2017.

Ud over børn under 18 år er de 40-49-årige den eneste aldersgruppe, hvor antallet af hjemløse er faldet over perioden, med et fald på 11 pct. siden den forrige kortlægning i 2015. Det betyder, at aldersgruppen af 40-49-årige ikke længere er den største aldersgruppe blandt de hjemløse, da der nu er flere hjemløse i aldersgruppen mellem 30 og 39 år. Samtidig skal det bemærkes, at når gruppen af 18-29-årige opgøres samlet, udgør denne gruppe i alt 2.292 personer, svarende til, at 36 pct. af de hjemløse borgere, der er registreret i kortlægningen i 2017, er mellem 18 og 29 år.

Tabel 5.5 Hjemløse borgere, fordelt efter aldersgrupper. Særskilt for 2009-2017. Antal og procentvis stigning.

Alder	2009	2011	2013	2015	2017	Procentvis stigning 2009-2017	Procentvis stigning 2015-2017
≤ 17 år	200	204	144	96	39	-80	-59
18-24 år	633	1.002	1.138	1.172	1.278	102	9
25-29 år	490	596	617	799	1.014	107	27
30-39 år	1.221	1.155	1.189	1.261	1.328	9	5
40-49 år	1.357	1.263	1.414	1.423	1.270	-6	-11
50-59 år	744	734	833	951	1.057	42	11
≥ 60 år	235	232	289	301	347	48	15
I alt	4.880	5.186	5.624	6.003	6.333	30	5

Tabellerne 5.6 og 5.7 viser henholdsvis fordelingen på aldersgrupper inden for hver hjemløshedssituation og fordelingen på hjemløshedssituationer inden for hver aldersgruppe. Tabellerne viser, hvordan fordelingen på hjemløshedssituationer er forskellig på tværs af aldersgrupperne. Blandt de hjemløse unge overnatter den største gruppe – cirka halvdelen – hos familie og venner, mens kun cirka en ud af fire overnatter på herberg. Blandt de midaldrende og ældre hjemløse er den største gruppe derimod dem, der overnatter på herberg. Det skal bemærkes, at også blandt de hjemløse unge finder vi en del, der overnatter på gaden. Det er således 27 pct. af gadesoverne, der er mellem 18 og 29 år, og gadesoverne udgør 7 pct. blandt både de 18-24-årige og de 25-29-årige hjemløse. Andelen af gadesovere er dog højere i de midaldrende og ældre aldersgrupper, hvor cirka 10-12 pct. har overnattet på gaden i tælleugen.

Tabel 5.6 Hjemløse borgere, fordelt efter aldersgrupper. Særskilt for hjemløshedssituationer. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	≤ 17 år	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	≥ 60 år	I alt procent	I alt, antal
Gaden	<1	15	12	23	25	19	6	100	594
Natvarmestue	0	9	12	23	23	23	11	100	296
Herberg	<1	14	13	20	24	21	8	100	2.211
Hotel	3	17	13	13	19	29	6	100	157
Familie/venner	<1	30	21	22	15	10	2	100	2.141
Udslusning	5	27	15	20	20	13	1	100	157
Kriminalforsorgen	2	34	16	25	13	9	2	100	68
Hospital	0	21	21	20	14	16	9	100	145
Andet	<1	12	14	17	24	22	10	100	250
Uoplyst	<1	21	19	23	17	17	4	100	317
I alt	<1	20	16	21	20	17	6	100	6.333

Anm.: Internt bortfald: 302. P = 0,000.

Tabel 5.7 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	≤ 17 år	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	≥ 60 år	I alt
Gaden	3	7	7	10	12	11	10	9
Natvarmestue	0	2	4	5	5	6	9	5
Herberg	31	25	27	34	41	45	48	35
Hotel	13	2	2	2	2	4	3	3
Familie/venner	26	50	45	35	26	19	15	35
Udslusning	18	3	2	2	2	2	<1	2
Kriminalforsorgen	3	2	1	1	1	<1	<1	1
Hospital	0	2	3	2	2	2	4	2
Andet	5	2	4	3	5	5	7	4
Uoplyst	3	5	6	5	4	5	4	5
I alt, procent	100	100	100	100	100	100	100	100
I alt, antal	39	1.278	1.014	1.328	1.270	1.057	347	6.333

Anm.: Internt bortfald: 302. P = 0,000.

5.2 Varighed, køn og alder

Tabel 5.8 viser varigheden af hjemløsheden inden for hver aldersgruppe. I forhold til de enkelte aldersgrupper er den korteste varighed af hjemløsheden registreret i de yngre aldersgrupper. Blandt de unge mellem 18 og 24 år har 67 pct. været hjemløse i mindre end ét år, og også blandt de 25-29-årige er denne andel høj, med 59 pct., hvilket først og fremmest indikerer, at der fortsat er et betydeligt antal unge, der kommer ud i hjemløshed. Derimod er det blot 11 pct. af de 18-24-årige, der har befundet sig i en længerevarende hjemløshedssituation på mere end to år, mens denne andel er 18 pct. blandt de 25-29-årige. I de ældre aldersgrupper er der derimod en høj andel, der har været hjemløse i mere end to år, hvilket gælder 44 pct. af de hjemløse borgere på 60 år og derover og 35 pct. af de 50-59-årige.

Tabel 5.8 Hjemløse borgere, fordelt efter varigheden af deres hjemløshed. Særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Alder	0-3 mdr.	4-11 mdr.	1-2 år	Mere end 2 år	I alt, procent	I alt, antal
≤ 17år	24	48	24	3	100	29
18-24 år	28	39	22	11	100	1.138
25-29 år	21	38	22	18	100	895
30-39 år	20	35	20	25	100	1.150
40-49 år	18	33	18	32	100	1.142
50-59 år	18	26	22	35	100	958
≥ 60 år	14	24	18	44	100	313
I alt	21	34	20	25	100	5.625

Anm.: Internt bortfald: 1010. P = 0,000.

Tabel 5.9 viser varigheden af hjemløsheden for mænd og kvinder. Der er en klar tendens til, at flere af de hjemløse mænd har været hjemløse i mere end to år, med 25 pct. blandt mænd, sammenlignet med 18 pct. blandt kvinderne. Omvendt er der flere af de hjemløse kvinder end mænd, der har været hjemløse i under ét år. Det gælder 63 pct. af de hjemløse kvinder mod 52 pct. blandt de hjemløse mænd. Det indikerer, at en betydelig del af de hjemløse kvinder er kommet ud i hjemløsheden for nylig, hvilket også stemmer overens med den samlede stigning i antallet af hjemløse kvinder, sammenlignet med den forrige kortlægning i 2015.

Tabel 5.9 Hjemløse borgere, fordelt efter varigheden af deres hjemløshed. Særskilt for mænd og kvinder. Procent og antal.

Køn	0-3 mdr.	4-11 mdr.	1-2 år	Mere end 2 år	I alt, procent	I alt, antal
Mænd	20	32	21	25	100	4.249
Kvinder	23	40	19	18	100	1.433
I alt	21	34	21	25	100	5.682

Anm.: Internt bortfald: 914. P = 0,000.

5.3 Indkomstgrundlag

De hjemløse borgeres indkomstgrundlag er opgjort særskilt for hver enkelt hjemløshedssituation i tabel 5.10 og for hver aldersgruppe i tabel 5.11. Det er kun 5 pct. af de hjemløse borgere, der har en lønindkomst, hvilket afspejler, at meget få af de hjemløse borgere har en tilknytning til arbejdsmarkedet. Denne andel er lavere end ved den første kortlægning i 2007, hvor 9 pct. af de hjemløse borgere havde en lønindkomst mod 5 pct. i 2009, 4 pct. i 2011, 3 pct. i 2013 og 4 pct. i 2015. Selvom der er tale om små udsving, afspejler udviklingen formentlig, at den økonomiske krise især har ramt de socialt udsatte grupper, der er i særlig høj risiko for at miste tilknytningen til arbejdsmarkedet, når en økonomisk krise og højere arbejdsløshed sætter ind, ligesom de socialt udsatte borgere har svært ved at genvinde fodfæstet på arbejdsmarkedet. Den laveste andel med en lønindkomst blev således registreret i 2013 med 3 pct., mens tallet således nu ved den seneste kortlægning er steget til 5 pct., hvilket kan afspejle, at den generelle beskæftigelsessituation i landet efterhånden forbedres igen. Den lave grad af tilknytning til arbejdsmarkedet kommer også til udtryk ved, at det kun er 3 pct. af de hjemløse borgere, der modtager arbejdsløsheds- eller sygedagpenge.

Den hyppigste indtægtskilde blandt de hjemløse borgere er kontanthjælp, hvilket samlet set 69 pct. modtager i 2017. Andelen på kontanthjælp har været stigende siden 2009, hvor andelen udgjorde 60 pct., mod 66 pct. i 2011, 67 pct. i 2013 og 70 pct. i 2015. Tilsvarende er andelen af de hjemløse borgere, der modtager førtidspension, faldet over årene. Den andel var 23 pct. i 2009 og faldt til 12 pct. i 2015, og i indeværende kortlægning er denne andel i 2017 opgjort til 11 pct. Den faldende andel på førtidspension kan ikke alene tilskrives, at der over de seneste kortlægninger er blevet registreret en større andel hjemløse unge, idet der også blandt de 50-59-årige og dem på 60 år og derover er sket et fald i andelen af førtidspensionister.

Faldet i andelen af de hjemløse borgere, som modtager førtidspension, og stigningen i andelen af hjemløse borgere på kontanthjælp kan ses i lyset af den samlede stigning i hjemløsheden hen over perioden og kan hænge sammen med, at det særligt er gruppen af borgere på kontanthjælp, der er blevet ramt af hjemløshed, mens borgere på førtidspension i højere grad har mulighed for at undgå hjemløshed på grund af den højere ydelse, der alt andet lige gør det lettere at betale en husleje. Det faldende antal førtidspensionister blandt de hjemløse borgere kan også være udtryk for, at det er blevet sværere for socialt udsatte borgere at få tilkendt en førtidspension, blandt andet set i lyset af førtidspensionsreformen fra 2013. Samtidig er der over en længere årrække gennemført en række reformer og ændringer i kontanthjælpssystemet, der generelt har medført stramninger af kriterier og/eller reduktioner i ydelsesniveauerne for forskellige grupper. Siden den forrige kortlægning er den seneste reform af kontanthjælpen gennemført med blandt andet det såkaldte "kontanthjælpsloft", der trådte i kraft fra 1. oktober 2016, og som lægger et loft over niveauet af de samlede ydelser, en kontanthjælpsmodtager kan modtage fra det offentlige.

Blandt de hjemløse borgere er det 3 pct., der modtager SU, og det kan bemærkes, at 9 pct. af de 18-24-årige hjemløse unge er SU-modtagere, mens det gælder 6 pct. i gruppen af 25-29-årige.

Det har endvidere været muligt at angive, om de hjemløse borgere har et andet indkomstgrundlag (eller et supplerende grundlag), der ikke er omfattet af de på forhånd definerede indkomst kategorier. Fordelt på hjemløshedssituationer er andelen med andet indkomstgrundlag størst blandt dem, der befinder sig under Kriminalforsorgen, da en del af disse modtager kostpenge og/eller arbejdspenge. Derudover har 9 pct. af gadesoverne et andet indkomstgrundlag, hvor blandt andet salg af hjemløseavisen Hus Forbi nævnes som en indkomstkilde. Desuden er der fx også nævnt borgere, der modtager fleksydelse eller ressourceforløbsydelse.

Der er 5 pct. af de hjemløse borgere, der angives ikke at have nogen form for indtægt. Denne andel er 15 pct. blandt gadesoverne, mens det er 11 pct. blandt brugerne af natvarmestuer, der angives ikke at have nogen form for indtægt. Blandt herbergsbrugerne er det derimod kun 2 pct., der ikke har nogen indkomst, og blandt dem, der har overnattet blandt familie og venner, udgør denne gruppe 4 pct.

Tabel 5.10 Hjemløse borgere, fordelt efter indkomstgrundlag. Særskilt for hjemløshedssituationer. Procent.

Hjemløshedssituation	Løn*	Dagpenge*	Kontanthjælp*	SU*	Førtids-pension*	Folke-pension*	Andet*	Ingen indtægt*
Gaden	3	<1	62	1	14	1	9	15
Natvarmestue	3	<1	57	2	20	5	3	11
Herberg	5	2	71	3	14	2	5	2
Hotel	4	4	63	5	14	3	11	5
Familie/venner	8	4	70	5	6	<1	13	4
Udslusning	6	1	71	4	16	1	5	1
Kriminalforsorgen	5	2	43	2	10	0	15	38
Hospital	0	5	58	<1	25	5	4	4
Andet	6	4	65	2	9	2	17	7
Uoplyst	3	2	72	2	9	2	12	7
I alt	5	3	69	3	11	2	9	5

Anm.: Internt bortfald: 510. Med *) er angivet signifikante forskelle, $p < 0,05$.

Tabel 5.11 Hjemløse borgere, fordelt efter indkomstgrundlag. Særskilt for aldersgrupper. Procent.

Alder	Løn*	Dagpenge*	Kontanthjælp*	SU*	Førtids-pension*	Folke-pension*	Andet*	Ingen indtægt*
18-24 år	5	1	77	9	<1	0	15	6
25-29 år	7	4	75	6	3	0	14	4
30-39 år	7	4	72	2	8	0	7	5
40-49 år	6	4	65	<1	18	0	5	5
50-59 år	4	2	63	0	24	0	6	4
≥ 60 år	2	1	40	<1	22	25	7	7
I alt	5	3	69	3	11	2	9	5

Anm.: Internt bortfald: 606. Med *) er angivet signifikante forskelle, $p < 0,05$.

5.4 De hjemløses børn

I alt 39 hjemløse børn⁴ under 18 år er blevet registreret på selvstændige personske-maer for det enkelte barn (se tabel 5.12). De hjemløse børn er fordelt nogenlunde jævnt på de enkelte alders-trin; dog er der registreret otte hjemløse børn på 17 år. Der er 31 af de hjemløse børn, der ophol-der sig sammen med deres hjemløse forælder/forældre, mens fem hjemløse børn ikke opholder sig sammen med deres hjemløse forældre (ikke vist). Alle fem hjemløse børn, der ikke opholder sig sammen med en forælder, er 17-årige. For de resterende tre hjemløse børn er der ikke oplys-ninger om, hvorvidt de opholder sig sammen med deres forælder.

⁴ Vi benytter i kortlægningen betegnelsen unge om personer mellem 18 og 24 år, mens personer under 18 år betegnes som børn.

Tabel 5.12 Hjemløse børn under 18 år. Særskilt for alder. Antal.

Alder	Antal
0 år	2
1 år	4
2 år	5
3 år	3
4 år	1
5 år	0
6 år	3
7 år	2
8 år	0
9 år	3
10 år	0
11 år	2
12 år	0
13 år	1
14 år	1
15 år	2
16 år	2
17 år	8
I alt	39

Der er imidlertid tegn på, at personskemaerne ikke i alle tilfælde bliver udfyldt for de børn, der opholder sig sammen med deres hjemløse forældre på et socialt tilbud, eller som de lokale myndigheder på anden måde har kendskab til. Det kan vi se af personskemaets oplysninger om, hvorvidt den hjemløse borger har mindreårige børn, og om personen har dagligt samvær med børnene (det vil sige, at børnene typisk opholder sig sammen med denne forælder), har delt omsorg eller har børn, men ikke omsorg eller samværsret. Tabel 5.13 og 5.14 viser disse fordelinger for henholdsvis de hjemløse mænd og kvinder.

Det er i alt 18 pct. af de hjemløse kvinder, der har daglig omsorg for børn, mens det gælder 1 pct. af de hjemløse mænd. Den efterfølgende tabel 5.15 viser antallet af personer med daglig omsorg for børn, hvilket gælder 250 hjemløse kvinder og 44 hjemløse mænd, altså i alt 294 hjemløse personer, der har daglig omsorg for børn. Det indikerer, at der formentlig er et større antal børn, der befinder sig i en hjemløshedssituation sammen med deres hjemløse forældre, end hvad vi umiddelbart kan se ud fra antallet af personskemaer for børn under 18 år. Det er formentlig udtryk for, at der ikke i alle tilfælde udfyldes selvstændige personskemaer for alle de børn under 18 år, der opholder sig sammen med en hjemløs forælder. Det kan fx være, fordi de sociale tilbud ikke i samme grad som for de voksne har adgang til oplysninger om børnene.

Tabel 5.13 Hjemløse mænd, fordelt efter, om de har mindreårige børn, herunder daglig omsorg og delt omsorg. Særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Alder	Har daglig omsorg for børn	Har delt omsorg/samværsret	Har børn, men har ikke omsorg/samværsret	Andet	Har ikke mindreårige børn	I alt, procent	I alt, antal
18-24 år	<1	2	2	3	94	100	824
25-29 år	<1	10	8	4	80	100	663
30-39 år	2	17	17	8	60	100	806
40-49 år	2	17	16	6	61	100	719
50-59 år	2	6	9	3	83	100	641
≥ 60 år	<1	1	5	3	93	100	226
I alt	1	10	10	5	77	100	3.879

Anm.: Internt bortfald: 1.053.

Tabel 5.14 Hjemløse kvinder, fordelt efter, om de har mindreårige børn, herunder daglig omsorg og delt omsorg. Særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Alder	Har daglig omsorg for børn	Har delt omsorg/samværsret	Har børn, men har ikke omsorg/samværsret	Andet	Har ikke mindreårige børn	I alt, procent	I alt, antal
18-24 år	11	2	2	3	83	100	322
25-29 år	30	9	6	7	53	100	234
30-39 år	27	17	16	9	36	100	276
40-49 år	22	14	14	5	50	100	273
50-59 år	4	2	3	5	89	100	205
≥ 60 år	2	2	7	5	88	100	58
I alt	18	9	8	6	63	100	1.368

Anm.: Internt bortfald: 246.

Tabel 5.15 Hjemløse mænd og kvinder med daglig omsorg for børn. Særskilt for aldersgrupper. Antal.

Alder	Mænd	Kvinder	I alt
18-24 år	3	34	37
25-29 år	5	71	76
30-39 år	14	75	89
40-49 år	11	60	71
50-59 år	10	9	19
≥ 60 år	1	1	2
I alt	44	250	294

Andelen af de hjemløse kvinder, der angiver at have daglig omsorg for børn, er steget betydeligt siden den forrige kortlægning, fra 11 pct. i 2015 til 18 pct. i 2017 (ikke vist). Der skal dog gøres opmærksom på, at andelen blandt de hjemløse kvinder med daglig omsorg for børn tidligere lå på samme niveau, da det ved kortlægningen i 2009 var 19 pct. af de hjemløse kvinder, der havde daglig omsorg for børn, mens det var 16 pct. i 2011 og 14 pct. i 2013 (ikke vist). Her skal det dog også tages i betragtning, at det samlede antal hjemløse kvinder var lavere ved de tidligere kortlægninger.

Sammen med den generelle stigning i antallet af hjemløse kvinder, vi kan observere i 2017-kortlægningen, indikerer tallene, at et stigende antal kvinder med børn rammes af hjemløshed. Det er ikke ud fra opgørelserne muligt at indkredse, hvad der nærmere ligger bag denne stigning. En mulig forklaring kan være, at den pressede boligsituation i landets større byer efterhånden også rammer husstande med børn. Der er også grund til opmærksomhed på, om der kan være tale om en påvirkning fra de reformer og ændringer af de sociale ydelser, der er gennemført i de senere år, herunder kontanthjælpsloftet fra 2016, hvor reduktionen i de samlede ydelser primært har indvirkning på det samlede niveau af ydelser blandt kontanthjælpsmodtagere med børn, mens kontanthjælpsloftet kun i mindre grad har indvirkning på ydelserne blandt enlige uden børn. Der skal dog her gøres opmærksom på, at den seneste kontanthjælpsreform kun var trådt i kraft ret kort tid før kortlægningen i 2017.

I tabel 5.16 og 5.17 ses henholdsvis andelen af hjemløse mænd og andelen af hjemløse kvinder med omsorg for børn, opgjort for de enkelte hjemløshedssituationer. Heraf ses det, at det særligt er i gruppen af kvinder, der overnatter midlertidigt hos familie og venner, at vi finder en betydelig andel med daglig omsorg for børn, idet det gælder 31 pct. af de hjemløse kvinder i denne hjemløshedssituation. I den væsentligt mindre gruppe af kvinder, der er indkvarteret på hotel som følge af hjemløshed, er det 17 pct., der har daglig omsorg for børn. Tallene indikerer, at hjemløse kvinder med børn i videst muligt omfang søger at overnatte hos familie og venner, hvis de kan. Der er dog også en mindre gruppe, der overnatter på herberger, hvor der er enkelte institutioner, der er rettet mod hjemløse familier.

Tabel 5.16 Hjemløse mænd, fordelt efter, om de har mindreårige børn, herunder daglig omsorg og delt omsorg. Særskilt for hjemløshedssituationer. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Har daglig omsorg for børn	Har delt omsorg/samværsret	Har børn, men ikke omsorg/samværsret	Andet	Har ikke mindreårige børn	I alt, procent	I alt, antal
Gaden	<1	7	13	6	76	100	372
Natvarmestue	0	3	11	3	84	100	147
Herberg	<1	9	11	3	79	100	1.474
Hotel	3	9	7	4	78	100	81
Familie/venner	2	13	9	7	72	100	1.263
Udslusning	1	3	12	0	84	100	96
Kriminalforsorgen	2	13	9	2	74	100	54
Hospital	0	9	7	2	82	100	90
Andet og uoplyst	1	8	7	8	77	100	302
I alt	1	10	10	5	77	100	3.879

Anm.: Internt bortfald: 1.053.

Table 5.17 Hjemløse kvinder, fordelt efter, om de har mindreårige børn, herunder daglig omsorg og delt omsorg. Særskilt for hjemløshedssituationer. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Har daglig omsorg for børn	Har delt omsorg/samværsret	Har børn, men ikke omsorg/samværsret	Andet	Har ikke mindreårige børn	I alt, procent	I alt, antal
Gaden	2	3	15	13	74	100	61
Natvarmestue	2	3	10	8	81	100	68
Herberg	7	9	8	6	72	100	424
Hotel	17	5	15	10	61	100	41
Familie/venner	31	10	7	4	51	100	614
Udslusning	12	10	7	2	68	100	40
Kriminalforsorgen	25	0	25	25	25	100	4
Hospital	3	3	3	3	88	100	32
Andet og uoplyst	13	7	7	8	69	100	85
I alt	18	9	8	6	63	100	1.369

Anm.: Internt bortfald: 245.

Vi har endvidere set på, hvad der ellers kendetegner de hjemløse mænd og kvinder, der har daglig omsorg for børn. Her viser det sig, at der er en overrepræsentation af personer med indvandrerbaggrund. Blandt de hjemløse kvinder med daglig omsorg for børn har 59 pct. dansk baggrund, mens 39 pct. er indvandrere og 2 pct. er efterkommere (ikke vist). Blandt de hjemløse mænd med daglig omsorg for børn er de tilsvarende tal henholdsvis 68 pct., 27 pct. og 5 pct. Det er en væsentligt højere andel med indvandrerbaggrund end for hjemløsegruppen som helhed, hvor det er cirka hver femte, der er indvandrer eller efterkommer (jf. kapitel 11).

Det viser sig også, at i gruppen af hjemløse borgere med daglig omsorg for børn, er andelen med psykisk sygdom eller misbrugsproblemer væsentligt lavere end blandt de øvrige hjemløse borgere. Mens det for de hjemløse borgere som helhed er cirka fire ud af fem, der har enten en psykisk sygdom og/eller misbrugsproblemer, gælder det kun cirka en tredjedel af de hjemløse kvinder med daglig omsorg for børn og cirka halvdelen af de hjemløse mænd med daglig omsorg for børn (ikke vist). Det tyder på, at den sociale profil blandt de hjemløse borgere med daglig omsorg for børn er væsentligt anderledes end for gruppen af hjemløse borgere som helhed.

6 GEOGRAFISK FORDELING

I dette kapitel belyser vi den geografiske fordeling af hjemløsheden. Vi ser på, hvordan hjemløsheden fordeler sig mellem forskellige byområder, kommuner og regioner, og vi afdækker, hvordan de geografiske mønstre i hjemløsheden har udviklet sig over tid.

I kapitlet benyttes begreberne "hjemkommune" og "registreringskommune". Disse begreber henviser til, at den hjemløse borger i en del tilfælde opholder sig i – og er blevet registreret i – en anden kommune ("registreringskommunen") end den kommune, som borgeren kommer fra eller boede i, sidst borgeren var i bolig ("hjemkommunen"). Rapportens opgørelser af antallet af hjemløse borgere, fordelt på kommuner eller byområder, er generelt opgjort på basis af borgerens hjemkommune. Det gælder blandt andet de kommunefordelte tabeller 6.9-6.13. I kapitlets andet afsnit ser vi på sammenhængen mellem borgerens hjemkommune og registreringskommunen, ligesom vi i rapportens bilagstabeller opgør antallet af hjemløse borgere, fordelt på registreringskommuner.

6.1 Hjemløsheden, fordelt på byområder

I tabel 6.1 er antallet af hjemløse borgere registreret i kortlægningerne, fordelt på byområder, for perioden 2009-2017. Ligesom ved de forrige kortlægninger er det også i 2017 cirka halvdelen af de hjemløse borgere, der er hjemmehørende i hovedstadsområdet. Det gælder 3.242 hjemløse borgere i 2017, svarende til 49 pct. af alle de hjemløse borgere i hele landet. Det ses, hvordan der over den periode, kortlægningerne har været gennemført, særligt er sket en kraftig stigning i antallet af hjemløse borgere, hjemmehørende i de københavnske omegnskommuner.⁵ Mens denne stigning så ud til at være aftaget ved den forrige kortlægning i 2015, er den taget til igen frem til 2017, hvor det er 1.518 hjemløse borgere, der er hjemmehørende i de københavnske omegnskommuner.

Antallet af hjemløse borgere, der er hjemmehørende i Københavns Kommune, har været nogenlunde konstant i perioden med cirka 1.500 personer. Ved kortlægningen i 2017 er tallet for København opgjort til 1.482 personer, mens det var 1.562 personer ved den forrige kortlægning i 2015. Der er således sket et fald fra 2015 til 2017 i antallet af hjemløse borgere, der er hjemmehørende i København.

Den kraftige stigning i antallet af hjemløse i Aarhus, der har kunnet observeres over de senere kortlægninger, er fortsat med 2017-kortlægningen, hvor antallet er steget yderligere fra 668 i 2015 til 767 personer i 2017. I 2009 blev der registreret 466 hjemløse borgere i Aarhus, og udviklingen svarer til en samlet stigning på 65 pct. mellem 2009 og 2017.

I Aalborg er antallet steget lidt, fra 241 personer i 2015 til 261 personer i 2017. Der har været en vis fluktuation i tallet for Aalborg hen over perioden, men samlet set peger de seneste tal på en stigende tendens.

Derimod er tallet for Odense faldet til samme relativt lave niveau som i 2013, idet der i 2017 er registreret 113 hjemløse borgere i Odense.

⁵ De københavnske omegnskommuner dækker i denne sammenhæng kommunerne: Allerød, Ballerup, Brøndby, Dragør, Egedal, Fredensborg, Frederikssund, Furesø, Gentofte, Gladsaxe, Glostrup, Greve, Gribskov, Halsnæs, Helsingør, Herlev, Hillerød, Hvidovre, Høje Taastrup, Hørsholm, Ishøj, Køge, Lyngby-Tårnbæk, Roskilde, Rudersdal, Rødovre, Solrød, Tårnbæk og Vallensbæk.

Den forskellige udvikling for landets store byer er bemærkelsesværdig og er formentlig udtryk for, hvordan strukturelle, samfundsmæssige forhold spiller ind på udviklingen, ligesom også forskelle i indsatsen lokalt kan have en betydning. Når stigningen har været så kraftig i det samlede storkøbenhavnske område og i Aarhus-området, hænger det formentlig sammen med, at den generelle boligsituation i de to største byområder forandres hastigt, med en stærkt stigende generel bolig-mangel og navnlig mangel på mindre, billige lejeboliger, der særligt rammer de udsatte borgere, der får sværere ved at finde et sted at bo.

Boligsituationen ser fortsat væsentligt anderledes ud i Odense, hvor der ikke er samme pres på boligmarkedet som i København og Aarhus, ligesom det kan spille ind, at der i Odense har været et meget systematisk fokus på at skaffe boliger til udsatte borgere, hvilket lettere kan lade sig gøre på grund af den mindre pressede boligsituation. Når tallet derimod viser tegn på stigning i Aalborg, er det værd at holde øje med, om ændringer i boligsituationen i byen kan spille ind i form af et stigende pres på boligmarkedet.

Endvidere viser opgørelserne, at antallet af hjemløse borgere også er steget i kategorierne af øvrige bykommuner, der er defineret ved, at den største by i kommunen har mere end 20.000 indbyggere, og i landkommunerne, der er defineret ved, at den største by har mindre end 20.000 indbyggere. Ved den forrige tælling blev der registreret 1.300 hjemløse borgere i gruppen af øvrige bykommuner, mens tallet var steget til 1.457 personer i 2017. I landkommunerne er der sket en stigning fra 604 hjemløse borgere i 2015 til 795 i 2017. I de efterfølgende afsnit ser vi nærmere på udviklingen i de enkelte kommuner og belyser, hvor der særligt er sket stigninger i antallet.

Selvom der i en del tilfælde kan peges på mulige strukturelle forklaringer på udviklingen, kan der også i et vist omfang være tale om tilfældige udsving. Det gælder ikke mindst i de mellemstore og mindre kommuner, hvor der i absolutte tal er tale om relativt få personer, ikke mindst når vi ser på ændringerne mellem de enkelte kortlægninger.

Tabel 6.1 Hjemløse borgere, fordelt efter byområder, opgjort for hjemkommuner. Særskilt for 2009-2017. Antal og procent.

Byområde	2009, antal	2009, procent	2011, antal	2011, procent	2013, antal	2013, procent	2015, antal	2015, procent	2017, antal	2017, procent
København	1.494	30	1.507	29	1.581	27	1.562	25	1.482	22
Frederiksberg	233	5	203	4	178	3	226	4	242	4
Københavns omegn	701	14	1.028	19	1.341	23	1.364	22	1.518	23
Aarhus	466	9	588	11	617	11	668	11	767	12
Odense	208	4	178	3	110	2	173	3	113	2
Aalborg	218	4	231	4	259	4	241	4	261	4
Øvrige bykommuner	1.056	21	1.053	20	1.198	21	1.300	21	1.457	22
Landkommuner	622	12	502	10	536	9	604	10	795	12
I alt	4.998	100	5.290	100	5.820	100	6.138	100	6.635	100

Tabel 6.2 Antallet af hjemløse borgere mellem 2009-2017. Særskilt for byområder, opgjort for hjemkommuner. Antal og procentvis ændring.

Byområde	2009	2011	2013	2015	2017	Procentvis ændring, 2009-2017	Procentvis ændring, 2015-2017
København	1.494	1.507	1.581	1.562	1.482	-1	-5
Frederiksberg	233	203	178	226	242	4	7
Københavns omegn	701	1.028	1.341	1.364	1.518	117	11
Aarhus	466	588	617	668	767	65	15
Odense	208	178	110	173	113	-46	-35
Aalborg	218	231	259	241	261	20	8
Øvrige bykommuner	1.056	1.053	1.198	1.300	1.457	38	12
Landkommuner	622	502	536	604	795	28	32
I alt	4.998	5.290	5.820	6.138	6.635	33	8

6.2 Hjemkommune og registreringskommune

Opgørelsen i tabel 6.1 er baseret på den kommune, hvor den hjemløse borger er hjemmehørende, mens registreringen kan være foregået i en anden kommune. I personskeemaet har vi spurgt til, om borgeren er hjemmehørende i en anden kommune end den, hvor registreringen foretages. Med hjemmehørende menes der typisk dér, hvor borgeren sidst har haft folkeregisteradresse, eller den kommune, som er betalingskommune i de tilfælde, hvor borgeren er indskrevet på et socialt tilbud i en anden kommune. Der skal tages forbehold for, at der kan være tilfælde, hvor oplysningerne ikke er fyldestgørende, fx hvis de sociale tilbud ikke har kendskab til borgerens hjemkommune.

I tabel 6.3 er antallet af hjemløse borgere for hvert byområde opgjort på baggrund af de to forskellige opgørelsesprincipper – efter registreringskommune og efter borgerens hjemkommune. Det ses fx, at flere hjemløse borgere er registreret i København – 1.595 personer – end der er hjemmehørende i byen, hvilket er 1.482 personer. Den efterfølgende tabel 6.4 uddyber forskellen yderligere, idet den viser kombinationerne af registrerings- og hjemkommuner for hver af de otte kategorier af byområder. Her kan det fx ses, at 1.305 af de hjemløse borgere, der blev registreret i København, også var hjemmehørende i byen, mens der var 177 personer, der var hjemmehørende i København, der blev registreret i andre kommuner. Samtidig var der 290 hjemløse borgere, der blev registreret i København, men som var hjemmehørende i andre kommuner. Dertil kommer den betydelige gruppe af udenlandske hjemløse uden fast ophold i København, som ikke indgår i opgørelserne, men som er opgjort separat i afsnittet herom i kapitel 12.

Det ses også i opgørelserne i tabel 6.4, at bevægelserne mellem forskellige områder af landet og mellem store og mindre byer går "begge veje". Der er således ikke blot hjemløse borgere, der er hjemmehørende i de mindre kommuner, som søger mod de store byer, men også hjemløse borgere fra de store byer, der opholder sig (er blevet registreret) i de mindre kommuner. Ligeledes er der bevægelser begge veje af borgere mellem de øvrige bykommuner og landkommunerne. Det største antal hjemløse borgere, registreret i andre typer af kommuner, finder vi dog for landkommunerne, idet blot 510 af de i alt 795 hjemløse borgere, der er hjemmehørende i landkommunerne, også er registreret i landkommunerne. Der er også en forholdsvis stor gruppe af hjemløse borgere, der er hjemmehørende i de københavnske omegnskommuner, der er registreret i hovedstadens to centralkommuner, København og Frederiksberg, hvilket i alt gælder 181 personer.

Ud over disse "bevægelser", der kan ses ud fra tabellen, er der også borgere, der opholder sig i og er hjemmehørende i forskellige kommuner *inden for* de kategorier, der indbefatter flere kommuner, det vil sige indbyrdes mellem de københavnske omegnskommuner, de øvrige bykommuner eller indbyrdes mellem landkommunerne.

Tablet 6.3 Hjemløse borgere, fordelt efter byområder. Særskilt for registrerings- og hjemkommuner. Antal og procent.

Byområde	Registrerings-kommune, antal	Registrerings-kommune, procent	Hjemkommune, antal	Hjemkommune, procent
København	1.595	24	1.482	22
Frederiksberg	265	4	242	4
Københavns omegn	1.444	22	1.518	23
Aarhus	790	12	767	12
Odense	128	2	113	2
Aalborg	260	4	261	4
Øvrige bykommuner	1.485	22	1.457	22
Landkommuner	668	10	795	12
I alt	6.635	100	6.635	100

Table 6.4 Hjemløse borgere, fordelt efter registreringskommune (lodret/søjler) og hjemkommune (vandret/rækker). Antal.

Byområde	København	Frederiksberg	Københavns omegn	Aarhus	Odense	Aalborg	Øvrige bykommuner	Landkommuner	I alt, antal
København	1.305	33	99	2	3	3	17	20	1.482
Frederiksberg	21	207	7	2	1	0	3	1	242
Københavns omegn	164	17	1.273	5	2	3	19	35	1.518
Aarhus	8	0	1	732	1	0	20	5	767
Odense	4	0	3	1	89	3	7	6	113
Aalborg	8	0	2	2	0	223	11	15	261
Øvrige bykommuner	37	3	35	20	12	12	1.262	76	1.457
Landkommuner	48	5	24	26	20	16	146	510	795
I alt, antal	1.595	265	1.444	790	128	260	1.485	668	6.635

6.3 Hjemløshedsprofil og byområder

I tabel 6.5 er det opgjort, hvor stor en andel af de hjemløse borgere inden for hvert byområde, der befinder sig i de enkelte hjemløshedssituationer. I tabel 6.6 er det opgjort, hvor stor en procentdel blandt de hjemløse borgere inden for hver hjemløshedssituation, der befinder sig i hvert af de forskellige byområder.

Andelen af gadesovere er højest på Frederiksberg, hvor 21 pct. af de personer, der er blevet registreret i tælleugen, har overnattet på gaden. Ligeledes er der en høj andel af gadesovere i København, med 13 pct. blandt alle hjemløse, som er hjemmehørende i kommunen. Andelen af gadesovere er langt lavere blandt de hjemløse borgere i de øvrige bykommuner og i landkommunerne, hvor 7 pct. af de hjemløse borgere har overnattet på gaden.

Samlet set er det 61 pct. af alle gadesovere i hele landet, der er hjemmehørende i hovedstadsområdet, med 29 pct. i København, 8 pct. på Frederiksberg, og 24 pct. af alle gadesovere, der er hjemmehørende i hovedstadens omegnskommuner. Det er 10 pct. af landets gadesovere, der befinder sig i Aarhus.

Andelen af herbergsbrugere blandt de hjemløse borgere er 33 pct. på landsplan. Denne andel er væsentligt lavere i Københavns omegnskommuner, hvor kun 23 pct. af de hjemløse borgere opholder sig på herberger og forsorgshjem, mens den største gruppe af hjemløse borgere i disse kommuner opholder sig midlertidigt hos familie og venner, 41 pct. mod 33 pct. på landsplan. Et lignende mønster finder vi i Aarhus, hvor ligeledes kun 24 pct. af de hjemløse borgere opholder sig på herberger og forsorgshjem, mens 43 pct. opholder sig midlertidigt hos familie og venner. Det afspejler blandt andet, at der både i de københavnske omegnskommuner og i Aarhus er mange unge blandt de hjemløse, og at de hjemløse unge i højere grad overnatter hos familie og venner end på herberger.

I København er det samlet set 61 pct. af de hjemløse borgere, der overnatter på gaden, på en natvarmestue eller på et herberg, mod 48 pct. på landsplan. Det understreger, at hjemløsheden i hovedstaden har en 'tungere' profil end i resten af landet, hvilket også stemmer overens med, at det er i København, vi finder den største andel af langvarigt hjemløse, der har været hjemløse i mere end to år, med 42 pct. mod 25 pct. på landsplan (se tabel 6.7).

Table 6.5 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for byområder (hjemkommuner). Procent og antal.

Byområde	Gaden	Natvarmestue	Herberg	Hotel	Familie/venner	Udsjusing	Kriminalforsorgen	Hospital	Andet og uoplyst	I alt, procent	I alt, antal
København	13	8	40	<1	24	<1	<1	2	12	100	1.482
Frederiksberg	21	4	25	2	31	2	<1	<1	14	100	242
Københavns omegn	10	2	23	4	41	4	<1	3	13	100	1.518
Aarhus	9	9	24	<1	43	3	1	2	10	100	767
Odense	7	16	47	0	18	<1	<1	2	8	100	113
Aalborg	9	10	30	2	32	8	1	2	7	100	261
Øvrige bykommuner	7	2	40	4	30	4	2	3	10	100	1.460
Landkommuner	7	2	41	2	34	1	1	2	10	100	795
I alt	10	5	33	3	33	3	1	2	11	100	6.635

Anm.: P = 0,000.

Tabel 6.6 Hjemløse borgere, fordelt efter byområde (hjemkommune). Særskilt for hver hjemløshedssituation. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	København	Frederiksberg	Københavns omegn	Aarhus	Odense	Aalborg	Øvrige bykommuner	Landkommuner	I alt, procent	I alt, antal
Gaden	29	8	24	10	1	3	16	8	100	648
Natvarmestue	38	3	10	22	6	8	9	4	100	305
Herberg	27	3	16	8	2	4	26	15	100	2.216
Hotel	9	3	33	4	0	4	36	12	100	165
Familie/venner	16	4	29	15	<1	4	20	12	100	2.177
Udslusning	4	2	34	11	<1	12	30	6	100	169
Kriminalforsorgen	16	3	16	12	2	4	35	12	100	68
Hospital	21	<1	28	11	1	3	24	11	100	149
Andet og uoplyst	23	5	27	10	1	3	20	11	100	738
I alt	22	4	23	12	2	4	22	12	100	6.635

Anm.: P = 0,000.

Tabel 6.7 Hjemløse borgere, fordelt efter varigheden af deres hjemløshed. Særskilt for byområder (hjemkommuner). Procent og antal.

Byområde	0-3 mdr.	4-11 mdr.	1-2 år	Mere end 2 år	I alt, procent	I alt, antal
København	11	27	21	42	100	1.211
Frederiksberg	14	26	20	40	100	216
Københavns omegn	19	34	25	22	100	1.303
Aarhus	18	35	22	24	100	648
Odense	34	30	14	23	100	95
Aalborg	22	34	28	17	100	242
Øvrige bykommuner	28	38	16	19	100	1.269
Landkommuner	31	37	17	15	100	707
I alt	21	34	21	25	100	5.691

Anm.: Internt bortfald: 905. P = 0,000. Tabellen er opgjort uden de 0-17-årige.

Tabel 6.8 viser fordelingen af de hjemløse borgere på aldersgrupper inden for hvert byområde. Det er i Aarhus, at vi finder den højeste andel af unge blandt de hjemløse borgere. Det er således i alt 50 pct. af de hjemløse borgere i Aarhus, som er mellem 18 og 29 år, mod 36 pct. på landsplan. Den laveste andel af unge finder vi i København og på Frederiksberg, hvor i alt henholdsvis 28 pct. og 29 pct. af de hjemløse borgere er mellem 18 og 29 år. Det kan endvidere bemærkes, at gruppen af hjemløse unge har et betydeligt omfang i alle områder. Således er andelen af hjemløse mellem 18 og 29 år fx 36 pct. i de øvrige bykommuner og ligeledes i landkommunerne.

Tabel 6.8 Hjemløse borgere, fordelt efter aldersgruppe. Særskilt for byområder (hjemkommuner). Procent og antal.

Byområde	≤ 17 år	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	≥ 60 år	I alt, procent	I alt, antal
København	<1	14	14	23	24	20	6	100	1.358
Frederiksberg	0	15	14	25	25	17	4	100	225
Københavns omegn	<1	22	16	23	18	16	5	100	1.462
Aarhus	2	27	23	19	14	11	4	100	760
Odense	<1	19	18	20	21	17	5	100	108
Aalborg	<1	24	16	22	15	19	5	100	259
Øvrige bykommuner	<1	21	15	20	21	17	5	100	1.395
Landkommuner	<1	21	15	18	21	17	7	100	766
I alt	<1	20	16	21	20	17	6	100	6.333

Anm.: Internt bortfald: 302. P = 0,000.

6.4 Fordeling på regioner og kommuner

Tabel 6.9-6.13 viser antallet af hjemløse borgere, fordelt på hjemløshedssituationer, inden for hver af de fem regioner. Tallene er opgjort for hjemkommuner, det vil sige den kommune, hvor den hjemløse borger er hjemmehørende. I tabellerne er også opgjort det samlede antal hjemløse borgere i hver kommune ved den forrige kortlægning i 2015. Endelig er antallet af hjemløse borgere pr. 1.000 indbyggere i 2017 opgjort for hver kommune og region.

Region Hovedstaden

I tabel 6.9 vises antallet af hjemløse borgere for kommunerne i Region Hovedstaden. I alt er der registreret 3.017 hjemløse borgere i regionen ved kortlægningen i 2017, hvilket er en lille stigning, sammenlignet med de 2.985 personer, der blev registreret ved den forrige kortlægning i 2015. Tallet er faldet lidt i Københavns Kommune, mens det omvendt er steget lidt i Frederiksberg Kommune samt i omegnskommunerne set under ét. Set i forhold til indbyggertallet er der registreret 1,7 hjemløse borgere pr. 1.000 indbyggere i Region Hovedstaden, hvilket er væsentligt højere end i de øvrige regioner og på landsplan, hvor der som tidligere nævnt er 1,2 hjemløse borgere pr. 1.000 indbyggere.

Cirka halvdelen af de hjemløse borgere i Region Hovedstaden er hjemmehørende i Københavns Kommune. Det er også i København, vi finder den højeste andel af hjemløse borgere, set i forhold til indbyggertallet, med 2,5 hjemløse borgere pr. 1.000 indbyggere. Der er dog også et betydeligt antal hjemløse borgere i en del af omegnskommunerne. Navnlig i en række af de vestlige forstadskommuner finder vi et relativt højt antal hjemløse, set i forhold til indbyggertallet. Det gælder en række vestegnskommuner som Glostrup, Hvidovre, Rødovre og Høje Taastrup, der generelt er kendetegnet ved et lavere indkomstniveau og en højere andel almene boliger end for hovedstadsområdet som helhed. Modsat er der en lav andel af hjemløse borgere i de nordlige forstadskommuner med en høj gennemsnitsindkomst som Allerød, Furesø, Gentofte og Lyngby-Taarbæk.

Der er i Region Hovedstaden registreret et betydeligt antal gadesovere med i alt 376 personer, svarende til næsten to tredjedel af alle gadesovere på landsplan. Mens det største antal gadesovere er hjemmehørende i København (185 gadesovere) og på Frederiksberg (51 gadesovere), skal det ikke overses, at der også er et betydeligt antal gadesovere, hjemmehørende i regionens øvrige kommuner, med 140 personer.

Table 6.9 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for hjemkommuner. Region Hovedstaden. 2017. Antal.

Hjemkommune	Gaden	Natvarmestue	Herberg	Hotel	Familie/venner	Udslusningsbolig	Kriminalforsorgen	Hospital	Andet og uoplyst	I alt 2017	I alt 2015	Indb. i kommunen, 2017	Hjemløse pr. 1.000 indb., 2017
Albertslund	9	2	12	0	18	0	1	2	0	44	41	27.896	1,6
Allerød	0	0	3	1	0	0	0	0	1	5	20	24.942	0,2
Ballerup	5	0	11	4	40	0	0	0	19	79	43	48.231	1,6
Bornholm	1	0	5	1	24	0	1	3	5	40	19	39.695	1,0
Brøndby	2	1	13	1	23	0	0	3	15	58	71	35.594	1,6
Dragør	0	0	1	5	7	0	0	0	15	28	5	14.288	2,0
Egedal	1	0	0	0	11	3	0	0	8	23	38	43.082	0,5
Fredensborg	2	2	9	0	10	0	0	1	1	25	28	40.504	0,6
Frederiksberg	51	10	60	5	76	4	2	1	33	242	226	105.037	2,3
Frederikssund	5	0	14	1	4	1	0	1	0	26	35	45.036	0,6
Furesø	1	1	4	0	6	0	3	1	6	22	21	40.613	0,5
Gentofte	1	1	16	0	13	1	0	3	3	38	49	75.805	0,5
Gladsaxe	8	2	25	7	28	0	0	6	8	84	101	68.775	1,2
Glostrup	10	0	5	1	27	2	0	1	4	50	82	22.528	2,2
Gribskov	1	0	12	0	2	0	1	0	0	16	32	41.213	0,4
Halsnæs	0	3	7	0	14	0	0	1	1	26	32	31.162	0,8
Helsingør	18	5	37	1	18	0	0	2	13	94	73	62.443	1,5
Herlev	0	0	8	0	9	2	0	0	5	24	18	28.406	0,8
Hillerød	6	3	14	2	35	41	2	2	8	113	104	50.109	2,3
Hvidovre	7	1	40	1	52	3	1	3	10	119	113	52.964	2,2
Høje-Taastrup	12	1	19	0	34	1	0	2	11	80	39	50.246	1,6
Hørsholm	0	0	5	0	0	0	0	0	0	5	9	24.977	0,2
Ishøj	12	0	8	0	14	0	2	2	8	46	25	22.719	2,0
København	185	117	594	14	351	6	11	31	173	1.482	1.562	602.481	2,5
Lyngby-Taarbæk	5	0	5	1	16	0	0	2	1	30	32	55.240	0,5
Rudersdal	4	1	4	3	10	1	0	1	4	28	38	56.133	0,5
Rødovre	13	1	13	1	52	0	1	1	12	94	57	38.492	2,4
Tårnby	15	4	21	0	32	1	0	3	12	88	68	43.010	2,0
Vallensbæk	2	0	3	0	2	0	0	1	1	9	4	15.705	0,6
I alt	376	155	968	49	928	66	25	73	377	3.017	2.985	1.807.326	1,7

6.4.1 Region Sjælland

I Region Sjælland er antallet af hjemløse borgere steget fra 628 personer ved kortlægningen i 2015 til 853 personer ved kortlægningen i 2017 (se tabel 6.8). Det svarer til en stigning fra 0,8 til 1,0 hjemløse borgere pr. 1.000 indbyggere, hvilket dog stadig er under landsgennemsnittet. Det højeste antal finder vi i Slagelse Kommune med 147 personer, hvor der er sket en betydelig stigning, og hvor vi samtidig finder den højeste relative andel på 1,9 hjemløse borgere pr. 1.000 indbyggere. Ligeledes er der sket en betydelig stigning i Roskilde Kommune, fra blot 52 hjemløse personer i kortlægningen i 2015 til 138 personer i 2017. Det kan ikke udelukkes, at der kan være lokale ændringer i registreringspraksis, der kan påvirke tallene, men samtidig er det muligt, at det lokale boligmarked er under påvirkning af boligsituationen i hovedstadsområdet, og at udviklingen afspejler et stigende pres på det lokale boligmarked. Der er også et forholdsvis højt antal hjemløse i Guldborgsund Kommune. Navnlig det forholdsvis høje antal hjemløse borgere i Slagelse og Guldborgsund skal også ses i sammenhæng med, at nogle af de store herberger i regionen er beliggende i disse kommuner.

Table 6.10 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for hjemkommuner. Region Sjælland. 2017. Antal.

Hjemkommune	Gaden	Natvarmestue	Herberg	Hotel	Fami- lie/venner	Udslusnings- bolig	Kriminalfor- sorgen	Hospital	Andet og uoplyst	I alt 2017	I alt 2015	Indb. i kom- munen, 2017	Hjemløse pr. 1.000 indb., 2017
Faxe	2	0	6	0	3	0	0	0	2	13	9	35.916	0,4
Greve	7	0	9	3	17	0	0	2	11	49	52	49.921	1,0
Guldborgsund	8	1	47	3	18	1	1	0	11	90	81	61.257	1,5
Holbæk	4	4	21	1	8	1	2	0	6	47	64	70.950	0,7
Kalundborg	1	0	8	0	6	0	3	1	0	19	32	48.736	0,4
Køge	6	0	20	0	20	0	0	1	12	59	31	60.109	1,0
Lejre	5	0	7	2	10	0	0	1	1	26	32	27.402	0,9
Lolland	4	4	23	0	6	0	0	0	0	37	35	42.285	0,9
Næstved	5	1	24	0	10	1	2	1	14	58	58	82.581	0,7
Odsherred	1	0	13	0	14	0	0	0	3	31	3	33.023	0,9
Ringsted	3	0	6	5	17	0	0	1	14	46	27	34.259	1,3
Roskilde	2	1	9	22	102	1	0	0	1	138	52	87.015	1,6
Slagelse	10	7	46	37	32	1	1	3	10	147	97	78.828	1,9
Solrød	3	0	2	0	6	0	0	0	8	19	19	22.147	0,9
Sorø	1	0	1	1	26	1	0	1	3	34	27	29.595	1,1
Stevns	2	0	1	1	5	0	0	1	1	11	2	22.492	0,5
Vordingborg	5	2	12	0	8	0	1	1	0	29	7	46.037	0,6
I alt	69	20	255	75	308	6	10	13	97	853	628	832.553	1,0

6.4.2 Region Syddanmark

I tabel 6.9 er opgjort antallet af hjemløse borgere i kommunerne i Region Syddanmark, hvor der i alt er registreret 919 hjemløse borgere ved kortlægningen i 2017. Det er en stigning fra de 819 personer i 2015. Antallet svarer i 2017 til 0,8 hjemløse borgere pr. 1.000 indbyggere, hvilket fortsat er under landsgennemsnittet på 1,2. Det højeste antal finder vi i regionens større byer, det vil sige i Odense, Esbjerg og Vejle. En bemærkelsesværdig udvikling er dog, at det store fald i antallet af hjemløse i Odense betyder, at der nu er flere hjemløse borgere i både Esbjerg og Vejle, hvor tallet er steget i begge kommuner, end der er i Odense, til trods for at Odense kommune er næsten dobbelt så stor som Esbjerg og Vejle kommuner hver især. Mens tallet i Odense er faldet fra 173 i 2015 til 113 personer i 2017, er det omvendt steget fra 136 til 182 personer i Esbjerg, og fra 100 til 121 personer i Vejle. Ligeledes er der sket en stigning i Kolding fra 47 personer til 67 personer og i Fredericia fra 32 til 57 personer. Flest gadesovere er registreret i Vejle med 13 personer, mens tallet er 8 i både Odense og Kolding.

Table 6.11 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for hjemkommuner. Region Syddanmark. 2017. Antal.

Hjemkommune	Gaden	Natvarmestue	Herberg	Hotel	Familie/venner	Udslningsbolig	Kriminalforsorgen	Hospital	Andet og uoplyst	I alt 2017	I alt 2015	Indb. i kommunen, 2017	Hjemløse pr. 1.000 indb., 2017
Assens	2	1	6	0	4	0	0	0	2	15	13	41.390	0,4
Billund	0	0	9	0	1	0	0	0	0	10	21	26.481	0,4
Esbjerg	5	4	78	4	57	13	6	3	12	182	136	115.905	1,6
Fanø	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	3.345	0,3
Fredericia	5	1	19	0	24	1	1	0	6	57	32	50.868	1,1
Faaborg-Midtfyn	1	0	1	0	13	0	0	0	4	19	19	51.376	0,4
Haderslev	4	0	33	1	15	1	2	0	4	60	46	56.045	1,1
Kerteminde	0	0	1	0	3	0	0	0	0	4	4	23.774	0,2
Kolding	8	2	28	1	21	1	0	2	4	67	47	92.282	0,7
Langeland	1	1	2	0	2	0	0	0	4	10	4	12.578	0,8
Middelfart	2	1	6	1	2	0	0	1	1	14	16	38.093	0,4
Nordfyn	0	0	2	4	3	0	0	1	2	12	10	29.446	0,4
Nyborg	1	1	6	3	16	1	0	0	6	34	19	32.142	1,1
Odense	8	18	54	0	20	1	1	2	9	113	173	200.563	0,6
Svendborg	5	0	13	0	16	0	0	1	10	45	50	58.510	0,8
Sønderborg	4	0	19	0	6	0	0	3	3	35	35	74.801	0,5
Tønder	2	0	8	1	6	0	0	0	3	20	10	37.928	0,5
Varde	2	0	17	0	5	2	1	2	5	34	23	50.452	0,7
Vejen	3	0	11	0	15	2	0	0	10	41	34	42.822	1,0
Vejle	13	3	30	3	58	4	1	1	8	121	100	113.243	1,1
Ærø	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6.177	0,0
Aabenraa	3	0	17	0	5	0	0	0	2	27	25	59.003	0,5
I alt	68	32	360	18	292	26	12	16	95	919	819	1.217.224	0,8

6.4.3 Region Midtjylland

I Region Midtjylland er antallet af hjemløse borgere steget fra 1.341 personer i 2015 til 1.467 personer i 2017 (se tabel 6.10). Det svarer til, at der nu er 1,1 hjemløse borgere pr. 1.000 indbyggere i regionen, det vil sige nogenlunde svarende til landsgennemsnittet. Denne stigning er særligt sket i Aarhus, hvor antallet er steget fra 668 personer i 2015 til 767 personer i 2017. Ligeledes i Horsens er der sket en mærkbar stigning fra 102 personer i 2015 til 136 personer i 2017, og i Viborg er der sket mere end en fordobling fra 41 til 85 personer. Derimod er tallet faldet betydeligt i Herning, fra 178 personer i 2015 til 104 personer i 2017, ligesom der også er sket et fald i Randers, fra 117 personer i 2015 til 86 personer i 2017, og i Silkeborg, fra 108 personer i 2015 til 83 personer i 2017.

Trods disse forskelle i udviklingen kan det bemærkes, at tallene for de fleste mellemstore østjyske byer ligger forholdsvis højt og i de fleste tilfælde er stigende. Der er grund til opmærksomhed på, om boligsituationen i Aarhus-området efterhånden også smitter af på de nærliggende byer. Hele det "østjyske bybånd" fra Randers i nord til trekantbyerne (Vejle, Fredericia og Kolding) i syd er et vækstområde, og navnlig i Aarhus-området samt i Horsens og Vejle vokser befolkningstallet generelt betydeligt. Det sætter det lokale boligmarked under pres, og en konsekvens kan være, at det bliver vanskeligere at skaffe boliger til socialt udsatte borgere. Der er således grund til at være særligt opmærksom på de samfundsmæssige og strukturelle forholds indvirkning på udviklingen i hjemløsheden i disse byer.

Table 6.12 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for hjemkommuner. Region Midtjylland. 2017. Antal.

Hjemkommune	Gaden	Natvarmestue	Herberg	Hotel	Familie/Venner	Udslusningsbolig	Kriminal-forsorgen	Hospital	Andet og uoplyst I alt 2017	I alt 2015	6	Incb. i kom-munen, 2017	Hjemløse pr. 1.000 indb., 2017
Favrskov	1	0	9	0	7	0	0	1	1	19	6	47.915	0,4
Hedensted	0	0	6	0	2	2	0	0	0	10	8	46.524	0,2
Herning	4	3	53	0	31	1	3	0	9	104	178	88.386	1,2
Holstebro	0	0	37	1	4	0	3	2	1	48	28	58.125	0,8
Horsens	17	1	41	0	48	12	2	1	14	136	102	89.030	1,5
Ikast-Brande	0	0	16	1	9	0	0	0	1	27	10	40.981	0,7
Lemvig	0	0	7	0	2	0	0	0	1	10	13	20.291	0,5
Norddjurs	3	0	5	0	4	0	0	0	2	14	7	38.099	0,4
Odder	0	0	2	0	7	0	1	1	3	14	4	22.331	0,6
Randers	4	0	31	1	24	12	1	6	7	86	117	98.118	0,9
Ringkøbing-Skjern	0	0	13	0	2	0	0	0	1	16	14	57.022	0,3
Samsø	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.724	0,0
Silkeborg	8	2	25	5	25	0	0	5	13	83	108	91.237	0,9
Skanderborg	1	0	9	0	4	0	0	0	1	15	18	60.401	0,2
Skive	1	0	3	0	5	0	0	0	2	11	4	46.540	0,2
Struer	0	0	5	0	2	0	0	0	0	7	8	21.347	0,3
Syddjurs	0	1	5	0	8	1	0	0	0	15	7	42.021	0,4
Viborg	3	0	49	1	21	3	0	4	4	85	41	96.477	0,9
Aarhus	66	66	180	7	327	19	8	17	77	767	668	335.684	2,3
I alt	108	73	496	16	532	50	18	37	137	1.467	1.341	1.304.253	1,1

6.4.4 Region Nordjylland

I Region Nordjylland er omfanget af hjemløsheden steget lidt, fra 365 personer ved tællingen i 2015 til 379 personer i 2017 (se tabel 6.11). Det svarer til, at der er 0,6 hjemløse borgere pr. 1.000 indbyggere i 2015, hvilket er den laveste andel for de fem regioner. Langt hovedparten af regionens hjemløse borgere er hjemmehørende i Aalborg, hvor der er sket en stigning fra 241 personer i 2015 til 261 personer i 2017. De øvrige hjemløse borgere i regionen befinder sig primært i Frederikshavn, Hjørring og Brønderslev, mens der er meget få hjemløse borgere i landkommunerne i regionen.

Table 6.13 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for hjemkommuner. Region Nordjylland. 2017. Antal.

Hjemkommune	Gaden		Herberg		Hotel	Familie/venner		Udslusningsbolig	Kriminalforsorgen		Hospital	Andet og uoplyst		I alt 2017	I alt 2015	Indbyg. i Hjemløse pr. kommunen, 1.000 indb., 2017	
	Natvarmestue	Herberg	Herberg	Familie/venner		Kriminalforsorgen	Kriminalforsorgen		Hospital	Andet og uoplyst		Indbyg. i Hjemløse pr. kommunen, 1.000 indb., 2017	Indbyg. i Hjemløse pr. kommunen, 1.000 indb., 2017				
Brønderslev	0	0	8	0	0	13	0	0	0	0	1	5	27	23	36.128	0,7	
Frederikshavn	1	0	11	0	0	7	0	0	0	2	2	2	23	9	60.356	0,4	
Hjørring	2	0	6	0	0	5	0	0	0	1	3	3	17	21	65.307	0,3	
Jammerbugt	0	0	4	1	0	2	0	0	0	0	0	0	7	6	38.581	0,2	
Læsø	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.793	0,0	
Mariagerfjord	0	0	16	0	0	1	0	0	0	0	0	1	18	31	42.066	0,4	
Morsø	1	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	4	20.665	0,2	
Rebild	0	0	4	0	0	3	0	0	0	0	0	1	8	4	29.391	0,3	
Thisted	1	0	2	0	0	4	0	0	0	0	0	1	8	18	43.826	0,2	
Vesthimmerland	0	0	4	0	0	0	0	0	0	1	0	0	5	8	37.285	0,1	
Aalborg	22	25	78	6	0	82	21	3	5	19	261	241	211.937	1,2	211.937	1,2	
I alt	27	25	137	7	0	117	21	3	10	32	379	365	587.335	0,6	587.335	0,6	

6.5 Udviklingen i hjemløsheden i storbyerne

I de følgende afsnit belyser vi udviklingen i hjemløsheden i landets største byområder, hvor hovedparten af de hjemløse borgere er hjemmehørende. Vi ser på udviklingen i København, Frederiksberg, Københavns omegn, Aarhus, Odense og Aalborg. I disse fire storbyområder er der tilsammen registreret 4.424 hjemløse borgere som hjemmehørende, svarende til 66 pct. af alle hjemløse borgere i hele landet. Udviklingen har dog varieret i de forskellige byer, og i det følgende ser vi på udviklingen i hvert byområde.

6.5.1 København

Antallet af hjemløse borgere i København har haft nogenlunde samme omfang over de fem sammenlignelige tællinger fra 2009 til 2017 (se tabel 6.12). Hvor tallet i 2009 var 1.494 personer, er der ved den seneste tælling i 2017 registreret 1.482. Det er et fald, sammenlignet med den forrige kortlægning i 2015, hvor der blev opgjort 1.562 hjemløse borgere som hjemmehørende i København. Det skal dog tages i betragtning, at usikkerheden på det samlede tal for kommunen generelt er større i København end i resten af landet. Det hænger sammen med hjemløshedens absolutte omfang, og at der er et langt større antal lokale aktører involveret i tællingen end i andre kommuner. Ligeledes spiller det ind, at der er en betydelig gruppe af gadesovere og brugere af natvarmestuer, som alt andet lige er vanskeligere at registrere præcist end for de øvrige hjemløshedssituationer.

Tabel 6.14 Hjemløse borgere i Københavns Kommune, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for 2009-2017. Antal.

Hjemløshedssituation	2009	2011	2013	2015	2017
Gaden	174	139	259	227	185
Natvarmestue	213	128	175	168	117
Herberg	637	527	524	545	595
Hotel	36	18	14	28	14
Familie/venner	181	287	295	288	351
Udslusning	36	56	61	34	6
Kriminalforsorgen	13	18	9	17	11
Hospital	38	42	24	32	31
Andet	102	172	145	143	33
Uoplyst	64	120	75	80	139
I alt	1.494	1.507	1.581	1.562	1.482

Det skal tages i betragtning, at befolkningstallet i København er steget betydeligt i perioden. Målt relativt i forhold til indbyggertallet er der sket et fald fra 2,9 hjemløse borgere pr. 1.000 indbyggere i 2009 til 2,5 i 2017 (ikke vist). Tallet er dog absolut set stadig forholdsvist højt og svarer til, at cirka 1 ud af 400 indbyggere i kommunen befinder sig i en hjemløshedssituation. Samtidig spiller også situationen omkring udenlandske hjemløse i byen ind, det vil sige hjemløse migranter, der ikke er registreret i Danmark, hvor det i en del tilfælde kan være svært for de sociale tilbud at vurdere, om der er tale om personer med eller uden fast ophold.

Vi kan se af tallene, at der er registreret et fald i antallet af gadesovere fra 227 i 2015 til 185 i 2017. Her skal det anføres, at antallet af gadesovere i København er behæftet med en betydelig

usikkerhed, idet der er en betydelig gruppe med manglende eller ufuldstændige identifikationsoplysninger. Det er kun ca. halvdelen af gadesoverne i København, der har tilstrækkelige oplysninger til, at der med stor sikkerhed er tale om unikke personer. Endvidere er der en gruppe, hvor det ikke er oplyst, om der er tale om personer med eller uden fast ophold, hvilket betyder, at der i tallet på de 185 gadesovere kan indgå et vist antal udlændinge uden fast ophold, uden at det har været muligt at identificere disse personer som udlændinge uden fast ophold ud fra oplysningerne i personskemaerne. Personer, hvor det er anført i personskemaet, at der er tale om hjemløse udlændinge uden fast ophold i landet, er ikke medregnet i tallene i tabel 6.12, da denne gruppe analyseres separat i kapitel 12. Af opgørelserne i kapitel 12 fremgår det, at der i København er sket en særligt kraftig stigning i antallet af hjemløse udlændinge uden fast ophold. Hvor der ved den forrige tælling blot blev registreret 43 i København, er dette tal i tællingen i 2017 steget til 386 hjemløse udlændinge uden fast ophold.

6.5.2 Frederiksberg

Antallet af hjemløse på Frederiksberg har fluktueret lidt i perioden, og ved den seneste tælling er tallet steget fra 226 personer i 2015 til 242 personer i 2017. Særligt kan det bemærkes, at der er opgjort et væsentligt højere antal gadesovere, med 51 personer i 2017 mod 30 personer i 2015. Her skal det bemærkes, at opgørelsen er efter hjemkommune, og at nogle af disse borgere er registreret i København. Der er også sket en stigning i antallet af hjemløse borgere, der overnatter hos familie og venner, fra 54 personer i 2015 til 76 personer i 2017. I forbindelse med hjemløshedssituationen på Frederiksberg kan der særligt peges på den meget vanskelige boligsituation i kommunen, hvor der er relativt færre almene boliger end i de fleste øvrige kommuner i hovedstadsområdet, og hvor der samtidig er en betydelig befolkningstilvækst, samtidig med at kommunen er stort set fuldt bebygget. Disse forhold bevirker, at det generelt er vanskeligt at skaffe boliger til socialt udsatte borgere i kommunen.

Tabel 6.15 Hjemløse borgere i Frederiksberg Kommune, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for 2009-2017. Antal.

Hjemløshedssituation	2009	2011	2013	2015	2017
Gaden	28	13	18	30	51
Natvarmestue	11	19	17	17	10
Herberg	64	71	68	74	60
Hotel	15	5	5	4	5
Familie/venner	56	51	35	54	76
Udslusning	5	15	8	12	4
Kriminalforsorgen	5	1	0	1	2
Hospital	11	11	3	4	1
Andet	15	8	12	7	6
Uoplyst	23	9	12	23	27
I alt	233	203	178	226	242

6.5.3 Københavns omegn

Kommunerne, som vi betegner som "Københavns Omegn", er alle kommunerne i Region Hovedstaden (undtaget de to centralkommuner, København og Frederiksberg, og undtaget Bornholm), samt kommunerne Greve, Køge, Roskilde og Solrød i Region Sjælland, der funktionelt er en del af det storkøbenhavnske byområde. Området dækker cirka 1,3 mio. indbyggere af de i alt cirka 2,0

mio. indbyggere i hovedstadsområdet. Antallet af hjemløse borgere i Københavns omegn er steget kraftigt hen over perioden, og stigningen er fortsat fra 1.364 personer i 2015 til 1.518 personer i 2017. Den kraftige stigning må antages i høj grad at hænge sammen med den pressede boligsituation i det samlede hovedstadsområde, hvor manglen på mindre, billige boliger gør det særlig svært for socialt udsatte borgere at finde et sted at bo, herunder at det er vanskeligt for kommunerne at skaffe boliger til disse borgere. Den største gruppe af hjemløse borgere i Københavns omegn er dem, der overnatter midlertidigt hos familie og venner, hvor der er sket en stigning fra 539 personer i 2015 til 622 personer i 2017. Det kan også bemærkes, at der er 157 gadesovere hjemmehørende i disse kommuner, hvor der ligeledes er sket en betydelig stigning hen over perioden fra de første kortlægninger og frem til den seneste kortlægning.

Tabel 6.16 Hjemløse borgere i Københavns omegn, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for 2009-2017. Antal.

Hjemløshedssituation	2009	2011	2013	2015	2017
Gaden	81	100	107	140	157
Natvarmestue	9	12	15	34	29
Herberg	172	234	293	337	349
Hotel	16	8	21	33	54
Familie/venner	231	361	538	539	622
Udslusning	8	60	80	58	57
Kriminalforsorgen	17	19	14	22	11
Hospital	27	37	36	34	41
Andet	82	85	100	75	97
Uoplyst	58	112	137	92	101
I alt	701	1.028	1.341	1.364	1.518

6.5.4 Aarhus

I landets næststørste by er der sket en kraftig stigning i hjemløsheden hen over den periode, hvor kortlægningerne er gennemført. Denne tendens er fortsat ved den seneste kortlægning med en stigning fra 668 personer i 2015 til 767 personer i 2017. Den største gruppe er dem, der overnatter hos familie og venner, hvor der er sket en fortsat stigning til 327 personer i 2017. Her skal det tages i betragtning, at en forholdsvis høj andel af de hjemløse i Aarhus er unge, og at de hjemløse unge i højere grad overnatter hos familie og venner end de øvrige aldersgrupper. Antallet af gadesovere i Aarhus har ligget ret stabilt hen over perioden, og der er i den seneste tælling opgjort 66 gadesovere i uge 6, 2017. Den kraftige stigning i hjemløsheden i Aarhus må antages i høj grad at hænge sammen med forandringer i boligsituationen i byen, hvor et stigende befolkningstal er med til at sætte boligmarkedet under pres, og hvor boligsituationen efterhånden har større lighed med situationen i hovedstadsområdet end med de øvrige større byer.

Tabel 6.17 Hjemløse borgere i Aarhus Kommune, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for 2009-2017. Antal.

Hjemløshedssituation	2009	2011	2013	2015	2017
Gaden	66	53	61	56	66
Natvarmestue	49	45	60	35	66
Herberg	106	159	152	206	180
Hotel	2	6	1	11	7
Familie/venner	128	209	211	261	327
Udslusning	59	41	38	15	19
Kriminalforsorgen	10	5	8	7	8
Hospital	12	13	10	13	17
Andet	14	18	17	11	21
Uoplyst	20	39	59	53	56
I alt	466	588	617	668	767

6.5.5 Odense

Udviklingen i Odense adskiller sig fra den, vi generelt har set i de øvrige større byer, ved at omfanget af hjemløsheden generelt er faldet hen over perioden, dog med en vis fluktuation. Der er sket et fald fra 173 hjemløse borgere i 2015 til 113 hjemløse borgere i 2017 (se tabel 6.18), og niveauet er nu nede på samme antal som i 2013, umiddelbart efter Hjemløsestrategiens afslutning. Der er kun ret få gadesovere i Odense, med 8 personer i 2017, mens den største gruppe er dem, der overnatter på herberger, med 54 personer. Når det har været muligt at holde hjemløsheden i Odense på et forholdsvist lavt niveau – ikke mindst sammenlignet med de andre store byer – hænger det formentlig sammen med, at der er en væsentligt bedre tilgængelighed af boliger i Odense end i København og Aarhus, samtidig med at Odense Kommune har ført en meget systematisk indsats for at hjælpe socialt udsatte borgere med at finde en bolig ud fra Housing First-metoden.

Tabel 6.18 Hjemløse borgere i Odense Kommune, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for 2009-2017. Antal.

Hjemløshedssituation	2009	2011	2013	2015	2017
Gaden	34	8	9	17	8
Natvarmestue	13	20	14	13	18
Herberg	85	91	47	59	54
Hotel	0	1	1	3	0
Familie/venner	37	32	28	48	20
Udslusning	7	7	0	4	1
Kriminalforsorgen	6	1	1	2	1
Hospital	4	2	0	4	2
Andet	10	11	7	11	3
Uoplyst	12	5	3	12	6
I alt	208	178	110	173	113

6.5.6 Aalborg

Der har været en vis fluktuation i antallet af hjemløse borgere i Aalborg hen over perioden fra 2009 og frem. Ved den seneste kortlægning er der sket en stigning fra 241 personer i 2015 til 261 personer i 2017 (tabel 6.19).

Tabel 6.19 Hjemløse borgere i Aalborg Kommune, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for 2009-2017. Antal.

Hjemløshedssituation	2009	2011	2013	2015	2017
Gaden	13	24	20	23	22
Natvarmestue	15	5	14	9	25
Herberg	94	87	84	96	78
Hotel	1	0	6	3	6
Familie/venner	45	65	89	79	82
Udslusning	1	5	2	8	21
Kriminalforsorgen	1	9	1	2	3
Hospital	9	15	8	8	5
Andet	32	8	16	5	11
Uoplyst	7	13	19	8	8
I alt	218	231	259	241	261

Omfanget af hjemløsheden i Aalborg er således væsentligt lavere end i hovedstaden og i Aarhus, også set i forhold til indbyggertallet, mens det er væsentligt højere end i Odense. Mens boligsituationen i Aalborg ikke har været igennem den samme kraftige transformation som i Aarhus, er der derfor grund til at være opmærksom på, om Aalborgs position som vækstcentrum i Nordjylland kommer til at medføre et stigende pres på det lokale boligmarked, som kan føre til, at det bliver vanskeligere at skaffe boliger til socialt udsatte grupper.

7 HELBRED OG MISBRUG

I dette kapitel belyser vi de hjemløse borgeres helbred. Vi afdækker forekomsten af fysisk og psykisk sygdom, og om borgeren har et stof- eller alkoholmisbrug. Vi ser også på, i hvilken grad disse forhold hænger sammen med køn og alder, og hvilken hjemløshedssituation borgeren befinder sig i. For oplysningerne om helbred og misbrug er der i en del af personskemaerne svaret 'ved ikke' til disse oplysninger. Disse borgere er fraregnet i opgørelserne, der således udgør fordelingerne for de borgere, hvor der enten er svaret 'ja' eller 'nej' til de pågældende forhold.

7.1 Fysisk sygdom

Tabel 7.1 viser andelen af hjemløse med fysisk sygdom for hver enkelt hjemløshedssituation. Det er 22 pct. af de hjemløse borgere, der har en fysisk sygdom. Den højeste andel med fysisk sygdom er på 25 pct. blandt herbergsbrugerne, og andelen er næsten lige så høj blandt gadesoverne, brugerne af natvarmestuer og dem, der har overnattet på hotel eller lignende. Derimod er andelen med fysisk sygdom noget lavere, med 18 pct., blandt de hjemløse, der overnatter hos familie og venner. Det kan være udtryk for, at nogle af dem, der overnatter blandt familie og venner, har lidt flere ressourcer end de øvrige hjemløse. Den lavere andel med fysisk sygdom blandt dem, der overnatter hos familie og venner, hænger også sammen med, at der er flere unge i denne gruppe, og at de unge generelt har en lavere hyppighed af fysisk sygdom (se tabel 7.2 og 7.3).

Tabel 7.1 Andelen med fysisk sygdom. Særskilt for hjemløshedssituationer. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Har en fysisk sygdom	Har ikke en fysisk sygdom	I alt, procent	I alt, antal
Gaden	24	76	100	427
Natvarmestue	23	78	100	213
Herberg	25	75	100	1.879
Hotel	24	76	100	107
Familie/venner	18	82	100	1.464
Udslusning	16	84	100	119
Kriminalforsorgen	15	85	100	46
Hospital	18	83	100	114
Andet og uoplyst	24	76	100	337
I alt	22	78	100	4.706

Anm.: Internt bortfald: 1.890. P = 0,000.

Andelen af hjemløse borgere med fysisk sygdom varierer således med alderen, mens der ikke er nogen væsentlig forskel på andelen med fysisk sygdom, når vi sammenligner de hjemløse mænd og kvinder. I tabel 7.2 og 7.3 er andelen med fysisk sygdom for henholdsvis mænd og kvinder opgjort, særskilt for aldersgrupper. Det er særligt i de ældre aldersgrupper, at andelen med fysisk sygdom er forholdsvis høj med henholdsvis 41 pct. og 36 pct. blandt de 50-59-årige hjemløse mænd og kvinder, og henholdsvis 42 pct. og 39 pct. blandt hjemløse mænd og kvinder på 60 år og derover. Det skal dog bemærkes, at også i de yngre aldersgrupper er der en del med fysisk sygdom, cirka 10-12 pct. blandt de unge og cirka 17-18 pct. blandt dem mellem 30 og 39 år.

Tabel 7.2 Andelen med fysisk sygdom blandt de hjemløse mænd. Særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Alder	Har en fysisk sygdom	Har ikke en fysisk sygdom	I alt, procent	I alt, antal
18-24 år	11	89	100	760
25-29 år	13	87	100	587
30-39 år	18	82	100	729
40-49 år	26	74	100	711
50-59 år	41	59	100	594
≥ 60 år	42	58	100	210
I alt	22	78	100	3.591

Anm.: Internt bortfald: 1341. P = 0,000.

Tabel 7.3 Andelen med fysisk sygdom blandt de hjemløse kvinder. Særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Alder	Har en fysisk sygdom	Har ikke en fysisk sygdom	I alt, procent	I alt, antal
18-24 år	10	90	100	262
25-29 år	13	87	100	164
30-39 år	17	83	100	188
40-49 år	28	72	100	212
50-59 år	36	64	100	168
≥ 60 år	39	61	100	51
I alt	21	79	100	1.045

Anm.: Internt bortfald: 569. P = 0,000.

7.2 Psykisk sygdom

I kortlægningens personschema stiller vi ét enkelt spørgsmål om, hvorvidt borgeren har en psykisk sygdom. I en del tilfælde vil medarbejderne i de sociale tilbud have en viden om, hvorvidt borgeren er diagnosticeret med en psykisk sygdom, men i andre tilfælde vil der være tale om skøn. Af hensyn til omfanget af personschemaet og byrden for personalet ved at udfylde mange spørgsmål om hver enkelt borger er det ikke muligt inden for rammerne af personschemaet at stille flere spørgsmål om borgerens psykiske helbred.

Tabel 7.4 viser andelen med psykisk sygdom inden for de enkelte hjemløshedssituationer. Det er over halvdelen af de hjemløse borgere, der har en psykisk sygdom, med 53 pct. opgjort for hele gruppen. Andelen med en psykisk sygdom er højest med 88 pct., blandt dem, der afventer en snarlig udskrivning fra hospital, uden at der er en boligløsning, og hvoraf en stor del er registreret på de psykiatriske afdelinger. Andelen med en psykisk sygdom er også høj blandt gadesoverne, med 60 pct., mens den er 49 pct. blandt de personer, der har overnattet på natvarmestuer. Blandt dem, der overnatter hos familie og venner, er andelen med psykisk sygdom 54 pct., hvilket indikerer, at denne gruppe også har væsentlige støttebehov. Det kan endvidere bemærkes, at 38 pct. af de hjemløse, der afventer en løsladelse fra Kriminalforsorgen, uden at der er en boligløsning, vurderes at have en psykisk sygdom.

Tabel 7.4 Andelen med psykisk sygdom, særskilt for hjemløshedssituationer. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Har en psykisk sygdom	Har ikke en psykisk sygdom	I alt, procent	I alt, antal
Gaden	60	40	100	411
Natvarmestue	49	51	100	210
Herberg	48	53	100	1.794
Hotel	54	46	100	105
Familie/venner	54	46	100	1.407
Udslusning	60	40	100	124
Kriminalforsorgen	38	62	100	47
Hospital	88	12	100	131
Andet og uoplyst	55	45	100	320
I alt	53	47	100	4.549

Anm.: Internt bortfald: 2.047. P = 0,000.

Andelen med psykisk sygdom er højest blandt de hjemløse kvinder, med 61 pct. (se tabel 7.6), mens den er 50 pct. blandt de hjemløse mænd (se tabel 7.5). Det er blandt yngre hjemløse kvinder, at vi finder den højeste andel med psykisk sygdom, med 63-65 pct. Blandt de 18-24-årige hjemløse mænd er det 46 pct., der har en psykisk sygdom, mens det er 55 pct. blandt de 25-29-årige mænd. Andelen med psykisk sygdom er lidt lavere for de ældre hjemløses vedkommende, med 40 pct. blandt de hjemløse mænd på 60 år og derover, mens den er 59 pct. blandt hjemløse kvinder i samme aldersgruppe.

Tabel 7.5 Andelen af hjemløse mænd med psykisk sygdom, særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Alder	Har en psykisk sygdom	Har ikke en psykisk sygdom	I alt, procent	I alt, antal
18-24 år	46	54	100	661
25-29 år	55	45	100	558
30-39 år	56	44	100	710
40-49 år	53	47	100	695
50-59 år	42	58	100	585
≥ 60 år	40	60	100	197
I alt	50	50	100	3.406

Anm.: Internt bortfald: 1.526. P = 0,000.

Tabel 7.6 Andelen af hjemløse kvinder med psykisk sygdom, særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Alder	Har en psykisk sygdom	Har ikke en psykisk sygdom	I alt, procent	I alt, antal
18-24 år	64	36	100	256
25-29 år	63	37	100	170
30-39 år	65	35	100	195
40-49 år	56	44	100	215
50-59 år	58	42	100	174
≥ 60 år	59	41	100	51
I alt	61	39	100	1.061

Anm.: Internt bortfald: 553. P = 0,433.

Andelen af hjemløse med psykisk sygdom har været stigende siden kortlægningen i 2009. Tabel 7.7 viser denne stigning, både for hjemløse mænd og kvinder samt i alt. I 2009 var andelen af hjemløse med psykisk sygdom 37 pct. og derfra stødte den frem til 2017, hvor den ligger på 53 pct. Det er tegn på, at et stigende antal borgere med psykisk sygdom bliver ramt af hjemløshed.

Tabel 7.7 Udviklingen i andelen med psykisk sygdom blandt hjemløse mænd og kvinder, 2009-2017. Procent.

Køn	2009	2011	2013	2015	2017
Mænd	37	43	46	47	50
Kvinder	39	48	49	57	61
I alt	37	44	47	49	53

Kilde: Kortlægninger af hjemløshed 2009-2015.

7.3 Misbrug

Andelen med misbrugsproblemer er generelt høj blandt de hjemløse borgere, med 61 pct. for gruppen som helhed. Her skal man være opmærksom på, at mens misbruget i mange tilfælde vil være en væsentlig årsag til hjemløsheden, kan hjemløshed også være med til at fremkalde eller forværre misbrugsproblemer.

I tabel 7.8 er andelen med forskellige former for misbrug inden for kategorierne af hjemløshedssituationer opgjort. Her kan vi se, at andelen med misbrug er højest blandt gadesoverne, med 75 pct., og blandt brugerne af natvarmestuer og herberger, med 69 pct. i begge grupper. Andelen er noget lavere, 47 pct., blandt dem, der overnatter hos familie og venner. Dog er det dermed næsten halvdelen af dem, som overnatter hos familie og venner, der har misbrugsproblemer, hvilket understreger, at også denne gruppe har betydelige støttebehov. Endvidere kan der i en del tilfælde være tale om overnatning hos venner og bekendte i misbrugsmiljøet.

Sammenlignet med kortlægningen i 2015 skal det bemærkes, at andelen med misbrugsproblemer i gruppen af hjemløse, der overnatter hos familie og venner er faldet fra 59 pct. til 47 pct. (ikke vist). Det kan hænge sammen med, at antallet af hjemløse borgere, der overnatter hos familie og venner, generelt er steget, herunder at der er væsentligt flere hjemløse kvinder i denne hjemløshedssituation, herunder kvinder med børn. Det er typisk grupper, der har et lavere omfang af misbrugsproblemer, hvilket kan være med til at forklare faldet i andelen af hjemløse med misbrugsproblemer i denne kategori.

Tabel 7.8 Andelen af hjemløse borgere med misbrug af forskellige rusmidler. Særskilt for hjemløshedssituationer. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Alkohol*	Hash/khat*	Narkotika*	Medicin*	Mindst en af de fire kategorier*	Substitution	I alt, antal
Gaden	49	43	25	12	75	8	479
Natvarmestue	41	37	22	10	69	8	249
Herberg	41	36	18	6	69	8	2.021
Hotel	34	13	8	8	51	4	95
Familie/venner	19	29	15	4	47	6	1.613
Udslusning	26	38	26	7	60	8	136
Kriminalforsorgen	19	44	33	6	63	15	54
Hospital	33	29	21	4	60	7	126
Andet og uoplyst	30	32	18	7	57	11	311
I alt	33	34	18	6	61	8	5.084

Anm.: Internt bortfald: 1.512. Med *) er angivet signifikante forskelle, $p < 0,05$.

I tabel 7.9 og 7.10 har vi opgjort andelen med stof- og alkoholmisbrug, fordelt på aldersgrupper, for henholdsvis mænd og kvinder. Andelen med misbrug set under ét er generelt høj blandt de hjemløse, men andelen på 67 pct. blandt mændene er væsentligt højere end blandt kvinderne, hvor andelen er 42 pct. Hvor andelen med psykisk sygdom er højest blandt de hjemløse kvinder, er andelen med misbrugsproblemer således højest blandt de hjemløse mænd. Blandt de hjemløse kvinder er andelen med misbrugsproblemer faldet betydeligt siden den forrige kortlægning, fra 52 pct. i 2015 til 42 pct. i dag (ikke vist). Det er som nævnt tegn på, at andelen af kvinder med børn blandt de hjemløse er steget. Blandt de hjemløse mænd er andelen med misbrugsproblemer derimod nogenlunde uændret, med 69 pct. i 2015 og 67 pct. i 2017 (ikke vist).

Den høje andel med misbrugsproblemer findes på tværs af aldersgrupper, omend andelen blandt mændene er lidt lavere blandt de ældre end blandt de yngre. Samtidig er der også for de ældre hjemløse – både blandt mænd og kvinder – særligt en høj andel med alkoholmisbrug, mens færre af de ældre har et stofmisbrug. Blandt de yngre og midaldrende hjemløse borgere er der derimod i højere grad tale om stofmisbrug. Blandt de hjemløse unge mænd er andelen med et hashmisbrug meget høj, mens andelen med misbrug af hårde stoffer er højest blandt de 30-39-årige. Både blandt de 30-39-årige og de 40-49-årige finder vi endvidere den højeste andel i substitutionsbehandling, både blandt mænd og kvinder.

Tabel 7.9 Andelen af hjemløse mænd med misbrug af forskellige rusmidler. Særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Alder	Alkohol*	Hash/khat	Narkotika*	Medicin*	Mindst en af de fire kategorier*	Substitution*	I alt, antal
18-24 år	12	53	19	3	61	3	709
25-29 år	20	50	24	7	64	4	586
30-39 år	36	43	28	8	69	12	786
40-49 år	47	32	22	10	70	14	771
50-59 år	59	22	12	6	71	7	646
≥ 60 år	50	10	6	2	56	6	225
I alt	36	38	20	7	67	8	3.723

Anm.: Internt bortfald: 1.209. Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

Tabel 7.10 Andelen af hjemløse kvinder med misbrug af forskellige rusmidler. Særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Alder	Alkohol*	Hash/khat*	Narkotika*	Medicin*	Mindst en af de fire kategorier*	Substitution*	I alt, antal
18-24 år	7	28	9	2	34	1	276
25-29 år	15	24	9	6	34	3	216
30-39 år	20	22	19	8	44	11	249
40-49 år	31	19	16	8	46	15	270
50-59 år	48	17	4	6	57	6	195
≥ 60 år	34	11	2	2	34	4	56
I alt	24	22	11	6	42	7	1.262

Anm.: Internt bortfald: 352. Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

Det er således en høj andel af de hjemløse borgere, der enten har en psykisk sygdom eller misbrugsproblemer. En betydelig gruppe har både en psykisk sygdom og misbrugsproblemer, hvilket ofte benævnes som en 'dobbeltdiagnose'. Tabel 7.11 opgør andelen af psykisk syge misbrugere inden for hver hjemløshedssituation, mens tabel 7.12 opgør de tilsvarende andele for hver aldersgruppe. Begge tabeller er opdelt på køn.

For de hjemløse med valide oplysninger om både psykisk sygdom og misbrug er andelen af psykisk syge misbrugere opgjort til 31 pct. for hjemløsegruppen som helhed. Andelen er nogenlunde lige høj blandt både de hjemløse mænd og kvinder med henholdsvis 32 pct. og 28 pct. Blandt gadesoverne er andelen 42 pct., med nogenlunde samme andele for både mænd og kvinder. Blandt dem, der overnatter hos familie og venner, finder vi en næsten lige så høj andel af psykisk syge misbrugere, med 29 pct., som for hjemløsegruppen som helhed, hvilket understreger kompleksiteten af støttebehovene, også i denne gruppe.

Tabel 7.11 Andelen af psykisk syge misbrugere, særskilt for hjemløshedssituationer og køn. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Psykisk syge misbrugere		I alt, procent
	Mænd, procent	Kvinder, procent	
Gaden	42	41	42
Natvarmestue	26	29	27
Herberg	29	30	29
Hotel	36	11	27
Familie/venner	31	22	29
Udslusning	38	41	38
Kriminalforsorgen	29	0	28
Hospital	57	29	50
Andet og uoplyst	32	29	32
I alt, procent	32	28	31
Beregningsgrundlag, antal	2.996	925	3.921

Anm.: Internt bortfald: Mænd, 1.936. Kvinder, 689.

Tabel 7.12 Andelen af psykisk syge misbrugere, særskilt for aldersgrupper og køn. Procent og antal.

Psykisk syge misbrugere			
Alder	Mænd, procent	Kvinder, procent	I alt, procent
18-24 år	29	24	28
25-29 år	37	30	35
30-39 år	37	30	36
40-49 år	34	30	33
50-59 år	27	26	27
≥ 60 år	18	13	17
I alt, procent	32	27	31
Beregningsgrundlag, antal	2.959	908	3.867

Anm.: Internt bortfald: Mænd, 1973. Kvinder, 706.

Mens det således er en høj andel af de hjemløse borgere, der enten har psykisk sygdom, misbrugsproblemer eller begge dele, skal det ikke overses, at der også er en gruppe af hjemløse borgere uden psykisk sygdom eller misbrugsproblemer (se tabel 7.13). Det gælder 19 pct. af de hjemløse mænd og 22 pct. af de hjemløse kvinder. Andelen uden psykisk sygdom eller misbrug er højest blandt de hjemløse unge, med 26 pct. blandt de 18-24-årige hjemløse mænd og 25 pct. blandt hjemløse kvinder i samme aldersgruppe.

Der kan i nogle tilfælde være tale om manglende kendskab til sådanne problemer i de tilfælde, hvor det er personalet på de sociale tilbud, der har udfyldt personskeemaerne, men tallene indikerer, at hjemløshed kan have mange andre årsager, hvilket vi belyser nærmere i kapitel 8.

Tabel 7.13 Andelen uden psykisk sygdom eller misbrug, særskilt for køn og aldersgrupper. Procent og antal.

Uden psykisk sygdom eller misbrug			
Alder	Mænd, procent	Kvinder, procent	I alt, procent
18-24 år	26	25	26
25-29 år	19	26	21
30-39 år	15	18	16
40-49 år	14	22	15
50-59 år	18	15	17
≥ 60 år	24	26	25
I alt, procent	19	22	19
Beregningsgrundlag, antal	2.959	908	3.867

Anm.: Internt bortfald: Mænd, 1.973. Kvinder, 706.

7.4 Geografisk variation i andelen med sygdom og misbrug

Tabel 7.14 og 7.15 viser for henholdsvis mænd og kvinder andelen med enten fysisk sygdom, psykisk sygdom eller misbrug, andelen af psykisk syge misbrugere samt andelen uden psykisk sygdom og misbrug, opgjort inden for de forskellige byområder.

Først og fremmest er andelen af de hjemløse med psykisk sygdom og misbrugsproblemer generelt høj i alle områderne, men der er også en vis variation. For eksempel finder vi, at andelen med

psykisk sygdom blandt de hjemløse mænd er væsentligt højere i Aarhus end i de andre store byer. Endvidere er det i København, at vi finder den laveste andel af psykisk syge misbrugere blandt de hjemløse mænd. Det kan hænge sammen med, at hjemløsheden i København rammer en større andel af befolkningen, målt pr. 1.000 indbyggere, end i landet som helhed, og det betyder, at hjemløsheden i København i lidt mindre grad end i resten af landet er koncentreret blandt borgere med de mest komplekse psykosociale problemer, men også rammer en lidt bredere gruppe af borgere. Dette er et mønster, der også gjorde sig gældende i de tidligere kortlægninger. Tilsvarende er det i de øvrige bykommuner og i landkommunerne, at vi ser den laveste andel *uden* misbrug og psykisk sygdom. Det indikerer, at i de mindre byer og landkommunerne, hvor bolig manglen ikke er lige så omfattende som i storbyerne, er hjemløsheden i meget høj grad koncentreret blandt borgere med komplekse psykosociale problemer.

Tablet 7.14 Andelen af hjemløse mænd med psykisk sygdom og/eller misbrug, særskilt for byområder (hjemkommuner). Procent og antal.

Byområde	Fysisk sygdom	Psykisk sygdom	Misbrug	Psykisk syge misbrugere	Uden misbrug og psykisk sygdom
København	21	41	66	23	18
Frederiksberg	30	55	60	30	26
Københavns omegn	20	49	62	32	22
Aarhus	19	60	60	36	20
Odense	28	46	61	34	31
Aalborg	27	40	74	28	20
Øvrige bykommuner	23	53	74	39	14
Landkommuner	26	52	69	35	16
I alt, procent	22	50	67	32	18
Beregningsgrundlag, antal	3.636	3.454	3.789	2.996	2.996

Anm.: Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$. Tabellens nederste række henviser til det samlede beregningsgrundlag for hver indikator.

Tablet 7.15 Andelen af hjemløse kvinder med psykisk sygdom og/eller misbrug, særskilt for byområder (hjemkommuner). Procent og antal.

Byområde	Fysisk sygdom	Psykisk sygdom	Misbrug	Psykisk syge misbrugere	Uden misbrug og psykisk sygdom
København	18	60	36	22	18
Frederiksberg	22	60	45	39	36
Københavns omegn	20	61	31	26	31
Aarhus	23	60	39	21	26
Odense	20	58	58	39	22
Aalborg	22	42	66	27	22
Øvrige bykommuner	21	69	57	39	12
Landkommuner	24	67	50	30	14
I alt, procent	21	62	42	28	21
Beregningsgrundlag, antal	1.060	1.086	1.285	925	925

Anm.: Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$. Tabellens nederste række henviser til det samlede beregningsgrundlag for hver indikator.

8 FAKTORER BAG HJEMLØSHEDEN

I dette kapitel afdækker vi, hvilke faktorer der ligger bag, at de hjemløse borgere befinder sig i en hjemløshedssituation. Vi gennemgår, hvilke årsager der nævnes som de væsentligste årsager til hjemløsheden for borgeren. Vi opgør de væsentligste årsager, fordelt på køn, alder, hjemløshedssituation, byområde og i forhold til varigheden af hjemløsheden. Dernæst ser vi nærmere på gruppen af funktionelt hjemløse, det vil sige borgere, der har en bolig, men som ikke kan benytte den som følge af psykiske og/eller sociale problemer. I slutningen af kapitlet ser vi på antallet af veteraner blandt de hjemløse borgere.

8.1 Samspil mellem individuelle og samfundsmæssige faktorer

Hjemløshed opstår typisk i et samspil mellem individuelle sårbarheder som fx psykisk sygdom og misbrugsproblemer, og samfundsmæssige forhold som fx boligmangel eller arbejdsløshed (Fitzpatrick, 2005). Socialt udsatte borgere vil typisk være i højere risiko for at blive ramt af langvarig eksklusion fra arbejdsmarkedet og af generel boligmangel i samfundet. Således skal hjemløsheden også ses som en del af et bredere billede af den sociale marginalisering og eksklusion, som socialt udsatte borgere ofte oplever på forskellige livsdimensioner som dårligt helbred, arbejdsløshed, mangel på socialt netværk og en ustabil boligsituation, og hvor samfundsmæssige forhold som boligmangel kan forstærke og forværre den sociale marginalisering, som de udsatte borgere oplever i deres liv.

For en del hjemløse borgere går et marginaliseringsforløb langt tilbage i livet, herunder til barndommen og ungdommen. Nogle vil have oplevet omsorgssvigt i barndommen, og for mange er en psykisk sygdom brudt ud i ungdomsårene eller det tidlige voksenliv, eventuelt ledsaget af misbrugsproblemer. Hændelser senere i voksenlivet kan også medvirke til en social marginalisering. For eksempel kan en skilsmisse være en medvirkende årsag, og forskellige faktorer kan spille sammen, fx hvis et samlivsbrud ledsages af accelererende misbrugsproblemer.

Kendetegnende er det således, at der ofte er tale om komplekse problemstillinger bag hjemløsheden for den enkelte borger. Hvilke faktorer der i særlig grad har været medvirkende, kan variere fra person til person, og det er således ikke muligt generelt at pege på de afgørende eller nødvendige faktorer, der kan forklare, at borgere befinder sig i en hjemløshedssituation.

Det skal samtidig understreges, at hjemløshed ikke er en statisk situation. En del udsatte borgere vil i løbet af et livsforløb blive ramt af hjemløshed én eller flere gange, og mange kommer ud af hjemløshed igen. Om borgeren kommer ud af hjemløsheden, hænger også i høj grad sammen med de sociale indsatser, herunder om borgeren får den fornødne hjælp til at etablere en boligløsning og den sociale støtte i hverdagen, der ofte skal til for at fastholde boligen. Disse forhold omkring de sociale indsatser ser vi nærmere på i kapitel 9.

8.2 Årsager til hjemløsheden, fordelt på køn og alder

I personschemaet har det været muligt at angive de væsentligste årsager til, at borgeren er hjemløs. Tabel 8.1 viser andelen for de angivne årsager for henholdsvis mænd og kvinder, mens de samme andele i tabel 8.2 er opgjort for hver aldersgruppe. Det har været muligt at angive flere svar, og procentandelene summerer derfor ikke til 100 pct. Det ses, at der er angivet mange forskellige årsager til, at borgeren er hjemløs.

For 36 pct. angives psykisk sygdom som en væsentlig årsag, med en nogenlunde lige stor andel for mænd og kvinder (se tabel 8.1). Denne andel er højest blandt de 25-29-årige med 41 pct., efterfulgt af de 30-39-årige med 39 pct., mens psykisk sygdom angives som en væsentlig årsag for lidt færre blandt de ældre hjemløse, med 32 pct. blandt de 50-59-årige og 33 pct. blandt dem på 60 år og derover (se tabel 8.2).

Blandt hjemløse mænd angives stofmisbrug som en væsentlig årsag for 30 pct., mens denne andel er lavere blandt hjemløse kvinder, med 18 pct. Ligeledes angives alkoholmisbrug som en væsentlig årsag for flere mænd end kvinder. Det er særligt i de yngre aldersgrupper, at stofmisbrug angives som en væsentlig årsag, mens alkoholmisbrug oftest er en væsentlig årsag i de ældre aldersgrupper.

Andre personlige forhold spiller også ind. Særligt for de hjemløse kvinder angives en skilsmisse som en væsentlig årsag for 25 pct., mens det gælder for 13 pct. af de hjemløse mænd. Her viser en yderligere opgørelse, at en skilsmisse særligt er en væsentlig årsag for en høj andel af de hjemløse kvinder, der er førstegenerationsindvandrere, hvor skilsmisse angives som en væsentlig årsag for 50 pct., mens denne andel er 21 pct. blandt hjemløse kvinder med dansk baggrund, og 14 pct. blandt hjemløse kvinder, der er efterkommere af indvandrere (ikke vist). Blandt de hjemløse mænd er andelen, hvor skilsmisse angives som en væsentlig årsag, 18 pct. blandt hjemløse mænd, der er førstegenerationsindvandrere, mens den er 10 pct. både blandt hjemløse mænd, der har dansk baggrund, og dem, der er efterkommere (ikke vist).

For 7 pct. af de hjemløse mænd er løsladelse fra fængsel en væsentlig årsag. Dette tal kan sammenholdes med antallet på 68 personer, der er opgjort som hjemløse, fordi de står foran en løsladelse fra fængsel inden for den næste måned, uden at der er etableret en boligløsning (tabel 4.1, kapitel 4). Her skal det understreges, at denne hjemløshedssituation kun indfanger de personer, der aktuelt i uge 6 var i denne situation, mens spørgsmålet om løsladelse fra fængsel som en væsentlig årsag også indfanger dem, der er blevet løsladt fra fængsel til hjemløshed for længere tid siden. De 7 pct. af de hjemløse mænd, hvor løsladelse fra fængsel angives som en væsentlig årsag, understreger, at en løsladelse fra fængsel uden en boligløsning fortsat er en væsentlig vej ud i hjemløshed for en del af de hjemløse mænd.

Økonomiske forhold spiller også en væsentlig rolle. For 27 pct. af de hjemløse mænd og 20 pct. af de hjemløse kvinder angives økonomiske vanskeligheder som en væsentlig årsag, ligesom også gæld til det offentlige eller til private spiller ind for nogles vedkommende. Andelen, hvor økonomiske vanskeligheder er en væsentlig grund til hjemløsheden, er højest i de yngre aldersgrupper, med 29 pct. blandt de 18-24-årige og 28 pct. blandt de 25-29-årige. Her skal det understreges, at de lavere sociale ydelser til de unge kan have betydning for, at økonomiske vanskeligheder særligt er angivet som en væsentlig årsag til hjemløsheden blandt de hjemløse unge.

Endelig er der de helt umiddelbart boligrelaterede årsager. For 16 pct. af de hjemløse borgere angives udsættelse af boligen som en væsentlig årsag, og for 20 pct. angives mangel på egnet bolig eller botilbud som en væsentlig årsag. Endvidere er der 18 pct., hvor en væsentlig årsag til hjemløsheden var, at de ikke længere kunne bo hos familie og venner. Sidstnævnte andel er særligt høj blandt de hjemløse unge, med 36 pct. blandt de 18-24-årige og 22 pct. blandt de 25-29-årige.

Tabel 8.1 Årsager til borgerens hjemløshed. Særskilt for køn. Procent og antal.

Årsager til hjemløshed	Mand	Kvinde	I alt
Psykisk sygdom	36	38	36
Stofmisbrug*	30	18	27
Alkoholmisbrug*	25	16	23
Fysisk/somatisk sygdom	5	4	4
Skilsmisse*	13	25	16
Økonomiske vanskeligheder*	27	20	25
Gæld til det offentlige*	7	4	6
Gæld til private*	7	4	6
Løsladt fra fængsel*	7	1	5
Udskrevet fra hospital	3	2	3
Udsættelse af bolig	16	15	16
Mangel på egnet bolig e.l. botilbud	20	19	20
Kunne ikke længere bo hos familie/venner	18	19	18
Nervøsitet ved at bo alene*	7	9	7
Ludomani*	2	<1	1
Beregningsgrundlag, antal	4.153	1.442	5.595

Anm.: Internt bortfald: 1.001. Med *) er angivet signifikante forskelle, $p < 0,05$.

Tabel 8.2 Årsager til borgerens hjemløshed. Særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Årsager til hjemløshed	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år +	I alt
Psykisk sygdom*	34	41	39	35	32	33	36
Stofmisbrug*	29	33	33	26	16	9	27
Alkoholmisbrug*	7	10	21	30	43	35	23
Fysisk/somatisk sygdom*	2	2	3	5	8	12	4
Skilsmisse*	8	17	21	21	15	13	16
Økonomiske vanskeligheder*	29	28	24	24	23	17	25
Gæld til det offentlige*	7	7	6	7	5	2	6
Gæld til private	7	7	6	6	5	6	6
Løsladt fra fængsel*	7	8	6	4	2	1	5
Udskrevet fra hospital	3	3	2	2	4	3	3
Udsættelse af bolig*	14	11	16	17	20	19	16
Mangel på egnet bolig e.l. botilbud*	23	20	18	18	20	23	20
Kunne ikke længere bo hos familie/venner*	36	22	14	10	11	14	19
Nervøsitet ved at bo alene*	7	6	7	7	9	12	7
Ludomani	<1	1	2	2	<1	1	1
Beregningsgrundlag, antal	1.115	891	1.167	1.112	920	298	5.503

Anm.: Internt bortfald: 1.093. Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

8.3 Årsager og hjemløshedssituation

I tabel 8.3 er de væsentligste årsager til hjemløsheden opgjort inden for hver hjemløshedssituation. Særligt blandt gadesoverne er der en høj andel på 45 pct., hvor psykisk sygdom angives som

en væsentlig årsag til hjemløsheden, ligesom også stofmisbrug og alkoholmisbrug udgør væsentlige årsager for en betydelig andel af gadesoverne, med henholdsvis 27 pct. og 29 pct. Disse andele er også høje blandt herbergsbrugerne, hvor psykisk sygdom er en væsentlig årsag for 35 pct., mens stofmisbrug og alkoholmisbrug angives som væsentlig årsag for henholdsvis 32 pct. og 34 pct.

Det skal ikke overses, at også blandt dem, der overnatter hos familie og venner, angives psykisk sygdom som en væsentlig årsag for 32 pct., mens stofmisbrug og alkoholmisbrug er væsentlige årsager for henholdsvis 20 pct. og 11 pct. i denne gruppe. Også økonomiske vanskeligheder spiller ind og angives som en væsentlig årsag for 28 pct. af de hjemløse, der overnatter hos familie og venner. Tallene understreger, at selvom kompleksiteten af de psykiske og sociale problemer er størst blandt gadesoverne og herbergsbrugerne, er der også en betydelig del af dem, der overnatter hos familie og venner, der har væsentlige psykiske og sociale problemer. Her skal der også gøres opmærksom på, at en del sofasovere formentlig overnatter hos venner og bekendte, der også er socialt udsatte, fx hjemløse unge, der overnatter hos jævnaldrende, udsatte unge, som har en bolig.

Table 8.3 Årsager til borgerens hjemløshed. Særskilt for hjemløshedssituationer. Procent og antal.

Årsager til hjemløshed	Gaden	Natvarmestue	Herberg	Hotel	Familie og venner	Udslusning	Kriminalforsorgen	Hospital	Andet og uoplyst I alt, procent
Psykisk sygdom*	45	34	35	39	32	47	26	77	38
Stofmisbrug*	27	25	32	7	20	41	36	29	25
Alkoholmisbrug*	29	26	34	14	11	19	7	19	15
Fysisk/somatisk sygdom*	5	3	6	3	3	3	0	3	4
Skilsmisse*	9	8	15	10	23	9	6	9	13
Økonomiske vanskeligheder*	30	25	22	31	28	31	18	7	25
Gæld til det offentlige*	7	6	6	4	6	10	15	2	6
Gæld til private	8	5	7	6	6	8	7	2	8
Løsladt fra fængsel*	5	2	4	2	7	4	35	1	7
Udskrevet fra hospital*	1	2	4	3	2	4	0	9	1
Udsættelse af bolig*	15	17	19	22	13	15	15	11	12
Mangel på egnet bolig e.l. botilbud*	18	26	21	22	18	25	26	22	18
Kunne ikke længere bo hos familie/venner*	15	11	23	17	17	18	13	13	10
Nervøsit ved at bo alene*	7	11	10	3	5	11	4	8	4
Ludomani*	<1	<1	2	2	<1	<1	0	<1	1
Beregningsgrundlag, antal	556	275	2.083	125	1.838	150	55	138	389
									5.608

Anm.: Internt bortfald: 988. Med *) er angivet signifikante sammenhænge, p < 0,05.

I tabel 8.4 er årsagerne til hjemløsheden opgjort inden for kategorierne af byområder. Der er en vis variation mellem de forskellige områder i andelen med de forskellige årsager. Fx er andelen, hvor psykisk sygdom angives som en væsentlig årsag, højest i Aarhus og på Frederiksberg med 47 pct., mens den er noget lavere i København og Odense. Omvendt er andelen, hvor stofmisbrug angives som væsentlig årsag, relativt høj i Odense med 32 pct. Samlet set er andelen, hvor psykisk sygdom, stof- eller alkoholmisbrug angives som væsentlige årsager, dog relativt høje på tværs af alle områderne, hvilket understreger, at en stor del af hjemløsheden i Danmark rammer borgere med alvorlige psykosociale problemer.

En vis systematik ses i andelen, hvor mangel på egnet bolig eller botilbud angives som en væsentlig årsag. Denne andel er højest i de største byområder, med 24 pct. i København, 20 pct. i Københavns omegn og 21 pct. i Aarhus, mens den er 16 pct. i landkommunerne. Det er udtryk for, at manglen på boliger spiller en større rolle i de store byer.

Table 8.4 Årsager til borgerens hjemløshed. Særskilt for byområder. Procent og antal.

Årsager til hjemløshed	Københavns omegn							I alt, procent	
	København	Frederiksberg	Aarhus	Odense	Aalborg	Øvrige bykommuner	Landkommuner		
Psykisk sygdom*	31	47	33	47	30	25	41	37	36
Stofmisbrug*	25	37	21	23	32	23	34	28	27
Alkoholmisbrug*	24	22	15	15	23	32	29	28	23
Fysisk/somatisk sygdom	5	6	3	4	4	3	4	5	4
Skilsmisse*	22	16	21	10	15	9	10	13	16
Økonomiske vanskeligheder*	21	15	25	20	19	35	31	27	25
Gæld til det offentlige	6	5	6	6	8	6	8	5	6
Gæld til private*	5	4	5	6	9	6	10	6	6
Løsladt fra fængsel	5	5	7	6	6	3	5	4	5
Udskrevet fra hospital	2	2	3	2	5	2	3	3	3
Udsættelse af bolig*	13	10	18	13	23	16	18	15	16
Mangel på egnet bolig e.l. boligbud*	24	15	20	21	18	17	18	16	20
Kunne ikke længere bo hos familie/venner*	21	14	21	18	26	14	16	15	18
Nervøsit ved at bo alene*	6	5	6	7	10	10	10	10	7
Ludomani	1	1	1	1	3	<1	1	1	1
I alt, antal	1.253	191	1.245	675	102	232	1.256	654	5.608

Anm.: Internt bortfald: 988. Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

8.4 Årsager og varigheden af hjemløsheden

For de langvarigt hjemløse, der har været hjemløse i mere end to år, angives psykisk sygdom og misbrug som væsentligste årsager for en høj andel (se tabel 8.5). Andre forhold spiller også ind, idet økonomiske vanskeligheder angives for 25 pct. af de langvarigt hjemløse, ligesom manglen på egnet bolig eller botilbud angives for 27 pct. af de langvarigt hjemløse. Tallene understreger i høj grad kompleksiteten af de psykiske og sociale problemer for de langvarigt hjemløse. Psykisk sygdom og misbrugsproblemer er dog også væsentlige årsager for en betydelig del af dem, der har været hjemløse i kortere tid, hvilket understreger, at psykosociale sårbarheder er en meget væsentlig risikofaktor for hjemløshed. Det skal dog ikke overses, at skilsmisse også angives for en væsentlig del af de korterevarende hjemløse, med 19 pct. af dem, der har været hjemløse i under tre måneder, og 22 pct. af dem, der har været hjemløse i op til ét år.

Tabel 8.5 Årsager til borgerens hjemløshed. Særskilt for varighed af hjemløsheden. Procent og antal.

Årsager til hjemløshed	0-3 mdr.	4-11 mdr.	1-2 år	Mere end 2 år	I alt, procent
Psykisk sygdom*	32	34	37	40	36
Stofmisbrug*	22	24	26	34	26
Alkoholmisbrug*	21	19	21	33	23
Fysisk/somatisk sygdom*	4	4	4	6	4
Skilsmisse*	19	22	14	9	17
Økonomiske vanskeligheder*	21	26	29	25	25
Gæld til det offentlige*	5	5	8	8	7
Gæld til private	6	6	7	8	7
Løsladt fra fængsel*	6	4	5	6	5
Udskrevet fra hospital	4	3	3	2	3
Udsættelse af bolig*	20	18	18	12	17
Mangel på egnet bolig e.l. botilbud*	13	18	24	27	20
Kunne ikke længere bo hos familie/ venner*	20	21	21	14	19
Nervøsitet ved at bo alene*	7	7	6	9	8
Ludomani	<1	2	1	1	1
I alt, antal	1.084	1.718	1.042	1.285	5.129

Anm.: Internt bortfald: 1.467. Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

8.5 Funktionelt hjemløse

I personskemaet har det været muligt at angive, om borgeren er funktionelt hjemløs, det vil sige, at vedkommende har en bolig, der af den ene eller anden årsag ikke kan benyttes. Denne gruppe indgår i opgørelserne af hjemløshed i kortlægningen i det omfang, de i kortlægningssugen har benyttet overnatningstilbud, henvendt til hjemløse borgere, det vil sige natvarmestuer og herberger, eller hvis de har overnattet på gaden.

Serviceoven definerer målgruppen for § 110-boformerne som borgere, der ikke har en bolig eller ikke kan benytte boligen på grund af sociale problemer, fx problemer i form af angst for at opholde sig alene i boligen, eller at boligen benyttes af andre, fx venner og bekendte fra misbrugsmiljøet. Hermed understreges det, at nogle borgere befinder sig i hjemløshedens grænseområde. Det er

borgere, der befinder sig i en høj risiko for hjemløshed, fx pga. en høj risiko for at blive sat ud af boligen. Da den danske sociallovgivning tillader, at tilbud, målrettet hjemløse, også er åbne for funktionelt hjemløse, er denne gruppe således også opgjort i kortlægningen.

Det er 6 pct. af de hjemløse borgere, der kan betegnes som funktionelt hjemløse, idet de har en bolig, som de ikke benytter (se tabel 8.6). Det er samme andel som ved den forrige kortlægning i 2015. Andelen af funktionelt hjemløse er højest på natvarmestuerne, hvor 16 pct. af de brugere, der er registreret i kortlægningen, kan karakteriseres som funktionelt hjemløse.

Tabel 8.6 Hjemløse borgere, fordelt efter, om de er funktionelt hjemløse (har egen bolig) eller ej. Særskilt for hjemløshedssituation. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Funktionelt hjemløs	Ikke funktionelt hjemløs	I alt, procent	I alt, antal
Gaden	8	92	100	584
Natvarmestue	16	84	100	274
Herberg	6	94	100	2.126
Hotel	2	98	100	134
Familie/venner	4	96	100	1.959
Udslusning	3	97	100	160
Kriminalforsorgen	5	95	100	60
Hospital	13	87	100	135
Andet og uoplyst	6	94	100	464
I alt	6	94	100	5.896

Anm.: Internt bortfald: 700. P = 0,000.

Fordelt på byområder (se tabel 8.7) er andelen af funktionelt hjemløse lavest i hovedstadsområdet, mens den er højere i de øvrige områder. Det afspejler formentlig, at andelen af hjemløse pr. indbygger samlet set er højest i hovedstadsområdet. Det er antageligt udtryk for, at dér, hvor boligsituationen er særligt presset med en massiv boligmangel, er sandsynligheden for, at borgere med psykiske og sociale problemer har en bolig, alt andet lige mindre end i kommuner med flere tilgængelige boliger. Som følge heraf vil antallet af funktionelt hjemløse som andel af den samlede gruppe af hjemløse tilsvarende være lavere i storbyen, da flere i denne gruppe er egentligt hjemløse.

Tabel 8.7 Hjemløse borgere, fordelt efter, om de er funktionelt hjemløse (har egen bolig) eller ej. Særskilt for byområder (hjemkommuner). Procent og antal.

Byområde	Funktionelt hjemløs	Ikke funktionelt hjemløs	I alt procent	I alt, antal
København	4	96	100	1.301
Frederiksberg	2	98	100	220
Københavns omegn	4	96	100	1.296
Aarhus	7	93	100	718
Odense	13	87	100	103
Aalborg	7	93	100	235
Øvrige bykommuner	8	92	100	1.311
Landkommuner	9	91	100	712
I alt	6	94	100	5.896

Anm.: Internt bortfald: 700. P = 0,000.

Det er særligt blandt de midaldrende og ældre hjemløse, at flest er opgjort som funktionelt hjemløse, med 12 pct. af dem på 60 år og derover, mens andelen er lavest blandt de hjemløse unge (se tabel 8.8).

Tabel 8.8 Hjemløse borgere, fordelt efter, om de er funktionelt hjemløse (har egen bolig) eller ej. Særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Alder	Funktionelt hjemløs	Ikke funktionelt hjemløs	I alt, procent	I alt, antal
18-24 år	3	97	100	1.185
25-29 år	4	96	100	943
30-39 år	5	95	100	1.195
40-49 år	8	92	100	1.175
50-59 år	8	92	100	967
≥ 60 år	12	88	100	313
I alt	6	94	100	5.778

Anm.: Internt bortfald: 818. P = 0,000.

8.6 Hjemløse veteraner

Vi har i kortlægningen spurgt til, om borgeren er veteran/tidligere udsendt for det danske forsvar/Beredskabsstyrelsen. Der er i alt 70 af de hjemløse borgere, der er veteraner/tidligere udsendte (se tabel 8.9). Det er cirka samme antal som ved den forrige kortlægning, hvor dette spørgsmål indgik første gang, og hvor der blev registreret 68 hjemløse veteraner.

Fordelingen på hjemløshedssituationer blandt veteranerne svarer nogenlunde til fordelingen blandt ikke-veteraner. Der er dog lidt flere gadesovere (13 pct.) og lidt færre, der har overnattet hos familie og venner (23 pct.), sammenlignet med henholdsvis 9 pct. og 33 pct. blandt ikke-veteraner, men der er tale om få personer i de enkelte kategorier blandt veteranerne.

Tabel 8.9 Antal hjemløse veteraner, fordelt på hjemløshedssituationer, samt procentfordeling på hjemløshedssituationer for hjemløse veteraner og ikke-veteraner.

Hjemløshedssituation	Antal hjemløse veteraner	Procentfordeling blandt veteraner	Procentfordeling blandt ikke-veteraner
Gaden	9	13	9
Natvarmestue	1	1	5
Herberg	27	39	36
Hotel	2	3	2
Familie/venner	16	23	33
Udslusning	2	3	3
Kriminalforsorgen	1	1	1
Hospital	1	1	2
Andet og uoplyst	11	16	8
I alt	70	100 (n = 70)	100 (n = 5.700)

Anm.: Internt bortfald: 896.

De fleste af de hjemløse veteraner er mellem 30 og 49 år (se tabel 8.10). Det gælder i alt 47 af de 66 hjemløse veteraner, som der er aldersoplysninger for. Af de hjemløse veteraner er 65 mænd, mens 5 er kvinder (ikke vist).

Tabel 8.10 Antal hjemløse veteraner, fordelt på alder, samt procentfordeling på hjemløshedssituationer for hjemløse veteraner og ikke-veteraner.

Alder	Antal hjemløse veteraner	Procentfordeling blandt veteraner	Procentfordeling blandt ikke-veteraner
18-24 år	2	3	21
25-29 år	5	8	17
30-39 år	15	23	21
40-49 år	32	49	20
50-59 år	9	14	16
≥ 60 år	3	5	5
I alt	66	100 (n = 66)	100 (n = 5.519)

Anm.: Internt bortfald: 1.011. Heraf mangler aldersoplysninger på fire hjemløse veteraner. På grund af afrunding summer de enkelte procenttal for gruppen af veteraner ikke til 100.

En væsentlig forskel på de hjemløse veteraner og de øvrige hjemløse borgere er, at en endnu højere andel på 93 pct. blandt de hjemløse veteraner har en psykisk sygdom (ikke vist), mens denne andel som nævnt i kapitel 7 er 53 pct. for hjemløsegruppen som helhed. 56 pct. af de hjemløse veteraner har et misbrugsproblem, og det er cirka halvdelen af de hjemløse veteraner, der både har psykisk sygdom og misbrugsproblemer.

9 SOCIALE INDSATSER

I dette kapitel belyser vi, hvilke sociale indsatser de hjemløse borgere modtager. Vi ser på, hvor mange der modtager behandlingsmæssige indsatser som psykiatrisk behandling og misbrugsbehandling, om borgeren har en bostøttemedarbejder eller SKP, og om borgeren har en kommunal handleplan. Endelig ser vi også på, om borgeren er skrevet op til en bolig.

9.1 Sociale indsatser på hjemløseområdet

Velfærdssystemets tilbud til hjemløse borgere består både af de indsatser, der knytter sig til den akutte hjemløshedssituation som fx ophold på herberger og den opsøgende gadeplansindsats for dem, der opholder sig på gaden, og den består af de indsatser, der er rettet mod at hjælpe borgere ud af hjemløshed, såsom kommunernes mulighed for at anvise borgeren til en almen bolig og at visitere borgeren til bostøtte i eget hjem eller til et længerevarende botilbud. Endelig er der de forebyggende indsatser, fx at sætte ind med social bostøtte inden borgeren mister boligen.

Gennem de senere år er der sket en betydelig vidensudvikling på hjemløseområdet, både internationalt og i Danmark. Der er særligt kommet en bedre viden om indsatser, der er velegnede til at hjælpe hjemløse borgere ud af hjemløshed. En vigtig indsigt gælder betydningen af tidligt i et indsatsforløb at etablere en boligløsning, samtidig med at der gives social støtte tilpasset borgerens behov. Det er den tilgang, der også kaldes for 'Housing First', hvor der lægges vægt på allerede tidligt i et forløb at skabe en stabilisering og sikkerhed i boligsituationen ved at tilbyde borgeren en permanent bolig, samtidig med at der gives social støtte ud fra intensive og evidensbaserede bostøttemetoder (Tsemberis, 2010). Denne tilgang står i modsætning til den såkaldte Treatment First-tilgang, hvor der først tilbydes en bolig, når borgeren har gennemgået behandlingsforløb for fx psykisk sygdom eller misbrugsproblemer og vurderes at være 'boligparat'. Ifølge Housing First-tilgangen er det imidlertid vanskeligt at følge behandlingstilbud, så længe borgeren befinder sig i en akut hjemløshedssituation. Den tidlige stabilisering af boligsituationen bidrager således, ifølge Housing First-tilgangen, til, at der bedre kan etableres en sammenhængende recovery-orienteret social indsats, der tager udgangspunkt i borgerens støttebehov (Tsemberis, 2010; Padgett, Henwood & Tsemberis, 2016).

I Danmark er Housing First-tilgangen blevet afprøvet i Hjemløsestrategien, hvor evalueringen af indsatsen viste, at Housing First-tilgangen er velegnet til at hjælpe hjemløse borgere i bolig, og til at styrke borgeren i at fastholde boligen (Rambøll og SFI, 2013). Det efterfølgende Implementerings- og forankringsprojekt havde til formål at understøtte kommunerne i at forankre Housing First-tilgangen, og at udbrede indsatsen til flere kommuner. Evalueringen af Implementerings- og forankringsprojektet viste fortsat, at Housing First-tilgangen er velegnet til at skabe en helhedsorienteret og sammenhængende indsats for borgeren, men pegede også på betydelige udfordringer med at udbrede indsatsen til en større del af målgruppen (Benjaminsen m.fl., 2017). Navnlig rapporterede mange kommuner om, at det var vanskeligt at tilvejebringe boliger til indsatsen pga. en generel mangel på billige boliger i mange af de deltagende kommuner. Samtidig viste evalueringen, at implementeringen af Housing First-tilgangen stiller betydelige krav til at etablere en organisering, der støtter op om indsatsen, og til at der gennemføres et mind-shift i den sociale praksis til en recovery- og borgercentreret tilgang.

9.2 Sociale indsatser, fordelt på køn og alder

I personskemaet indgår der spørgsmål om, hvorvidt borgeren deltager i en række forskellige indsatser i form af psykiatrisk behandling, alkoholbehandling, stofmisbrugsbehandling, om borgeren har en bostøttemedarbejder eller en støttekontaktperson (SKP) tilknyttet, og om borgeren er i tilsyn fra Kriminalforsorgen, er i aktivering eller modtager uddannelse. Der indgår også spørgsmål om, hvorvidt borgeren har en kommunal handleplan, og om borgeren er opskrevet til en bolig, hvor der skelnes mellem egen bolig (fx i en boligorganisation eller gennem kommunal anvisning) eller i et botilbud, som på en § 107- eller en § 108-boform efter serviceloven.

Tabel 9.1 opgør andelen, tilknyttet de forskellige indsatser, for henholdsvis mænd og kvinder, og for hele gruppen af hjemløse borgere, mens tabel 9.2 opgør de tilsvarende andele for hver aldersgruppe. Det har været muligt at angive flere indsatser for hver borger, og procentandelene summerer derfor ikke til 100 pct.

Der er flere af de hjemløse kvinder end mænd, der modtager psykiatrisk behandling, med 31 pct. blandt kvinderne og 22 pct. blandt mændene. Det afspejler, at der er flere hjemløse kvinder end mænd, der har en psykisk sygdom. Tilsvarende er der en lidt højere andel blandt mændene, der er i behandling for stofmisbrug, med 18 pct., eller i behandling for alkoholmisbrug, med 10 pct., mens disse andele er henholdsvis 15 pct. og 7 pct. blandt kvinderne.

Det er 29 pct. af de hjemløse mænd og 34 pct. af de hjemløse kvinder, der angives at modtage støtte fra en bostøttemedarbejder eller en støttekontaktperson. Hertil kommer, at der kan være hjemløse borgere, der er tilknyttet kontaktpersoner på fx § 110-boformerne. Erfaringerne fra Hjemløsestrategien og det efterfølgende Implementerings- og forankringsprojekt viste som nævnt, at netop social bostøtte er en væsentlig forudsætning for at kunne komme i egen bolig. Den forholdsvis lave andel, der har en bostøttemedarbejder tilknyttet, afspejler formentlig, at borgeren i øjeblikket befinder sig i en akut hjemløshedssituation, hvor der for manges vedkommende ikke er et aktivt bostøtteforløb i gang. Set i lyset af, at en intensiv social støtte for de fleste hjemløse borgere med psykisk sygdom eller misbrugsproblemer vil være en forudsætning for at komme ud af hjemløshed, understreger tallene vigtigheden af at udbrede den sociale bostøtte til en større del af målgruppen.

Andelen af hjemløse borgere, der angiveligt har en kommunal handleplan, ligger på 30 pct. Ved den forrige kortlægning i 2015 var det 24 pct., der havde en handleplan. En handleplan er den samlede plan, der beskriver borgerens støttebehov, og hvilke indsatser borgeren modtager. Der skal dog tages forbehold for, at der kan være tilfælde, hvor de sociale tilbud, som har udfyldt skemaerne, ikke har haft kendskab til, om borgeren har en handleplan. Selvom andelen med en handleplan således er steget siden den forrige kortlægning, peger tallene på, at der er behov for et øget fokus på at udarbejde en samlet handleplan for den enkelte hjemløse borger.

Det er 28 pct. af de hjemløse borgere, der er skrevet op til egen bolig, med 32 pct. blandt de hjemløse kvinder og 26 pct. blandt de hjemløse mænd. Derudover er der 5 pct., der er skrevet op til et botilbud. Disse andele er fortsat forholdsvis lave ligesom ved de tidligere kortlægninger, hvor der var 26 pct. skrevet op til egen bolig og 5 pct. skrevet op til botilbud ved kortlægningen i 2015. I betragtning af at en boligløsning er en helt afgørende forudsætning for at komme ud af hjemløshed, er det en fortsat udfordring, at så relativt få af de hjemløse borgere er skrevet op til en bolig. Det kan blandt andet afspejle de store udfordringer, der er i kommunerne med at skaffe boliger til målgruppen. Sammen med de forholdsvis lave andele tilknyttet bostøtte og med en handleplan, understreger det behovet for en mere sammenhængende boligmæssig og social indsats for de hjemløse borgere.

Tabel 9.1 Andelen af hjemløse borgere, der modtager forskellige indsatser. Særskilt for køn. Procent og antal.

Indsats	Mand	Kvinde	I alt, procent
Psykiatrisk behandling*	22	31	24
Behandling, alkoholmisbrug*	10	7	9
Behandling, stofmisbrug*	18	15	17
Bostøtte, SKP eller lign.*	29	34	30
Tilsyn fra Kriminalforsorgen*	9	4	7
Aktivering/revalidering	13	14	13
Uddannelse/undervisning*	4	6	4
Kommunal handleplan	30	32	30
Opskrevet til egen bolig*	26	32	28
Opskrevet til botilbud	5	6	5
Ingen øvrige tilbud*	19	15	18
Beregningsgrundlag, antal	4.135	1.204	5.339

Anm.: Internt bortfald: 1.257. Med *) er angivet signifikante forskelle, $p < 0,05$.

Det fremgår af tabel 9.2, at udfordringen med den forholdsvis lave andel af hjemløse med social bostøtte, kommunale handleplaner eller som er opskrevet til bolig går igen for alle aldersgrupperne. Der er dog en højere andel med social bostøtte blandt de 18-24-årige med 37 pct., mens andelen er lavest blandt de 40-49-årige med 26 pct. Ligeledes er der en højere andel i aktivering eller under uddannelse i de yngre aldersgrupper. Andelen med en kommunal handleplan og andelen der er skrevet op til egen bolig, er derimod nogenlunde lige lav i alle aldersgrupperne. Flere blandt de ældre hjemløse er dog skrevet op til et botilbud, hvilket formentlig afspejler tiltagende støttebehov og helbredsproblemer med alderen.

Tabel 9.2 Andelen af hjemløse borgere, der modtager forskellige indsatser. Særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Indsats	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år +	I alt, procent
Psykiatrisk behandling*	24	30	27	22	22	16	24
Behandling, alkoholmisbrug*	3	5	9	14	16	10	9
Behandling, stofmisbrug*	17	18	22	21	10	7	17
Bostøtte, SKP eller lign.*	37	31	28	26	29	29	30
Tilsyn fra Kriminalforsorgen*	11	9	8	5	4	2	7
Aktivering/revalidering*	19	19	9	10	10	5	13
Uddannelse/undervisning*	11	6	3	2	<1	0	4
Kommunal handleplan	31	30	30	31	31	27	30
Opskrevet til egen bolig	30	28	26	27	29	27	28
Opskrevet til botilbud*	3	4	5	6	7	9	5
Ingen øvrige tilbud*	13	15	17	20	20	30	18
Beregningsgrundlag, antal	1.098	850	1.073	1.042	887	299	5.249

Anm.: Internt bortfald: 1.347. Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

9.3 Sociale indsatser og hjemløshedssituation

Tabel 9.3 viser andelen af hjemløse borgere, der modtager forskellige sociale indsatser, opgjort i de forskellige hjemløshedssituationer. Blandt gadesoverne er andelen med en bostøtte/SKP på nogenlunde samme niveau som for de øvrige hjemløshedssituationer. Det er formentlig udtryk for, at en del af gadesoverne har en støttekontaktperson. Derimod er andelen i psykiatrisk behandling eller misbrugsbehandling, andelen med en kommunal handleplan, og andelen, der er skrevet op til en boligløsning, væsentligt lavere blandt gadesoverne end i de øvrige grupper. Det tyder på, at de sociale og behandlingsmæssige indsatser har svært ved at nå de gadehjemløse, der samtidig ofte er de borgere, der har de mest intensive og komplekse støttebehov.

Der er en lidt højere andel, der har en bostøtte/SKP, en kommunal handleplan og er skrevet op til en bolig blandt dem, der opholder sig på herberger end i de fleste øvrige kategorier. For eksempel er det 46 pct. af herbergsbrugerne, der har en handleplan, og 39 pct., der er skrevet op til egen bolig, hvilket er flere end i gruppen af hjemløse som helhed. Det viser, at når de hjemløse borgere kommer ind på en § 110-boform, er der flere, der får udarbejdet en handleplan, ligesom der bliver igangsat en proces med at finde en boligløsning. Det er dog over halvdelen af herbergsbrugerne, der ikke er skrevet op til en boligløsning. Det kan afspejle, at nogle kun har opholdt sig kort tid på boformen, men det indikerer også de fortsatte udfordringer med at finde en bolig efter ophold på en boform.

Der er en lavere andel, der har en bostøtte/SKP, en handleplan, eller er skrevet op til en bolig blandt dem, der overnatter midlertidigt hos familie og venner. Det tyder på, at en del af denne gruppe har en mere sporadisk tilknytning til det sociale hjælpesystem.

Endelig er det også ret få af dem, der står foran en løsladelse fra fængsel eller udskrivning fra hospital uden en boligløsning, der er skrevet op til en bolig. Begge disse situationer er kritiske overgangssituationer, hvor en boligløsning og social støtte spiller en væsentlig rolle for at undgå tilbagefald i kriminalitet eller genindlæggelse. Tallene indikerer de fortsatte udfordringer med at skaffe en bolig efter et fængselsophold eller efter et ophold på et hospital eller behandlingstilbud.

Table 9.3 Andelen af hjemløse borgere, der modtager forskellige indsatser. Særskilt for hjemløshedssituationer. Procent og antal.

Indsats	Gaden	Natvarmestue	Herberg	Hotel	Familie og venner	Udslusning	Kriminalforsorgen	Hospital	Andet og uoplyst	I alt, procent
Psykiatrisk behandling*	14	18	26	24	23	26	16	79	19	24
Behandling, alkoholmisbrug*	5	5	14	6	5	9	11	14	6	9
Behandling, stofmisbrug*	13	16	18	6	17	25	36	16	14	17
Bostøtte, SKP eller lign.*	28	27	38	23	25	53	11	13	19	30
Tilsyn fra Kriminalforsorgen*	6	5	5	6	11	8	27	11	5	7
Aktivtivering/revalidering*	7	6	12	17	18	16	7	1	10	13
Uddannelse/undervisning*	2	<1	6	2	4	5	0	2	2	4
Kommunal handleplan	17	21	46	22	20	41	18	22	16	30
Opskrevet til egen bolig*	15	14	39	35	22	50	19	11	14	28
Opskrevet til botilbud*	3	5	8	2	3	6	3	16	3	5
Ingen øvrige tilbud*	34	32	11	24	18	5	18	6	31	18
Beregningsgrundlag, antal	525	238	2.031	127	1.671	150	62	141	403	5.348

Anm.: Internt bortfald: 1.248. Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

9.4 Sociale indsatser og byområde

Tabel 9.4 viser, at andelen af hjemløse borgere, tilknyttet de forskellige indsatser, varierer, når vi sammenligner de forskellige byområder. Andelen med en kommunal handleplan er højest i København med 46 pct., mens den er lavest i Aarhus med 16 pct. Ikke mindst set i lyset af den kraftige stigning i hjemløsheden i Aarhus er det påfaldende, at så få af de hjemløse borgere i Aarhus angives at have en handleplan. Også i Aalborg er andelen af hjemløse med en kommunal handleplan med 18 pct. væsentligt lavere end på landsplan. Her skal der igen tages forbehold for, at der kan være tilfælde, hvor de sociale tilbud ikke er bekendt med, at borgeren har en kommunal handleplan, hvilket dog samtidig er en indikation på, at handleplanen ikke spiller så væsentlig en rolle i indsatsen for borgeren i praksis.

Andelen af hjemløse, som har en støtteperson (bostøtte, SKP eller lignende), er væsentligt lavere i Odense med 17 pct. end i de øvrige byer. Det kan muligvis afspejle, at det er lykkedes at nedbringe hjemløsheden væsentligt i Odense, og at den tilbageværende gruppe i højere grad er dem, der endnu ikke er omfattet af indsatsen. Der er dog en højere andel i Odense, der er opskrevet til en bolig, hvilket understreger et fokus på at skaffe boliger til de hjemløse.

Det kan også bemærkes, at der er en lavere andel med bostøtte, SKP eller lignende i de københavnske omegnskommuner, hvilket tyder på, at der i en del af disse kommuner endnu mangler et systematisk fokus på bostøttens betydning for at kunne komme ud af hjemløshed.

Table 9.4 Andelen af hjemløse borgere, der modtager forskellige indsatser. Særskilte for byområder. Procent og antal.

Indsats	København	Frederiksberg	Københavns omegn	Aarhus	Odense	Aalborg	Øvrige bykommuner	Landkommuner	I alt, procent
Psykiatrisk behandling*	27	16	28	29	17	9	21	23	24
Behandling, alkoholmisbrug*	10	6	9	5	7	5	12	11	9
Behandling, stofmisbrug*	17	16	16	13	26	10	20	19	17
Bostøtte, SKP eller lign.*	33	38	25	32	17	25	31	32	30
Tilsyn fra Kriminalforsorgen*	4	3	11	7	6	4	8	8	7
Aktivitet/revalidering*	9	17	15	14	7	15	14	10	13
Uddannelse/undervisning*	5	5	5	5	3	<1	3	3	4
Kommunal handleplan*	46	34	27	16	27	18	31	24	30
Opskrevet til egen bolig*	29	28	36	34	38	18	22	16	28
Opskrevet til botilbud*	9	4	4	5	5	5	5	4	5
Ingen øvrige tilbud*	16	17	15	19	18	29	19	20	18
Beregningsgrundlag, antal	1.102	197	1.184	664	99	223	1.233	646	5.348

Anm.: Internt bortfald: 1.248. Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

Endelig har vi i tabel 9.5 opgjort andelen af hjemløse, tilknyttet de forskellige indsatser, fordelt på varigheden af hjemløsheden. Her ses det, hvordan færre blandt de langvarigt hjemløse er i psykiatrisk behandling, mens andelen i misbrugsbehandling er nogenlunde ens, uanset varigheden af hjemløsheden. Det kan være tegn på, at flere af de langvarigt hjemløse, der typisk har de mest komplekse støttebehov, er 'faldet ud' af det psykiatriske behandlingssystem, og at det er svært at fastholde denne gruppe i behandling.

Der er færrest, som har en kommunal handleplan, blandt dem, der har været hjemløse i mindre end tre måneder, hvilket afspejler, at det typisk tager tid, før en handleplan bliver udarbejdet. Det tyder også på, at der i mange tilfælde ikke har været en handleplan forud for, at borgeren blev hjemløs. Det er dog også kun 33 pct. af dem, der har været hjemløse i mere end to år, der angives at have en handleplan, hvilket understreger, at der stadig er mange langvarigt hjemløse, der ikke får udarbejdet en samlet plan for indsatsen.

Andelen, der er skrevet op til en bolig, er lavest blandt dem, der har været hjemløse i kort tid. Det tager således typisk lidt tid at få borgeren skrevet op til en bolig. Der er flere blandt de langvarigt hjemløse, der er skrevet op til et botilbud, hvilket afspejler de mere komplekse støttebehov i gruppen af langvarigt hjemløse. Færre blandt de langvarigt hjemløse er skrevet op til egen bolig, og sammenlagt er det kun 32 pct. af dem, der har været hjemløse i mere end to år, der er opskrevet til enten egen bolig eller et botilbud.

Tabel 9.5 Andelen af hjemløse borgere, der modtager forskellige indsatser. Særskilt for varigheden af hjemløsheden. Procent og antal.

Indsats	0-3 mdr.	4-11 mdr.	1-2 år	Mere end 2 år I alt, procent	
Psykiatrisk behandling*	24	29	24	19	24
Behandling, alkoholmisbrug	11	10	9	8	9
Behandling, stofmisbrug	17	16	17	18	17
Bostøtte/SKP*	27	32	34	32	31
Tilsyn fra Kriminalforsorgen*	9	7	8	5	7
Aktivering/revalidering*	11	15	14	11	13
Uddannelse/undervisning*	4	6	5	2	4
Handleplan hos kommunen*	23	32	34	33	31
Opskrevet til egen bolig*	24	34	33	25	29
Opskrevet til botilbud*	3	5	7	7	6
Ingen øvrige tilbud*	17	14	17	24	18
Beregningsgrundlag, antal	987	1.536	1.031	1.297	4.851

Anm.: Internt bortfald: 1.745. Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

10 HJEMLØSE UNGE

I dette kapitel belyser vi hjemløsheden blandt de unge mellem 18 og 24 år. Vi ser på udviklingen over tid, hvilken hjemløshedssituation de unge befinder sig i, og hvad der kendetegner de hjemløse unge i forhold til helbred og misbrug. Vi ser også på årsagerne til, at de unge er hjemløse, og hvilke indsatser de modtager.

10.1 Udviklingen i hjemløshed blandt unge

Kortlægningen viser, at antallet af hjemløse unge mellem 18 og 24 år fortsætter den stigning, der er sket siden de første kortlægninger. Tabel 10.1 viser antallet af hjemløse unge mellem 18 og 24 år, fordelt på byområder, for perioden 2009 til 2017. Samlet set er der i perioden fra 2009 til 2017 næsten sket en fordobling i antallet af hjemløse unge, fra 633 personer i 2009 til 1.278 personer ved denne kortlægning i 2017, svarende til en stigning på 102 pct. Mens stigningen umiddelbart så ud til at aftage fra 2013 til 2015, hvor stigningen blot var på 3 pct., er stigningen taget til igen, med en stigning på 9 pct. fra 2015 til 2017.

Tabel 10.1 Hjemløse unge mellem 18 og 24 år. 2009-2017. Særskilt for byområder (hjemkommuner). Antal og procentvis ændring.

Byområder	2009, antal	2011, antal	2013, antal	2015, antal	2017, antal	Procentvis ændring 2009-2017	Procentvis ændring 2015-2017
København	150	228	225	202	184	23	-9
Frederiksberg	25	38	24	29	33	32	14
Københavns omegn	112	246	312	257	314	180	22
Aarhus	52	119	148	171	205	294	20
Odense	31	25	16	30	20	-35	-33
Aalborg	14	33	38	55	61	335	11
Øvrige bykommuner	129	193	253	290	297	130	2
Landkommuner	120	120	122	138	164	37	19
I alt	633	1.002	1.138	1.172	1.278	102	9

Stigningen i antallet af hjemløse unge har været særligt kraftig i Københavns omegnskommuner og i Aarhus. I København lå tallet relativt højt allerede ved periodens start, men det er bemærkelsesværdigt, at antallet af hjemløse unge i København ikke er steget siden 2011, og tværtimod kan der ved de to seneste kortlægninger registreres et lille fald. I Københavns omegn skete der et fald i antallet af hjemløse unge fra 2013 til 2015, men det er opvejet af den tilsvarende stigning i 2017. I Aarhus har antallet af hjemløse unge derimod været støt stigende i perioden, og der er ved den seneste kortlægning i år registreret flere hjemløse unge mellem 18 og 24 år i Aarhus end i København.

Over hele perioden siden 2009 er der også sket en kraftig stigning i antallet af hjemløse i de øvrige bykommuner, fra 129 hjemløse unge i 2009 til 297 hjemløse unge i 2017, om end der kun er sket en lille stigning fra 2015 til 2017. Tallene understreger, at problematikken omkring hjemløse unge findes i det meste af landet og således ikke kun i storbyerne, og at stigningen også er sket i mange af de mellemstore provinsbyer.

10.2 De unges hjemløshedssituation

Tabel 10.2 viser, hvilken hjemløshedssituation de unge befinder sig i på landsplan, opgjort for henholdsvis unge mænd og kvinder. Det er en relativt lille del af de hjemløse unge, som er gadesovere, med 7 pct. på landsplan, flest med 8 pct. blandt de hjemløse unge mænd mod 3 pct. af de hjemløse unge kvinder. Få af de unge, 2 pct., benytter natvarmestuerne, mens det er 25 pct., der opholder sig på et herberg. Den største gruppe, 50 pct., af de hjemløse unge overnatter midlertidigt hos familie og venner. Sidstnævnte gruppe udgør 58 pct. af de hjemløse unge kvinder mod 46 pct. af de hjemløse unge mænd. Mange af de hjemløse unge forsøger formentlig at overnatte rundt omkring hos familie og venner. Det kan være et forsøg på at undgå ophold på herberger, hvor der ofte kan være et hårdt miljø for de unge, ligesom nogle af de unge stadig har et netværk at trække på, som kan hjælpe dem med et sted at overnatte. Det kan dog samtidig være med til at slide på de unges netværk.

Tabel 10.2 Andelen af 18-24-årige hjemløse, fordelt på hjemløshedssituationer. Særskilt for mænd og kvinder. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Mænd	Kvinder	I alt, procent
Gaden	8	3	7
Natvarmestue	2	1	2
Herberg	25	24	25
Hotel	2	1	2
Familie/venner	46	58	50
Udslusning	3	4	3
Kriminalforsorgen	2	<1	2
Hospital	2	3	2
Andet og uoplyst	8	6	8
I alt	100	100	100
I alt, antal	926	352	1.278

Anm.: P = 0,001.

Tabel 10.3 viser de unges hjemløshedssituation, opgjort for hver enkelt kategori af byområder. Der er en lidt højere andel af de hjemløse unge i København, som er gadesovere og overnatter på herberger, mens der omvendt er færre af de hjemløse unge i København, som overnatter hos familie og venner, sammenlignet med fordelingen på landsplan. I Københavns omegn og i Aarhus er der derimod en meget høj andel af de hjemløse unge, der midlertidigt overnatter hos familie og venner.

Table 10.3 18-24-årlige hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for byområder. Procent og antal.

Byområde	Gaden	Natvarmestue	Herberg	Hotel	Hotel	Familie/venner	Udslusning	Kriminalforsorgen	Hospital	Andet og uoplyst	I alt, procent	I alt, antal
København	8	5	44	<1	<1	36	0	<1	2	5	100	184
Frederiksberg	12	3	27	0	0	49	3	0	3	3	100	33
Københavns omegn	10	1	13	4	4	58	1	1	3	10	100	314
Aarhus	6	2	19	<1	<1	57	2	<1	2	11	100	205
Odense	0	0	40	0	0	45	0	5	0	10	100	20
Aalborg	8	8	20	2	2	47	5	0	2	10	100	61
Øvrige bykommuner	5	0	28	3	3	44	9	5	3	4	100	297
Landkommuner	4	2	25	2	2	51	2	2	3	9	100	164
I alt	7	2	25	2	2	50	3	2	2	8	100	1.278

Anm.: P = 0,000.

10.3 Hjemløse unge med indvandrerbaggrund

Tabel 10.4 viser andelen af indvandrere og efterkommere blandt de unge hjemløse mænd og kvinder. Det er 23 pct. af de hjemløse unge mellem 18 og 24 år, der enten er indvandrere eller efterkommere, med 7 pct., der er indvandrere, og 16 pct., der er efterkommere. Andelen af indvandrere og efterkommere er højest blandt de hjemløse unge mænd med 25 pct., mens den er 19 pct. blandt de hjemløse unge kvinder.

Tabel 10.4 18-24-årige hjemløse borgere, fordelt efter, om de har indvandrerbaggrund. Særskilt for køn. Procent og antal.

Køn	Ikke indvandrerbaggrund	Indvandrer	Efterkommer	I alt, procent	I alt, antal
Mænd	75	7	18	100	807
Kvinder	81	8	11	100	310
I alt	77	7	16	100	1.117

Anm.: Internt bortfald: 161. P = 0,017.

Tabel 10.5 viser andelen af indvandrere og efterkommere blandt de hjemløse unge for hvert byområde. Andelen med indvandrerbaggrund blandt de hjemløse unge er væsentligt højere i storbyerne end i de øvrige dele af landet. I København er 38 pct. af de hjemløse unge indvandrere eller efterkommere, og i Aarhus er det 39 pct. I kategorierne øvrige bykommuner og landkommuner er det derimod kun henholdsvis 11 pct. og 9 pct. af de hjemløse unge, der er indvandrere eller efterkommere. Disse forskelle afspejler også forskelle i andelen af indvandrere og efterkommere blandt unge generelt i storbyerne og de øvrige områder i befolkningen, hvor andelen af indvandrere og efterkommere er væsentligt højere i de yngre aldersgrupper i storbyerne.

Tabel 10.5 18-24-årige hjemløse borgere, fordelt efter, om de har indvandrerbaggrund. Særskilt for byområder (hjemkommuner). Procent og antal.

Byområde	Ikke indvandrerbaggrund	Indvandrer	Efterkommer	I alt, procent	I alt, antal
København	62	16	22	100	164
Frederiksberg	65	13	23	100	31
Københavns omegn	76	6	18	100	254
Aarhus	60	9	30	100	182
Odense	88	0	13	100	16
Aalborg	81	4	15	100	48
Øvrige bykommuner	89	4	7	100	264
Landkommuner	91	4	5	100	158
I alt	77	7	16	100	1.117

Anm.: Internt bortfald: 161. P = 0,000. På grund af afrunding summer de enkelte procenttal ikke altid til 100.

10.4 Psykisk sygdom og misbrug blandt de hjemløse unge

Det er en betydelig del af de hjemløse unge, der har en psykisk sygdom eller misbrugsproblemer. Tabel 10.6 viser disse andele for de 18-24-årige hjemløse mænd, og tabel 10.7 viser de tilsvarende andele for kvinderne. Begge tabeller er ligeledes opdelt på hjemløshedssituationer. Det er 46 pct. af de hjemløse unge mænd, der har en psykisk sygdom, mens denne andel er endnu højere, med 64 pct., blandt de hjemløse unge kvinder. Omvendt er andelen med misbrugsproblemer langt

højere blandt de hjemløse unge mænd, hvor 61 pct. har misbrugsproblemer, mens det gælder 34 pct. af de hjemløse unge kvinder. Det kan bemærkes, at der særligt er en høj andel af de hjemløse unge mænd, der har et misbrug af hash, med 53 pct., og 19 pct. angives at have et misbrug af hårde stoffer. Også blandt de hjemløse unge kvinder er det særligt hashmisbruget, der er fremtrædende, med 28 pct. Der er 29 pct. af de unge hjemløse mænd, der både har en psykisk sygdom og misbrugsproblemer, mens det er 24 pct. af de unge hjemløse kvinder. 26 pct. af de hjemløse unge mænd har hverken psykisk sygdom eller misbrugsproblemer, mens det gælder 25 pct. af de hjemløse unge kvinder.

Table 10.6 Andelen af 18-24-årige hjemløse mænd med psykisk sygdom og/eller misbrug. Særskilt for hjemløshedssituationer. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Psykisk sygdom*	Alkohol*	Hash/khat*	Narkotika*	Medicin	Mindst én af de fire-misbrugskategorier*	Psykisk syge misbrugere	Uden misbrug og psykisk sygdom*
Gaden	59	19	68	29	5	76	48	13
Natvarmestue	19	32	53	32	0	74	19	31
Herberg	42	13	58	15	1	65	24	21
Hotel	50	7	21	7	0	29	18	64
Familie/venner	44	8	46	17	4	54	26	32
Udslusning	50	7	59	33	4	70	39	22
Kriminalforsorgen	47	22	73	44	11	78	50	19
Hospital	95	29	47	29	6	65	56	0
Andet og uoplyst	50	6	56	22	3	66	38	38
I alt, procent	46	12	53	19	3	61	29	26
I alt, antal	661	709	709	709	709	709	564	564

Anm.: Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

Table 10.7 Andelen af 18-24-årige hjemløse kvinder med psykisk sygdom og/eller misbrug. Særskilt for hjemløshedssituationer. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Psykisk sygdom	Alkohol	Hash/khat	Narkotika	Medicin	Mindst én af de fire misbrugskategorier*	Psykisk syge misbrugere	Uden misbrug og psykisk sygdom
Gaden	50	18	46	18	0	64	44	44
Natvarmestue	50	0	33	0	0	33	0	50
Herberg	57	9	38	11	1	45	28	29
Hotel	50	0	0	0	0	0	0	67
Familie/venner	66	5	22	6	2	27	20	23
Udslusning	78	27	36	18	0	46	38	13
Kriminalforsorgen	-	-	-	-	-	-	-	-
Hospital	88	11	11	11		33	38	13
Andet og uoplyst	69	0	33	25	17	33	25	17
I alt, procent	64	7	28	9	2	34	24	25
I alt, antal	256	276	276	276	276	276	214	214

Anm.: Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

10.5 Årsager til hjemløsheden blandt de unge

Forskellen i profilen blandt de hjemløse unge mænd og kvinder i forhold til psykisk sygdom og misbrug afspejler sig også i angivelserne af, hvad der er de væsentligste årsager til, at den unge befinder sig i en hjemløshedssituation (se tabel 10.8). For 39 pct. af de unge kvinder angives psykisk sygdom som en væsentlig årsag, mens stofmisbrug angives for væsentligt færre med 18 pct. For de hjemløse unge mænd angives psykisk sygdom som en væsentlig årsag for 33 pct. mens stofmisbrug angives for 34 pct. Af andre fremtrædende årsager nævnes økonomiske vanskeligheder for 32 pct. af de hjemløse unge mænd og for 21 pct. af de hjemløse unge kvinder. Henholdsvis 35 pct. og 38 pct. af de hjemløse unge mænd og kvinder angiver, at de ikke længere kunne bo hos familie og venner, mens manglen på en egnet bolig eller botilbud angives for henholdsvis 22 pct. og 25 pct. Det kan også bemærkes, at for henholdsvis 14 og 15 pct. af de unge mænd og kvinder er udsættelse af bolig angivet som en væsentlig årsag til hjemløsheden. Endelig angives skilsmisse som en væsentlig årsag for 18 pct. af de hjemløse unge kvinder, mens det kun gælder 4 pct. af de hjemløse unge mænd. Tallene angiver kompleksiteten i årsagerne til de unges hjemløshed, og at mange forskellige faktorer kan have betydning for, om unge kommer ud i en hjemløshedssituation.

Tabel 10.8 Andelen af 18-24-årige hjemløse borgere med forskellige årsager til hjemløshed. Særskilt for køn. Procent og antal.

Årsager til hjemløshed	Mænd	Kvinder	I alt, procent
Psykisk sygdom	33	39	34
Stofmisbrug*	34	18	29
Alkoholmisbrug	7	5	7
Fysisk/somatisk sygdom	2	2	2
Skilsmisse*	4	18	8
Økonomiske vanskeligheder*	32	21	29
Gæld til det offentlige*	8	4	7
Gæld til private*	9	3	7
Løsladt fra fængsel*	10	<1	7
Udskrevet fra hospital	3	3	3
Udsættelse af bolig	14	15	14
Mangel på egnet bolig e.l. botilbud	22	25	23
Kunne ikke længere bo hos familie/venner	35	38	36
Nervøsitet ved at bo alene*	6	9	7
Ludomani	1	<1	<1
I alt, antal	793	322	1.115

Anm.: Internt bortfald: 163. Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

10.6 Sociale indsatser blandt de hjemløse unge

I tabel 10.9 er opgjort andelen af de 18-24-årige hjemløse unge, der modtager forskellige sociale indsatser. Den relativt høje andel med psykisk sygdom blandt de hjemløse unge kvinder afspejles også ved, at 33 pct. af de hjemløse unge kvinder er i psykiatrisk behandling, mens det gælder 21 pct. af de hjemløse unge mænd. Der er 18 pct. af de unge hjemløse mænd i behandling for stofmisbrug, mens det gælder 12 pct. af de unge hjemløse kvinder.

Det er kun cirka to ud af fem af de hjemløse unge, der har en bostøttemedarbejder eller en støttekontaktperson, og det er kun cirka en tredjedel af de hjemløse unge, der angives at have en kommunal handleplan. Her skal det anføres, at de unge kan have takket nej til en handleplan, ligesom der kan være tilfælde af, at personalet i de sociale tilbud ikke har haft kendskab til, om de unge har en handleplan. Endelig er det kun 29 pct. af de unge, der er skrevet op til egen bolig, og yderligere tre procent, der er skrevet op til et botilbud. Det er problematisk, at så relativt få er skrevet op til en boligløsning, og at over halvdelen ikke får social bostøtte, da kombinationen af en boligløsning og social og praktisk støtte i hverdagen formentlig for langt de fleste hjemløse unge er afgørende forudsætninger for, at de kan komme ud af hjemløshed.

Tabel 10.9 Andelen af 18-24-årige, der modtager forskellige indsatser. Særskilt for køn. Procent og antal.

Indsats	Mænd	Kvinder	I alt, procent
Psykiatrisk behandling*	21	33	24
Behandling, alkoholmisbrug	3	1	3
Behandling, stofmisbrug*	18	12	16
Bostøtte/SKP e.l.	37	40	37
Tilsyn fra Kriminalforsorgen*	14	3	11
Aktivering/revalidering	18	21	19
Uddannelse/undervisning	10	12	11
Handleplan hos kommunen	30	34	31
Opskrevet til egen bolig	29	31	29
Opskrevet til botilbud	4	3	3
Ingen øvrige tilbud	13	13	13
I alt, antal	816	282	1.098

Anm.: Internt bortfald: 180. Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

11 ETNISKE MINORITETER BLANDT DE HJEMLØSE

I dette kapitel belyser vi de hjemløse borgeres etniske baggrund. Opgørelserne bygger på oplysningerne i personskemaet om, hvilken nationalitet de hjemløse borgere har, samt om borgerne har indvandrerbaggrund eller er efterkommere af indvandrere. Det har endvidere været muligt at angive, om personen ikke har fast ophold i Danmark. Som omtalt i metodeafsnittet indgår hjemløse migranter uden fast ophold i landet ikke i disse opgørelser, og denne gruppe belyses særskilt i kapitel 12.

11.1 Nationalitet

I tabel 11.1 er de hjemløse borgeres nationalitet opgjort inden for hver enkelt hjemløshedssituation. Det er i alt 82 pct. af de hjemløse borgere, der har dansk nationalitet, hvoraf de 7 pct. er danskere med grønlandsk baggrund. Dermed er andelen af hjemløse borgere med dansk nationalitet uændret over de seneste kortlægninger.

Fordelt på de øvrige nationaliteter kommer 1 pct. fra de øvrige nordiske lande, 3 pct. fra det øvrige EU, mens 2 pct. har en anden europæisk baggrund. Der er 6 pct. med mellemøstlig baggrund og 5 pct. med afrikansk baggrund, mens 2 pct. kommer fra øvrige verdensdele.

Borgere med dansk eller grønlandsk baggrund udgør hovedparten af personerne inden for de enkelte hjemløshedssituationer, og i alle hjemløshedssituationerne er det således et mindretal, der ikke har dansk baggrund. Andelen, der ikke har dansk/grønlandsk baggrund, er højest blandt gadesoverne og brugere af natvarmestuer, hvor henholdsvis 25 pct. og 27 pct. har anden nationalitet end dansk/grønlandsk.

Der er en forholdsvis høj andel med grønlandsk baggrund blandt brugerne af natvarmestuer, hvor 17 pct. har grønlandsk baggrund, mens det derimod kun er 6 pct. blandt gadesoverne. Det er 10 pct. af dem, der har overnattet på herberger, der har grønlandsk baggrund.

Der er 10 pct. af gadesoverne, der er opgjort med nationalitet i øvrige EU-lande ud over de nordiske lande. Det kan ikke udelukkes, at nogle i denne gruppe tilhører gruppen af migranter uden fast ophold i landet, uden at dette er fremgået af personskemaerne. Hertil kommer i alt 198 gadesovere i gruppen af migranter uden fast ophold i landet, som er opgjort i tabel 12.1 i det efterfølgende kapitel.

Tablet 11.1 Hjemløse borgere, fordelt efter nationalitet. Særskilt for hjemløshedssituationer. Procent og antal.

Hjemløsheds-situation	Danmark	Danmark med grønlandsk baggrund	Øvrige nordiske lande	EU	Øvrige Europa	Mellemøsten	Afrika	Andet	I alt, procent	I alt, antal
Gaden	69	6	3	10	3	5	4	1	100	627
Natvarmestue	56	17	2	8	1	5	7	3	100	290
Herberg	71	10	1	2	2	5	8	2	100	2.169
Hotel	84	3	<1	2	<1	2	3	4	100	164
Familie/venner	79	4	1	2	2	7	3	2	100	2.114
Udslusning	82	5	0	2	<1	5	5	2	100	168
Kriminalforsorgen	83	3	0	0	3	6	3	2	100	63
Hospital	86	1	1	1	0	3	2	4	100	140
Andet	81	1	<1	2	3	7	3	3	100	243
Uoplyst	78	4	2	3	2	7	4	2	100	310
I alt	75	7	1	3	2	6	5	2	100	6.288

Anm.: Internt bortfald: 347. P = 0,000.

11.2 Indvandrere og efterkommere

Det andet spørgsmål, der belyser hjemløshed blandt indvandrere, er spørgsmålet om, hvorvidt personen har flygtninge-/indvandrerbaggrund. Her skelnes der mellem førstegenerationsindvandrere og efterkommere efter indvandrere, hvor efterkommere er defineret ved, at begge forældre er indvandrere. Tabel 11.2 viser, at 13 pct. af de hjemløse borgere er indvandrere, mens 8 pct. er efterkommere. Det er en overrepræsentation i forhold til den danske befolkning som helhed, hvor 10 pct. er indvandrere og 3 pct. er efterkommere.⁶ Det er 18 pct. af gadesoverne og 19 pct. af herbergsbrugerne, der er indvandrere eller efterkommere. Den højeste andel af indvandrere og efterkommere er på 24 pct. i den gruppe, der afventer en løsladelse fra Kriminalforsorgen, uden at der foreligger en boligløsning.

I gruppen, der har overnattet hos familie og venner, er det 22 pct., der er indvandrere eller efterkommere. Denne andel finder vi hos både mænd og kvinder, men blandt mændene udgør efterkommerne en større del i denne gruppe, med 11 pct. (se tabel 11.3), mens der blandt de hjemløse kvinder, der overnatter hos familie og venner, er 16 pct. med indvandrerbaggrund og 6 pct., der er efterkommere (se tabel 11.4).

Tabel 11.2 Andelen af hjemløse borgere med indvandrerbaggrund. Særskilt for hjemløshedssituationer. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Ikke indvandrer	Indvandrer	Efterkommer	I alt, procent	I alt, antal
Gaden	82	12	6	100	494
Natvarmestue	78	16	6	100	254
Herberg	80	13	6	100	1.994
Hotel	82	12	6	100	121
Familie/venner	78	12	10	100	1.878
Udslusning	83	11	6	100	151
Kriminalforsorgen	76	10	14	100	59
Hospital	88	7	4	100	121
Andet	82	13	5	100	202
Uoplyst	82	9	10	100	248
I alt	80	13	8	100	5.522

Anm.: Internt bortfald: 1.113. P = 0,000. På grund af afrunding summerer de enkelte procenttal ikke altid til 100.

⁶ www.statistikbanken.dk

Tabel 11.3 Andelen af hjemløse mænd med indvandrerbaggrund. Særskilt for hjemløshedssituation. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Ikke indvandrere	Indvandrere	Efterkommer	I alt, procent	I alt, antal
Gaden	81	13	6	100	414
Natvarmestue	78	17	5	100	175
Herberg	80	14	6	100	1.549
Hotel	78	15	7	100	87
Familie/venner	78	11	11	100	1.268
Udslusning	87	7	6	100	100
Kriminalforsorgen	75	11	15	100	55
Hospital	87	7	6	100	87
Andet	84	10	6	100	159
Uoplyst	79	10	11	100	204
I alt	80	12	8	100	4.098

Anm.: Internt bortfald: 854. P = 0,000.

Tabel 11.4 Andelen af hjemløse kvinder med indvandrerbaggrund. Særskilt for hjemløshedssituation. Procent og antal.

Hjemløshedssituation	Ikke indvandrere	Indvandrere	Efterkommer	I alt, procent	I alt, antal
Gaden	90	8	3	100	77
Natvarmestue	77	14	9	100	79
Herberg	81	13	6	100	444
Hotel	91	6	3	100	34
Familie/venner	78	16	6	100	608
Udslusning	78	16	6	100	50
Kriminalforsorgen	100	0	0	100	4
Hospital	91	9	0	100	33
Andet	77	23	0	100	43
Uoplyst	93	2	5	100	43
I alt	80	14	6	100	1.415

Anm.: Internt bortfald: 966. P = 0,108.

11.3 Alder og indvandrerbaggrund

Det er særligt blandt de hjemløse unge, at vi finder en betydelig del af efterkommere. Det er 16 pct. af de 18-24-årige hjemløse og 11 pct. af de 25-29-årige, som er efterkommere (se tabel 11.5). Det er blandt de 25-29-årige hjemløse, at vi samlet finder den højeste andel af indvandrere og efterkommere på i alt 26 pct. Der er også en høj andel i den relativt lille gruppe af børn under 18 år, som der er udfyldt selvstændige personskemaer for, som er indvandrere og efterkommere, med i alt 57 pct.

Tabel 11.5 Hjemløse borgere, fordelt efter indvandrerbaggrund. Særskilt for aldersgrupper. Procent og antal.

Alder	Ikke indvandrere	Indvandrere	Efterkommer	I alt, procent	I alt, antal
≤ 17 år	42	18	39	100	33
18-24 år	77	7	16	100	1.117
25-29 år	74	16	11	100	878
30-39 år	77	16	8	100	1.099
40-49 år	84	13	3	100	1.079
50-59 år	87	12	<1	100	911
≥ 60 år	89	11	0	100	298
I alt	80	13	8	100	5.415

Anm.: Internt bortfald: 1.220. P = 0,000. På grund af afrunding summer de enkelte procenttal ikke altid til 100.

11.4 Byområde og indvandrerbaggrund

Andelen af indvandrere og efterkommere er markant højere i landets største byer, sammenlignet med de øvrige områder. Det hænger også sammen med, at andelen af indvandrere og efterkommere i befolkningen generelt er højere i de store byer end i resten af landet. I tabel 11.6 og 11.7 er de hjemløse borgere opgjort efter henholdsvis nationalitet og indvandrerbaggrund inden for hvert byområde.

Tablet 11.6 Hjemløse borgere, fordelt efter nationalitet. Særskilt for byområde. Procent og antal.

Byområde	Danmark	Danmark med										I alt, procent	I alt, antal
		grønlandsk baggrund	Øvrige nordiske lande	Øvrige EU	Øvrige Europa	Mellemøsten	Afrika	Andet					
København	61	10	2	7	2	6	11	2	100	1.338			
Frederiksberg	63	5	3	3	8	7	9	3	100	230			
Københavns omegn	81	2	1	2	3	7	2	3	100	1.459			
Aarhus	65	8	<1	3	1	10	9	2	100	726			
Odense	74	8	2	4	3	4	6	0	100	107			
Aalborg	62	22	2	4	<1	4	4	2	100	252			
Øvrige bykommuner	83	8	<1	<1	1	3	2	1	100	1.411			
Landkommuner	89	3	<1	2	1	3	1	<1	100	765			
I alt	75	7	1	3	2	6	5	2	100	6.288			

Anm.: Internt bortfald: 347. P = 0,000.

Det er i København og Aarhus, samt på Frederiksberg, at vi finder den laveste andel med dansk nationalitet blandt de hjemløse borgere. I København er det i alt 71 pct., der har dansk baggrund, heraf 10 pct. med grønlandsk baggrund (se tabel 11.6). Det er således 29 pct. af de hjemløse i København, der har udenlandsk nationalitet. Der er 7 pct. af de hjemløse i København fra det øvrige EU, 6 pct. med mellemøstlig baggrund og 11 pct., der har afrikansk baggrund. Heraf er som nævnt fraregnet dem, der i personskeemaerne er angivet at være udenlandske hjemløse uden fast ophold i landet. Også i Aarhus finder vi en forholdsvis stor gruppe blandt de hjemløse, som har enten mellemøstlig eller afrikansk nationalitet, med henholdsvis 10 pct. og 9 pct. af alle de hjemløse borgere, der er registreret i byen.

Den højere andel med etnisk minoritetsbaggrund blandt de hjemløse i storbyerne viser sig også, når vi samlet set ser på andelen, der er enten indvandrere eller efterkommere (se tabel 11.7). Det gælder 30 pct. af de hjemløse i København, 28 pct. på Frederiksberg, og 37 pct. i Aarhus, hvor denne andel samlet set er højest. Det kan særligt bemærkes, at 17 pct. af de hjemløse i Aarhus er efterkommere. Som nævnt i kapitel 10 om de hjemløse unge fremgik det også, at en betydelig del af de hjemløse unge i Aarhus er efterkommere af indvandrere.

Tabel 11.7 Hjemløse borgere, fordelt efter indvandrerbaggrund. Særskilt for byområde. Procent og antal.

Byområde	Ikke indvandrere	Indvandrere	Efterkommere	I alt, procent	I alt, antal
København	70	21	9	100	1.161
Frederiksberg	73	19	9	100	195
Københavns omegn	79	13	8	100	1.246
Aarhus	62	20	17	100	666
Odense	85	12	3	100	93
Aalborg	88	6	6	100	213
Øvrige bykommuner	92	5	3	100	1.232
Landkommuner	93	5	2	100	716
I alt	80	13	8	100	5.522

Anm.: Internt bortfald: 1.113. P = 0,000. På grund af afrunding summerer procenttallene ikke altid til 100.

11.5 Psykisk sygdom og misbrug blandt hjemløse indvandrere og efterkommere

Der er en forskel i profilen i forhold til psykisk sygdom og misbrugsproblemer, når vi sammenligner personer uden indvandrerbaggrund med indvandrere og efterkommere (se tabel 11.8). Andelen med psykisk sygdom og misbrugsproblemer er lavere blandt hjemløse indvandrere og efterkommere end blandt hjemløse uden indvandrerbaggrund. Det er 55 pct. i gruppen af hjemløse uden indvandrerbaggrund, der har en psykisk sygdom, mens det er 47 pct. blandt indvandrere og 42 pct. blandt efterkommere. Der er 64 pct. med misbrugsproblemer blandt hjemløse uden indvandrerbaggrund, mens der er 41 pct. af de hjemløse med indvandrerbaggrund og 50 pct. af efterkommerne, der har misbrugsproblemer.

Tilsvarende er andelen uden hverken psykisk sygdom eller misbrugsproblemer højere blandt hjemløse indvandrere og efterkommere, med henholdsvis 31 pct. og 33 pct., sammenlignet med 16 pct. blandt hjemløse uden indvandrerbaggrund. Det hænger formentlig sammen med, at der i højere grad ligger andre årsager end en psykisk sygdom og misbrug bag hjemløsheden blandt indvandrere og efterkommere. For eksempel rammes gruppen med etnisk minoritetsbaggrund

sandsynligvis i højere grad generelt af boligmangel, sammenlignet med gruppen uden indvandrerbaggrund. Det kan skyldes manglen på netværk, der kan bidrage til at skaffe en bolig, ligesom der kan være tilfælde af diskrimination på boligmarkedet, fx i forhold til at komme i betragtning til en privat lejebolig.

Tablet 11.8 Hjemløse borgere med psykisk sygdom og/eller misbrug, særskilt for indvandrerbaggrund. Procent og antal.

Indvandrerbaggrund	Psykisk sygdom*	Alkohol*	Hash/khat*	Narkotika*	Medicin*	Mindst én af de fire misbrugskategorier*	I substitutions-behandling*	Psykisk syge misbrugere*	Uden misbrug og psykisk sygdom*
Ikke indvandrer	55	37	34	19	7	64	9	34	16
Indvandrer	47	18	25	11	2	41	5	20	31
Efterkommer	42	10	38	17	4	50	3	20	33
I alt, procent	53	32	33	18	6	60	8	31	20
Beregningsgrundlag, antal	3.994	4.492	4.492	4.492	4.492	4.492	4.492	3.515	3.515

Anm.: Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$. Børn under 18 år er udeladt af opgørelsen.

11.6 Årsager til hjemløsheden blandt indvandrere og efterkommere

Forskellen i profilen på de hjemløse indvandrere og efterkommere afspejles også i en lidt lavere andel, hvor psykisk sygdom eller misbrugsproblemer angives som en væsentlig årsag til hjemløsheden, sammenlignet med hjemløse uden indvandrerbaggrund. Tilsvarende er der en højere andel, hvor manglen på en egnet bolig angives som en væsentlig årsag, særligt blandt efterkommerne, med 25 pct., mens denne andel er 19 pct. blandt hjemløse uden indvandrerbaggrund. Der er også en markant højere andel af de hjemløse efterkommere (hvoraf mange er unge), hvor det angives, at de ikke længere kunne bo hos familie og venner. Endelig er der i gruppen med indvandrerbaggrund en forholdsvis høj andel på 29 pct., hvor det angives, at skilsmisse er en væsentlig årsag til hjemløsheden.

Tablet 11.9 Årsager til hjemløsheden, særskilt for indvandrerbaggrund. Procent og antal.

Årsager til hjemløshed	Ikke indvandrere	Indvandrere	Efterkommer	Alle, procent
Psykisk sygdom*	38	31	33	37
Stofmisbrug*	28	21	27	27
Alkoholmisbrug*	26	11	8	23
Fysisk/somatisk sygdom	5	5	4	5
Skilsmisse*	15	29	11	16
Økonomiske vanskeligheder	25	23	25	25
Gæld til det offentlige	6	6	8	6
Gæld til private	7	7	6	7
Løsladt fra fængsel*	4	5	15	5
Udskrevet fra hospital	3	2	2	3
Udsættelse af bolig	16	15	13	16
Mangel på egnet bolig e.l. botilbud*	19	21	25	20
Kunne ikke længere bo hos familie/venner*	17	18	35	17
Nervøsitet ved at bo alene*	9	4	5	8
Ludomani*	1	2	3	1
I alt, antal	3.885	646	366	4.897

Anm.: Internt bortfald: 1.699. Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

11.7 Sociale indsatser blandt hjemløse indvandrere og efterkommere

Forskellen i profilerne blandt de hjemløse borgere med og uden indvandrerbaggrund afspejler sig også i andelen, der modtager de forskellige sociale indsatser, hvor det særligt er en lavere andel blandt de hjemløse indvandrere og efterkommere, der er i misbrugsbehandling. På flere af de andre indsatser finder vi derimod en lidt højere andel, der modtager disse indsatser blandt de hjemløse indvandrere og efterkommere end blandt de hjemløse uden indvandrerbaggrund. Det gælder andelen med en kommunal handleplan og andelen, der er skrevet op til en bolig, mens andelen med bostøtte, SKP eller lignende er nogenlunde ens for alle tre grupper. Denne højere andel blandt de hjemløse indvandrere og efterkommere med en handleplan, som er skrevet op til en bolig, skyldes formentlig, at gruppen af hjemløse indvandrere og efterkommere gennemsnitligt har mindre komplekse støttebehov end gruppen af hjemløse med dansk baggrund. Det vil sige, at lidt færre som nævnt har psykisk sygdom og misbrugsproblemer. Selvom handleplanen netop er henvendt til borgere med sociale problemer, tyder tallene på, at jo mere komplekse støttebehov bor-

geren har, desto vanskeligere er det at etablere en samlet plan og løsning for borgeren. Det kan forklare den lidt højere andel med handleplaner, som er skrevet op til en boligløsning, blandt de hjemløse indvandrere og efterkommere end i gruppen uden indvandrerbaggrund.

Tabel 11.10 Sociale indsatser, særskilt for indvandrerbaggrund. Procent og antal.

Indsats	Ikke indvandrere	Indvandrere	Efterkommer	I alt, procent
Psykiatrisk behandling	25	29	22	25
Behandling, alkoholmisbrug*	11	4	4	9
Behandling, stofmisbrug*	19	13	15	18
Bostøtte, SKP e.l.	31	31	31	31
Tilsyn fra Kriminalforsorgen*	7	8	15	8
Aktivering/revalidering*	13	11	18	13
Uddannelse/undervisning*	3	7	10	4
Handleplan hos kommunen*	30	36	30	30
Opskrevet til egen bolig*	26	37	32	28
Opskrevet til botilbud	6	5	3	6
Ingen øvrige tilbud	13	16	15	13
I alt, antal	3.710	555	369	4.634

Anm.: Internt bortfald: 1.962. Med *) er angivet signifikante sammenhænge, $p < 0,05$.

12 HJEMLØSE MIGRANTER

I dette kapitel belyser vi de hjemløse migranter uden fast ophold, der er registreret i kortlægningen. I personschemaet er det muligt at angive, at personen ikke har fast ophold i landet; det vil sige, at personen har et "uregistreret" ophold i landet. Der vil i en del tilfælde være foretaget et skøn, da det ikke er altid, at medarbejderen i de sociale tilbud har et præcist kendskab til personens opholdsstatus, ligesom det kan være vanskeligt præcist at afgøre, hvornår der er tale om fast ophold eller ikke fast ophold, herunder i forhold til EU-lovgivningens bestemmelser om ophold i andre EU-lande. Da de hjemløse migranter uden fast ophold samtidig ikke har et CPR-nummer, og der i øvrigt ofte er mere sparsomme oplysninger tilgængelig om disse borgere fra personschemaerne, er også kontrollen for dobbelttællinger væsentligt vanskeligere i denne gruppe. Derfor har vi opgjort denne gruppe særskilt, og de hjemløse migranter indgår ikke i opgørelserne i de tidligere kapitler i rapporten. I dette kapitel vil vi se nærmere på gruppen af hjemløse migranter uden fast ophold, idet vi opgør antallet, der er registreret i kortlægningen, samt ser på, hvilken hjemløshedssituation de befinder sig i og hvor i landet de befinder sig.

12.1 Hjemløse migranter uden fast ophold

Tabel 12.1 viser antallet af hjemløse migranter uden fast ophold, fordelt efter hjemløshedssituation. Der er ved kortlægningen i 2017 registreret et væsentligt højere antal hjemløse migranter uden fast ophold i landet end ved de tidligere kortlægninger. Antallet i denne gruppe var på 125 personer ved kortlægningen i 2015, og antallet er ved kortlægningen i 2017 steget til i alt 438 personer. Selvom kontrollen for dobbelttællinger som nævnt er vanskeligere i denne gruppe på grund af fraværet af CPR-numre, skal det anføres, at der for langt hovedparten af de hjemløse migranter har været oplysninger om initialer og i mange tilfælde også oplysninger om fødselsdato. Derved har det været muligt at identificere en del tilfælde af, at samme person er blevet registreret mindst to gange, hvilket der er taget højde for i opgørelserne.

Tabel 12.1 Hjemløse migranter uden fast ophold, fordelt efter hjemløshedssituation. Antal.

Hjemløshedssituation	I alt, antal
Gaden	198
Natvarmestue	153
Herberg	3
Hotel	2
Familie/venner	7
Udslusning	0
Kriminalforsorgen	1
Hospital	1
Andet	6
Uoplyst	67
I alt, antal	438

Langt hovedparten af de hjemløse migranter uden fast ophold er enten gadesovere eller har overnattet på natvarmestuerne, med henholdsvis 198 gadesovere og 153 brugere af natvarmestuer. Her skal der gøres opmærksom på, at kategorierne er opgjort hierarkisk, og at en del af de udenlandske gadesovere også har benyttet natvarmestuerne.

Når antallet af hjemløse migranter uden fast ophold er steget væsentligt ved denne kortlægning, sammenlignet med den forrige, kan det både skyldes, at der er sket en reel stigning i antallet, ligesom en del af stigningen også kan skyldes en mere dækkende registrering, fx at tilbud med kontakt til denne gruppe i højere grad har indberettet oplysninger om gruppen. Stigningen er dog så kraftig, at det er sandsynligt, at der er sket en reel stigning i antallet af hjemløse migranter uden fast ophold i landet.

Langt hovedparten af de hjemløse migranter uden fast ophold er registreret i København med 386 personer, mens der kun er registreret ret få i denne gruppe i landets øvrige byer (se tabel 12.2.). Langt flest af de hjemløse migranter uden ophold er mænd, med 89 pct. (se tabel 12.3), og de fleste er mellem 30 og 49 år (se tabel 12.4).

Tabel 12.2 Hjemløse migranter uden fast ophold, fordelt efter byområde. Antal.

Byområde	I alt, antal
København	386
Frederiksberg	7
Københavns omegn	8
Aarhus	12
Odense	2
Aalborg	15
Øvrige bykommuner	5
Landkommuner	3
I alt, antal	438

Tabel 12.3 Hjemløse migranter uden fast ophold, fordelt efter køn. Antal og procent.

Køn	Antal	Procent
Mænd	373	89
Kvinder	48	11
I alt	421	100

Anm.: Internt bortfald: 17.

Tabel 12.4 Hjemløse migranter uden fast ophold, fordelt efter aldersgruppe. Antal og procent.

Alder	Antal	Procent
≤ 17 år	0	0
18-24 år	40	10
25-29 år	51	13
30-39 år	127	32
40-49 år	101	25
50-59 år	70	18
≥ 60 år	10	3
I alt	399	100

Anm.: Internt bortfald: 39

Langt hovedparten af de hjemløse migranter uden fast ophold kommer fra EU-lande, hvilket gælder cirka to ud af tre, mens næsten hver femte af de hjemløse migranter uden fast ophold kommer fra lande i Afrika (se tabel 12.5). Det er kun 1 pct. af de hjemløse migranter uden fast ophold, der kommer fra lande i Mellemøsten.

Tabel 12.5 De hjemløse migranter, fordelt efter nationalitet. Antal og procent.

Alder	Antal	Procent
Øvrige nordiske lande	20	5
Øvrige EU	291	68
Øvrige Europa (inkl. Rusland)	28	7
Mellemøsten	4	1
Afrika	74	17
Andet	11	3
I alt	428	100

Anm.: Internt bortfald: 9

Ser vi på årsagerne til hjemløsheden blandt de hjemløse migranter uden fast ophold, er profilen væsentligt anderledes end blandt gruppen af hjemløse borgere som helhed, idet langt færre af de hjemløse migranter har psykisk sygdom eller misbrugsproblemer som væsentligste årsager, mens økonomiske vanskeligheder nævnes for en stor dels vedkommende (se tabel 12.6). Også manglen på boligmuligheder angives for en betydelig gruppe. I de åbne kommentarer i spørgeskemaet er der i mange tilfælde angivet fattigdom som en væsentlig årsag til hjemløsheden i denne gruppe.

Tabel 12.6 Hjemløse migranter uden fast/legalt ophold, fordelt efter årsag til deres hjemløshed. Antal.

Årsag til hjemløshed	Procent
Psykisk sygdom	9
Stofmisbrug	3
Alkoholmisbrug	8
Fysisk/somatisk sygdom	1
Skilsmisse/samlivsophør	2
Økonomiske vanskeligheder	64
Gæld til det offentlige	1
Gæld til private	<1
Blevet løsladt fra fængsel	<1
Udskrevet fra hospital/behandling	<1
Nervøsitet ved at bo alene	<1
Udsættelse af bolig	<1
Mangel på egnet bolig eller botilbud	23
Kunne ikke længere bo hos familie/venner	3
Ludomani	<1

Anm.: Internt bortfald: 70.

BILAG 1

Kortlægning af hjemløshed i Danmark 2017

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd gennemfører i uge 6 (6.-12. februar 2017) i samarbejde med Danmark Statistik en kortlægning af hjemløshed i Danmark. Kortlægningen gennemføres for Børne- og Socialministeriet. Kortlægningen foregår på samme måde som tilsvarende kortlægninger i 2007-2015 og sker for at kunne følge udviklingen i antallet af hjemløse borgere og derved give et bedre grundlag for udviklingen af indsatsen for hjemløse borgere.

Kortlægningen foregår ved, at alle myndigheder, sociale tilbud og behandlingssteder, der er i berøring med hjemløse, udfylder ét skema for hver person, de har kontakt med eller har kendskab til er hjemløs i uge 6. Der er vedlagt såkaldte personskeemaer, hvor vi beder jer udfylde **ét personskema for hver hjemløs person**.

Der er desuden vedlagt et **organisationsskema**, hvor vi beder den ansvarlige person påføre, hvor mange personskeemaer der samlet indsendes fra pågældende myndighed/tilbud. Vi beder jer også i organisationsskemaet anføre, hvis der indsendes skemaer samlet fra flere enheder (fx ved koordinering).

I de kommunale forvaltninger vil vi bede modtagerne af dette brev organisere, at personskeemaerne udfyldes af sagsbehandlere/socialrådgivere/opsøgende medarbejdere mv., som er i kontakt med og/eller har kendskab til hjemløse personer, og at skemaerne samles ind og returneres samlet i den vedlagte svarkuvert.

I de kommunale og private/frivillige sociale tilbud samt behandlingssteder vil vi bede lederen af tilbuddet om at organisere, at skemaerne udfyldes af alle organisationens/tilbuddets afdelinger/enheder, og at skemaerne samles ind og returneres.

Vi beder den ansvarlige person om at omdele en kopi af dette følgebrev, herunder definitionen af hjemløshed, til de medarbejdere, der deltager i udfyldelsen af personskeemaer.

Mulighed for elektronisk indberetning

Der er som ved de tidligere kortlægninger mulighed for at udfylde personskeemaerne i **papirform**.

Som noget nyt er der også mulighed for at indtaste personskeemaerne **elektronisk**.

For at udfylde personskeemaerne elektronisk beder vi jer indtaste følgende link i din internetbrowser sammen med den 5-cifrede adgangskode som identificerer jer som myndighed eller tilbud. Følg herefter den elektroniske vejledning:

SÅDAN GØR DU PÅ DIN COMPUTER:

Gå ind på internetadressen www.dst.dk/hjemskema

Adgangskoden **«kode»**

Definition af hjemløshed

På side 5 i dette følgebrev findes en definition af hjemløshed samt en række situationer, som hjemløse kan befinde sig i. Situationerne genfindes i personschemaets spørgsmål 3. Vi beder jer grundigt læse definitionen igennem i forhold til hvilke situationer, der er omfattet af kortlægningens definition af hjemløshed, og hvilke der ikke er.

Vi beder jer særligt bemærke, at også personer, der står foran en løsladelse/udskrivning fra fængsler/hospitaler/behandlingstilbud inden for én måned, men hvor en boligløsning ikke er etableret, samt personer, der overnatter hos familie/venner midlertidigt og uden kontrakt, indgår i definitionen.

Vi vil også gerne vide, hvis I ikke har kontakt til eller kendskab til hjemløse personer

Vi sender dette brev til mange aktører for at afdække det fulde omfang af hjemløshed i Danmark. Derfor er det vigtigt, at også de, som ikke har kendskab til hjemløse personer, indsender organisationsskemaet til os og anfører, hvis I ikke har haft kontakt med/kendskab til hjemløse personer i uge 6.

Uge 6 er tælleuge

Undersøgelsen måler hjemløsheden i uge 6 (6.-12. februar 2017). Spørgsmålene gælder forhold i denne uge, hvor intet andet er angivet.

Vi vil bede om oplysninger om samtlige personer, som er hjemløse i uge 6, og som I er i kontakt med/kender til

Det er vigtigt, at I indsender ét skema for hver person, I har kontakt med og/eller kendskab til. Vi beder også om skemaer for børn og unge, som er hjemløse, herunder børn, der opholder sig sammen med deres hjemløse forældre.

Personskemaer og organisationskema vedlagt

Der er vedlagt et antal personskeemaer, der består af én dobbeltside per person. Vi vil bede jer notere myndigheden/organisationen/tilbuddets navn og adresse på hvert af de returnerede personskeemaer, evt. ved brug af label/stempel. I organisationskemaet bedes I påføre, hvor mange personskeemaer der i alt er indsendt, det vil sige, hvor mange personer som I samlet har kendskab til/kontakt med, der er hjemløse i uge 6.

Vi beder personalet udfylde skemaerne

Personskemaet er beregnet til, at socialrådgivere mv. i kommunerne og personalet i organisationer/tilbud udfylder skemaet. Der er mulighed for at udfylde skemaet både med eller uden tilstedeværelsen af brugerne. Vi beder personalet om at foretage et skøn over, om det er hensigtsmæssigt, at brugeren inddrages i udfyldelsen af skemaet ud fra brugerens situation. Vi beder om, at oplysningerne fra kommunerne er baseret på konkret kendskab til personerne frem for fx generelle lister/folkeregisteroplysninger over adresseløse personer, da sådanne lister erfaringsmæssigt også dækker over andre grupper end hjemløse.

Vi beder om personnumre og initialer for at kunne undgå dobbelttælling

Vi beder om personernes personnumre for at kunne vide, om der er indsendt skemaer om samme person fra forskellige tilbud, myndigheder eller organisationer og således kunne kontrollere for dobbelttælling.

Hvis I ikke kender/har adgang til hele personnummeret, beder vi jer udfylde de oplysninger, I har, fx fødselsdag, måned og år. Vi beder jer også udfylde personens initialer (første bogstav i første fornavn og første

bogstav i sidste efternavn) for at kunne foretage kontrol for dobbelttælling. Vi beder således også om initialer i det tilfælde, hvor det fulde personnummer er oplyst for at kunne kontrollere for dobbelttælling, hvis personen er registreret uden fuldt personnummer af et andet tilbud.

Eksempel på initialer:

Anne-Marie Bech-Petersen har initialerne AP. Jens Erik Andersen har initialerne JEA.

Hvis personen er hjemmehørende i en anden kommune, end hvor registreringen sker (fx har folkeregisteradresse i en anden kommune eller at en anden kommune er 'betalingskommune'), beder vi jer anføre dette i rubrikken på side 1 i personskemaet.

Hjemløse uden fast ophold

Vi beder om, at der også indsendes skemaer for personer uden fast ophold i Danmark, såfremt personen befinder sig i én af de otte hjemløshedssituationer. Her beder vi jer sætte kryds i kategorien 'Har ikke fast ophold' i spørgsmål 8. For personer, som ikke har et CPR-nummer, beder vi jer oplyse om initialer og fødselsdato i det omfang, det er muligt.

Angiv de oplysninger, I har – selvom de ikke er fuldstændige

Der indgår i skemaet en række baggrundsoplysninger, som er vigtige for, at vi bedre kan forstå, hvad der kendetegner den situation, som de hjemløse befinder sig i. Vi beder jer give de informationer, I har, også selvom I ikke har mulighed for at besvare alle spørgsmål.

Anonymitet

I analyser og rapporter vil det ikke være muligt at identificere personer og enkelttilbud. Vi understreger, at undersøgelsen er omfattet af fortrolighed for både de personer, der indberettes og de sociale tilbud, lokale myndigheder mv., der indsender skemaerne.

Hvis skemaet slipper op – kopier nye eller kontakt SFI

Det er vanskeligt for os at beregne, hvor mange personskemaer I har brug for. Vi beder jer derfor kopiere nye skemaer (dobbeltsidet) efter behov eller rekvirere flere skemaer ved at kontakte SFI.

Tilladelse fra Datatilsynet og Styrelsen for Patientsikkerhed

SFI har tilladelse til at gennemføre undersøgelsen fra henholdsvis Datatilsynet og Styrelsen for Patientsikkerhed i henhold til Persondataloven og Sundhedsloven (for hospitaler og behandlingstilbud).

I forhold til politiets medvirken i kortlægningen gør vi særligt opmærksom på, at politiet ikke må benytte politimyndighed til at bede om udlevering af CPR-nummer i forbindelse med kortlægningen.

Danmarks Statistik står for den praktiske del af dataindsamlingen

Den praktiske del af dataindsamlingen foretages af Danmarks Statistiks dataindsamlingsafdeling, DST-survey. Det betyder, at materialet til kortlægningen udsendes og indsamles af Danmarks Statistik, mens den efterfølgende databehandling foretages af SFI.

Et datasæt fra kortlægningen vil efterfølgende blive stillet til rådighed for andre forskere mv. gennem Danmarks Statistiks forskerordning, forudsat disse enheder opnår fornøden godkendelse til analyseformål fra Datatilsynet og andre relevante godkendelsesmyndigheder. Data vil her være tilgængelige i anonymiseret form.

Send spørgeskemaer retur i den medsendte svarkuvert

Når personspørgeskemaer og organisationskemaet er udfyldt, sendes de retur i den vedlagte frankerede svarkuvert. Skemaerne må indsendes med almindelig post. Vi beder om, at skemaer afleveres til den ansvarlige person inden for myndigheden/tilbuddet/organisationen, og at alle skemaer fra samme enhed sendes samlet retur. Hvis I har brug for flere svarkuverter, kan I kontakte SFI. Hvis egne kuverter benyttes, bedes de sendt til:

Danmarks Statistik
DST Survey
Sejrøgade 11
2100 København Ø
mærket: "Hjemløshedsundersøgelsen 5897150".

SEND SVARKUVERTEN RETUR SENEST FREDAG DEN 3. MARTS.

Spørgsmål besvares af SFI:

Lena Bech Larsen, telefon 3369 7768, lb1@sfi.dk
Lars Benjaminsen, telefon 3348 0910, lab@sfi.dk

På forhånd tak for jeres medvirken.

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Definition af hjemløshed

Som hjemløse regnes personer, som ikke disponerer over egen (ejet eller lejet) bolig eller værelse, men som er henvist til midlertidige boalternativer, eller som bor midlertidigt og uden kontrakt hos familie, venner eller bekendte. Som hjemløse regnes også personer uden et opholdssted den kommende nat.

Desuden registreres personer, som befinder sig under kriminalforsorgen, psykiatriske hospitaler og behandlingsinstitutioner for stofmisbrugere eller lignende tilbud, hvis der er tale om personer, der skal løslades eller udskrives inden for den næste måned uden at have en bolig til rådighed, og uden at der er iværksat en boligløsning forud for løsladelsen/udskrivningen.

Nedenfor følger de situationer, der registreres i kortlægningen af hjemløshed i Danmark. Disse situationer genfindes i personskeemaets spørgsmål 3, der beskriver personens bosituation i uge 6.

Tabel 1: Situationer, der registreres i personskeemaet

Kategori	Situation
1	Personen mangler tag over hovedet den kommende nat. Herunder regnes personer, som sover på gaden, i en trappeopgang, i et skur e.l.
2	Personen overnatter på natvarmestue/værested med nødovernatning
3	Personen overnatter på et akut/midlertidigt botilbud, som fx herberger og forsorgshjem
4	Personen opholder sig på hotel, vandrehjem e.l. pga. hjemløshed
5	Personen bor midlertidigt og uden kontrakt hos familie, venner eller bekendte
6	Personen bor i midlertidig udslusningsbolig e.l. uden permanent kontrakt
7	Personen er under kriminalforsorgen, skal løslades inden for én måned, og der er IKKE iværksat en boligløsning forud for løsladelsen.
8	Personen er indlagt på en psykiatrisk afdeling eller opholder sig på en behandlingsinstitution og planlægges udskrevet inden for én måned, og der er IKKE iværksat en boligløsning forud for udskrivningen.

Campingvogne, kolonihavehuse o.l.: Hvis personen overnatter i en campingvogn, kolonihavehus e.l. pga. hjemløshed, beder vi jer anføre dette under kategorien andet i personskeemaets spørgsmål 3.

Udslusningsboliger (kategori 6): Her medregnes personer i udslusningsboliger under § 110, samt lignende kortere varende tilbud. Personer i visiterede tilbud under servicelovens § 107 og § 108 regnes IKKE som hjemløse.

Løsladelse/udskrivning (kategori 7 og 8): Såfremt der i situation 7 og 8 løslades/udskrives fra fængsler/hospitaler/behandlingsinstitutioner til en situation, som er beskrevet under situation 1-5, udfyldes et personskeema for pågældende person.

Kvindekrisecentre: Kvindekrisecentre uden for København indgår ikke i kortlægningen. På kvindekrisecentre i København beder vi personalet foretage en vurdering af, om personen er indskrevet pga. vold i familien, og om personen har en bolig. Der udfyldes ikke skemaer for personer, der er indskrevet pga. vold i familien, og som har en bolig.

Funktionelt hjemløse: Også såkaldte 'funktionelt hjemløse' (personer, som har egen bolig, de ikke kan benytte pga. sociale eller psykiske problemer) regnes som hjemløse, *såfremt* personen overnatter på gaden eller på herberger, forsorgshjem, natvarmestuer o.l. i uge 6. I personskeemaet registreres det samtidig, at personen har egen bolig (spørgsmål 11).

Personer uden fast ophold: Der udfyldes også personskeemaer for personer uden fast ophold, og som befinder sig i én af de otte hjemløshedssituationer. Her beder vi jer anføre i personskeemaets spørgsmål 8, kategori 4, at personen (evt. ud fra et skøn) ikke har fast ophold. Det vil typisk være udenlandske statsborgere, der ikke har permanent ophold, men som opholder sig kortvarigt/midlertidigt i Danmark, og som ikke har et cpr-nummer eller et gult sygesikringskort.

BEMÆRK: Følgende personer regnes IKKE som hjemløse:

- Personer, som bor i fremlejet bolig, eller som bor varigt hos familie/pårørende.
- Personer i botilbud, der er beregnet til længerevarende ophold (fx alternative plejehjem og bofællesskaber).
- Studerende, der søger tilflytning til anden by ved studiestart.
- Unge, der ønsker at flytte hjemmefra.
- Personer, der midlertidigt er uden bolig pga. brand e.l.
- Personer, der opholder sig på et krisecenter pga. vold i familien.

BILAG 2

PERSONSKEMA (Kortlægning af hjemløshed i Danmark 2017) Us. 5897150 Respnr.:

Dato for udfyldelse af skemaet <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> dag <input type="text"/> <input type="text"/> måned	
Navn på myndighed/tilbud hvor skemaet er udfyldt:	Telefon:
Navn på medarbejder der har udfyldt skemaet:	E-mail:
Adresse:	Label/stempel:
Kommune:	
I hvilken kommune er den hjemløse borger hjemmehørende (hvis anden kommune end ovenstående):	

1. Har personen været med til at udfylde skemaet:	Ja ☐ 1	Nej ☐ 5
--	-------------------------------	--------------------------------

2. Den hjemløses initialer <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
og personnummer: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> dag <input type="text"/> <input type="text"/> måned <input type="text"/> <input type="text"/> år <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> 4 sidste

3. Personens bosituation i uge 6, 2017 (SKAL UDFYLDES). (Flere svar kan angives).	
1. Sover på gaden, i trappeopgang, i et skur e.l.	☐ 1
2. Natvarmestue, værested med nødovernatning e.l.	☐ 1
3. Herberg, forsorgshjem	☐ 1
4. Hotel, vandrehjem e.l. anvendt som midlertidig løsning pga. hjemløshed	☐ 1
5. Bor midlertidigt og uden kontrakt hos familie, venner eller bekendte	☐ 1
6. Midlertidig udslusningsbolig uden permanent kontrakt	☐ 1
7. Afsoner under kriminalforsorgen, skal løslades inden for én måned, og mangler boligløsning	☐ 1
8. Opholder sig på hospital/behandlingstilbud, skal udskrives inden for én måned, og mangler boligløsning	☐ 1
9. Andet, angiv hvilket: _____	☐ 1
10. Ved ikke	☐ 1

4. Personens køn og alder	Mand ☐ 1	Kvinde ☐ 5	Alder: <input type="text"/> <input type="text"/> år
----------------------------------	---------------------------------	-----------------------------------	---

5. For børn og unge under 18 år: Opholder personen sig på tilbuddet sammen med sin(e) forældre?	Ja ☐ 1	Nej ☐ 5
Mors eller fars personnummer: <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> dag <input type="text"/> <input type="text"/> måned <input type="text"/> <input type="text"/> år <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> 4 sidste		

6. Har personen daglig omsorg for eller samværsret med mindreårige børn? (Flere svar kan angives).			
1. Har ingen mindreårige børn	☐ 1	4. Har børn, men har ikke omsorg eller samværsret	☐ 1
2. Daglig omsorg	☐ 1	5. Andet: _____	☐ 1
3. Delt samvær/samværsret	☐ 1	6. Ved ikke	☐ 1

7. Hvad er personens nationalitet? (Kun ét kryds)
--

VEND

Danmark	☐ 1
Danmark med grønlandsk baggrund	☐ 2
Øvrige Nordiske lande	☐ 3
Øvrige EU-27	☐ 4
Øvrige Europa (inkl. Rusland)	☐ 5
Mellemøsten	☐ 6
Afrika	☐ 7
Andet, angiv hvilket: _____	☐ 8
Ved ikke	☐ 9

8. Har personen flygtninge/indvandrerbaggrund?

(Kun ét kryds)

Ikke flygtninge/indvandrerbaggrund	☐ 1
Første generations flygtning/indvandrer	☐ 2
Anden generations flygtning/indvandrer	☐ 3
Har ikke fast ophold i Danmark	☐ 4
Ved ikke	☐ 8

9. Modtager personen?

(Gerne flere kryds)

1. Løn	☐ 1
2. Dagpenge	☐ 1
3. Kontanthjælp	☐ 1
4. SU	☐ 1
5. Førtidspension	☐ 1
6. Folkepension	☐ 1
7. Ingen indtægt	☐ 1
8. Andet, hvilket: _____	☐ 1
9. Ved ikke	☐ 1

10. Hvor længe har personen været hjemløs?

(Kun ét kryds)

0-3 måneder	☐ 1
4-11 måneder	☐ 2
1-2 år	☐ 3
Over 2 år	☐ 4
Ved ikke	☐ 8

11. Har personen egen bolig, men kan ikke opholde sig i den (funktionelt hjemløs)?	Ja	Nej	Ved ikke
	☐ 1	☐ 5	☐ 8
12. Er personen veteran/har været udsendt fra det danske forsvar eller Beredskabsstyrelsen?	☐ 1	☐ 5	☐ 8
13. Har personen en psykisk sygdom?	☐ 1	☐ 5	☐ 8

14. Har personen en fysisk sygdom og/el. handicap?

Ja ☐ i hvilke(n): _____	
Nej ☐ 5	Ved ikke ☐ 8

15. Er personen afhængig af rusmidler og i givet

fald hvilke?

(Flere typer af rusmidler kan angives)

1. Alkohol	☐ 1
2. Hash, khat	☐ 1
3. Narkotika (fx heroin, kokain, amfetamin, ecstasy)	☐ 1
4. Medicin (stesolid, ketogan, rohypnol m.v.)	☐ 1
5. Personen er i substitutionsbehandling	☐ 1
6. Andet: _____	☐ 1
7. Nej, personen er ikke afhængig af rusmidler	☐ 1
8. Ved ikke	☐ 1

16. Hvad ser du som væsentligste årsag(er) til at personen er hjemløs?

(Gerne flere kryds)

1. Psykisk sygdom	☐ 1
2. Stofmisbrug (fx heroin, hash m.v.)	☐ 1
3. Alkoholmisbrug	☐ 1
4. Fysisk/somatisk sygdom	☐ 1
5. Økonomiske vanskeligheder	☐ 1
6. Gæld til det offentlige	☐ 1
7. Gæld til private	☐ 1
8. Skilsmisse/samlivsophør	☐ 1
9. Blevet løsladt fra fængsel	☐ 1
10. Blevet udskrevet fra hospital/behandling	☐ 1
11. Nervøsitet ved at bo alene	☐ 1
12. Kunne ikke længere bo hos familie/venner	☐ 1
13. Udsættelse af bolig	☐ 1
14. Mangel på egnet bolig e.l. botilbud	☐ 1
15. Ludomani	☐ 1
16. Andet: _____	☐ 1
17. Ved ikke	☐ 1

17. Hvilke indsatser/behandlingstilbud modtager personen i øjeblikket?

(Gerne flere kryds)

1. Psykiatrisk behandling	☐ 1
2. Behandling for alkoholmisbrug	☐ 1
3. Behandling for stofmisbrug	☐ 1
4. Støtte/kontaktperson, bostøtte e.l.	☐ 1
5. Er i tilsyn fra kriminalforsorgen	☐ 1
6. Er i aktivering/revalidering	☐ 1
7. Er under uddannelse/modtager undervisning	☐ 1
8. Har en handleplan hos kommunen	☐ 1
9. Opskrevet til egen bolig via kommunal boliganvisning eller almen boligorganisation	☐ 1
10. Opskrevet til §107/108-boform, særbolig e.l.	☐ 1
11. Andet: _____	☐ 1
12. Modtager ingen tilbud	☐ 1
13. Ved ikke	☐ 1

BILAG 3

Bilagstabel 1 Hjemløse borgere, fordelt efter aldersgrupper. Særskilt for hjemkommuner.
Region Hovedstaden. 2017. Antal.

Hjemkommune	≤ 17 år	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	≥ 60 år	I alt	Internt bortfald
Albertslund	0	6	5	18	8	6	0	43	1
Allerød	0	0	1	1	3	0	0	5	0
Ballerup	0	15	10	18	19	12	3	77	2
Bornholm	0	7	8	6	7	3	6	37	3
Brøndby	0	13	14	11	11	6	1	56	2
Dragør	0	1	2	8	5	10	2	28	0
Egedal	0	6	3	5	4	2	1	21	2
Fredensborg	2	3	4	5	4	5	1	24	1
Frederiksberg	0	33	31	56	57	39	9	225	17
Frederikssund	0	3	6	3	5	7	2	26	0
Furesø	0	4	3	8	3	2	1	21	1
Gentofte	0	4	5	15	4	7	1	36	2
Gladsaxe	0	26	11	23	13	8	3	84	0
Glostrup	0	10	7	10	11	10	2	50	0
Gribskov	0	1	3	7	2	1	1	15	1
Halsnæs	0	6	5	3	4	7	1	26	0
Helsingør	0	10	9	14	22	26	8	89	5
Herlev	0	5	6	2	7	4	0	24	0
Hillerød	1	22	12	31	14	13	4	97	16
Hvidovre	0	30	28	17	22	12	4	113	6
Høje-Taastrup	0	17	13	17	14	10	5	76	4
Hørsholm	0	0	1	1	3	0	0	5	0
Ishøj	0	8	2	16	8	9	3	46	0
København	1	184	196	306	320	269	81	1.357	125
Lyngby-Taarbæk	0	3	4	8	6	7	1	29	1
Rudersdal	0	10	3	4	4	4	3	28	0
Rødovre	0	24	14	26	11	13	4	92	2
Tårnby	0	15	18	17	13	16	8	87	1
Vallensbæk	0	3	1	1	1	3	0	9	0
I alt	4	469	425	657	605	511	155	2.826	191

Bilagstabel 2 Hjemløse borgere, fordelt efter aldersgrupper. Særskilt for hjemkommuner.
Region Sjælland. 2017. Antal.

Hjemkommune	≤ 17 år	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	≥ 60 år	I alt	Internt bortfald
Faxe	0	3	0	2	2	5	0	12	1
Greve	0	7	5	11	12	7	7	49	0
Guldborgsund	0	15	13	13	15	12	13	81	9
Holbæk	0	7	3	11	13	9	3	46	1
Kalundborg	0	4	6	2	3	3	1	19	0
Køge	0	11	8	6	19	10	1	55	4
Lejre	0	4	5	5	3	6	3	26	0
Lolland	0	8	4	6	10	7	2	37	0
Næstved	0	9	9	6	12	15	4	55	3
Odsherred	0	8	5	6	5	4	3	31	0
Ringsted	2	10	11	4	10	7	2	46	0
Roskilde	6	43	29	24	15	15	6	138	0
Slagelse	1	19	14	25	33	38	10	140	7
Solrød	0	8	3	0	2	1	0	14	5
Sorø	0	6	4	6	11	3	1	31	3
Stevns	0	2	2	0	2	3	2	11	0
Vordingborg	0	6	3	9	6	5	0	29	0
I alt	9	170	124	136	173	150	58	820	33

Bilagstabel 3 Hjemløse borgere, fordelt efter aldersgrupper. Særskilt for hjemkommuner.
Region Syddanmark. 2017. Antal.

Hjemkommune	≤ 17 år	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	≥ 60 år	I alt	Internt bortfald
Assens	0	3	1	5	2	1	0	12	3
Billund	0	4	1	2	3	0	0	10	0
Esbjerg	1	52	22	34	36	29	7	181	1
Fanø	0	1	0	0	0	0	0	1	0
Fredericia	0	18	10	8	12	7	0	55	2
Faaborg-Midtfyn	0	2	7	3	1	5	1	19	0
Haderslev	0	11	11	10	9	10	6	57	3
Kerteminde	0	1	0	1	2	0	0	4	0
Kolding	0	13	10	17	14	11	2	67	0
Langeland	0	0	1	1	1	1	1	5	5
Middelfart	0	1	2	4	3	3	1	14	0
Nordfyn	0	3	2	2	3	2	0	12	0
Nyborg	0	12	2	3	12	3	2	34	0
Odense	1	20	19	23	24	18	5	110	3
Svendborg	0	16	6	8	4	8	0	42	3
Sønderborg	0	5	5	10	5	0	0	25	10
Tønder	0	6	2	5	3	3	1	20	0
Varde	0	8	5	3	8	8	1	33	1
Vejen	0	14	5	7	13	2	0	41	0
Vejle	0	22	19	28	26	19	3	117	4
Ærø	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aabenraa	0	4	4	9	5	2	1	25	2
I alt	2	216	134	183	186	132	31	884	35

Bilagstabel 4 Hjemløse borgere, fordelt efter aldersgrupper. Særskilt for hjemkommuner. Region Midtjylland. 2017. Antal.

Hjemkommune	≤ 17 år	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	≥ 60 år	I alt	Internt bortfald
Favrskov	3	5	2	2	3	4	0	19	0
Hedensted	0	2	0	3	1	3	1	10	0
Herning	1	23	17	12	21	16	12	102	2
Holstebro	0	6	2	15	12	8	5	48	0
Horsens	0	36	17	30	26	18	4	131	5
Ikast-Brande	0	3	7	4	6	3	4	27	0
Lemvig	0	3	3	2	1	0	1	10	0
Norddjurs	0	3	4	2	3	1	0	13	1
Odder	0	7	0	3	1	2	1	14	0
Randers	0	27	15	13	15	9	3	82	4
Ringkøbing-Skjern	0	3	0	1	3	7	2	16	0
Samsø	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Silkeborg	0	10	13	11	17	12	3	66	16
Skanderborg	0	3	3	2	3	4	0	15	0
Skive	0	0	2	3	3	1	0	9	2
Struer	0	0	1	3	2	1	0	7	0
Syddjurs	0	4	2	4	3	2	0	15	0
Viborg	0	9	13	23	17	14	9	85	0
Aarhus	18	205	173	143	109	81	32	761	7
I alt	22	349	274	276	246	186	77	1.430	37

Bilagstabel 5 Hjemløse borgere, fordelt efter aldersgrupper. Særskilt for hjemkommuner. Region Nordjylland. 2017. Antal.

Hjemkommune	≤ 17 år	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	≥ 60 år	I alt	Internt bortfald
Brønderslev	0	6	5	1	4	6	4	26	1
Frederikshavn	0	1	3	6	6	5	1	22	1
Hjørring	0	3	3	4	1	2	2	15	2
Jammerbugt	0	0	1	3	2	1	0	7	0
Læsø	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mariagerfjord	0	0	0	3	5	8	2	18	0
Morsø	0	0	1	0	3	1	0	5	0
Rebild	1	1	1	0	0	4	1	8	0
Thisted	0	2	1	1	1	2	0	7	1
Vesthimmerland	0	0	1	1	0	1	2	5	0
Aalborg	1	61	41	57	38	48	14	260	1
I alt	2	74	57	76	60	78	26	373	6

Bilagstabel 6 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for registreringskommuner. Region Hovedstaden. 2017. Antal.

Registreringskommune	Gaden	Natvarmestue	Herberg	Hotel	Familie/venner	Udslningsbolig	Kriminalforsorgen	Hospital	Andet og uoplyst	I alt 2017	I alt 2015
Albertslund	7	1	7	0	14	0	0	0	0	29	32
Allerød	1	0	3	2	3	0	0	0	0	9	13
Ballerup	4	0	6	4	36	1	1	10	19	81	45
Bornholm	1	0	0	1	22	0	1	4	5	34	15
Brøndby	2	1	4	1	17	0	0	0	13	38	109
Dragør	0	0	1	5	3	0	0	0	14	23	1
Egedal	1	0	0	0	10	3	0	0	7	21	37
Fredensborg	1	0	10	0	1	0	0	0	0	12	16
Frederiksberg	53	15	81	5	64	4	2	5	36	265	229
Frederikssund	5	0	3	0	3	0	0	1	0	12	27
Furesø	1	0	1	0	3	0	2	0	5	12	14
Gentofte	0	1	23	0	2	0	0	0	2	28	55
Gladsaxe	9	1	12	6	27	1	0	3	7	66	89
Glostrup	12	0	41	1	60	4	4	12	10	144	128
Gribskov	0	0	3	0	1	0	0	0	0	4	33
Halsnæs	0	0	3	0	11	0	0	1	1	16	19
Helsingør	19	5	24	1	17	0	0	3	14	83	64
Herlev	2	0	4	1	3	2	0	0	2	14	10
Hillerød	9	7	80	2	36	41	2	4	9	190	182
Hvidovre	6	0	49	1	40	2	0	1	13	112	93
Høje-Taastrup	9	1	26	0	21	0	0	1	10	68	35
Hørsholm	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
Ishøj	11	0	3	0	10	0	1	0	7	32	19
København	194	129	601	13	437	6	9	30	176	1.595	1.590
Lyngby-Taarbæk	2	0	0	0	7	0	0	0	1	10	16
Rudersdal	4	0	1	3	8	1	0	0	4	21	40
Rødovre	18	0	6	2	54	0	0	1	11	92	51
Tårnby	12	2	5	0	30	0	0	1	11	61	63
Vallensbæk	3	0	0	0	6	0	0	0	1	10	1
I alt	386	163	997	48	946	65	22	77	378	3.082	3.036

Bilagstabel 7 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for registreringskommuner. Region Sjælland. 2017. Antal.

Registreringskommune	Gaden	Natvarmestue	Herberg	Hotel	Familie/venner	Udslusningsbolig	Kriminalforsorgen	Hospital	Andet og uoplyst	I alt 2017	I alt 2015
Faxe	2	0	1	0	3	0	0	0	1	7	10
Greve	6	0	2	2	14	0	0	2	11	37	46
Guldborgsund	10	1	95	4	12	1	1	0	10	134	76
Holbæk	6	3	19	1	5	1	2	1	7	45	54
Kalundborg	0	0	0	0	1	0	4	0	0	5	25
Køge	5	0	0	0	15	0	0	1	10	31	26
Lejre	4	0	39	2	7	0	0	0	1	53	0
Lolland	0	1	0	0	2	0	0	0	0	3	20
Næstved	5	0	27	0	13	1	1	0	15	62	66
Odsherred	1	0	4	0	12	0	0	0	2	19	2
Ringsted	1	0	0	5	12	0	0	0	13	31	25
Roskilde	6	1	4	24	126	1	2	2	4	170	94
Slagelse	10	9	37	37	32	1	2	1	11	140	85
Solrød	3	0	1	0	6	0	0	0	8	18	16
Sorø	0	0	1	1	25	1	0	1	3	32	23
Stevns	2	0	0	1	1	0	0	1	1	6	0
Vordingborg	3	0	3	0	8	0	0	1	0	15	7
I alt	64	15	233	77	294	6	12	10	97	808	575

Bilagstabel 8 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for registreringskommuner. Region Syddanmark. 2017. Antal.

Registreringskommune	Gaden	Natvarmestue	Herberg	Hotel	Familie/venner	Udslusningsbolig	Kriminalforsorgen	Hospital	Andet og uoplyst	I alt 2017	I alt 2015
Assens	1	0	1	0	4	0	0	0	2	8	4
Billund	0	0	6	0	1	0	2	0	0	9	24
Esbjerg	6	0	70	4	61	16	4	1	12	174	132
Fanø	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fredericia	6	0	1	0	25	0	0	0	6	38	23
Faaborg-Midtfyn	1	0	0	0	10	0	0	0	4	15	28
Haderslev	3	1	50	1	16	1	2	0	4	78	52
Kerteminde	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3	1
Kolding	8	0	33	1	22	1	0	2	4	71	59
Langeland	1	1	0	0	0	0	0	0	4	6	2
Middelfart	2	0	1	1	2	0	0	1	1	8	25
Nordfyn	0	0	0	4	2	0	0	0	2	8	4
Nyborg	1	3	1	3	13	1	0	0	6	28	18
Odense	8	20	68	1	20	1	0	1	9	128	181
Svendborg	5	0	20	0	22	0	0	1	10	58	53
Sønderborg	4	0	16	0	6	0	0	0	2	28	29
Tønder	3	0	1	1	5	0	0	1	3	14	20
Varde	1	0	19	0	2	1	0	3	7	33	18
Vejen	0	0	4	0	17	0	0	0	9	30	28
Vejle	11	3	13	3	50	3	1	1	8	93	85
Ærø	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Aabenraa	1	0	7	0	5	0	0	2	3	18	15
I alt	62	28	311	19	286	24	9	13	96	848	802

Bilagstabel 9 Hjemløse borgere, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for registreringskommuner. Region Midtjylland. 2017. Antal.

Registreringskommune	Gaden	Natvarmestue	Herberg	Hotel	Familie/Venner	Udsøsningsbolig	Kriminalforsorgen	Hospital	Andet og uoplyst	I alt 2017	I alt 2015
Favrskov	1	0	0	0	7	0	0	0	0	8	5
Hedensted	0	0	1	0	3	1	2	0	0	7	5
Herning	5	3	109	0	39	1	1	0	8	166	168
Holstebro	0	0	42	0	3	0	2	2	3	52	42
Horsens	15	1	42	1	51	13	7	0	14	144	116
Ikast-Brande	0	0	3	1	7	0	0	0	1	12	13
Lemvig	0	0	14	0	0	0	0	0	0	14	16
Norddjurs	2	0	0	0	3	0	0	0	2	7	7
Odder	0	0	1	0	7	0	1	1	3	13	2
Randers	2	0	28	1	23	12	1	5	7	79	103
Ringkøbing-Skjern	0	0	0	0	4	0	3	0	1	8	3
Samsø	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Silkeborg	9	2	47	5	28	0	0	5	14	110	99
Skanderborg	0	0	2	0	3	0	0	0	0	5	13
Skive	0	0	1	0	5	0	0	0	2	8	1
Struer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Syddjurs	0	0	3	0	8	0	0	0	0	11	4
Viborg	3	0	57	0	18	3	0	2	4	87	83
Aarhus	73	66	193	6	328	20	5	21	78	790	687
I alt	110	72	543	14	537	50	22	36	137	1.521	1.369

Bilagstabel 10 Hjemløse, fordelt efter hjemløshedssituation. Særskilt for registreringskommuner. Region Nordjylland. 2017. Antal.

Registreringskommune	Gaden	Natvarrestue	Herberg	Hotel	Familie/venner	Udsusningsbolig	Kriminalforsorgen	Hospital	Andet og uoplyst	I alt 2017	I alt 2015
Brønderslev	0	0	1	0	12	0	0	0	5	18	19
Frederikshavn	0	0	0	0	7	0	0	1	1	9	2
Hjørring	2	1	0	0	5	0	0	1	3	12	11
Jammerbugt	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2	2
Læsø	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mariagerfjord	0	0	29	0	1	0	0	0	1	31	33
Morsø	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Rebild	0	0	1	0	1	0	0	0	1	3	3
Thisted	1	0	30	0	4	0	0	5	1	41	41
Vesthimmerland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Aalborg	23	26	71	6	83	24	3	6	18	260	238
I alt	26	27	132	7	114	24	3	13	30	376	356

LITTERATUR

- Benjaminsen, L. & I. Christensen (2007): *Hjemløshed i Danmark, 2007. National kortlægning*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, rapport 07:22.
- Benjaminsen, L. (2009): *Hjemløshed i Danmark, 2009. National kortlægning*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, rapport 09:25.
- Benjaminsen L., T.M. Dyrby, M.H. Enemark, M.T. Thomsen, H.S. Dalum & U.L. Vinther (2017): *Housing First i Danmark. Evaluering af Implementerings- og forankringsprojektet i 24 kommuner*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd & Rambøll, rapport 17:03.
- Edgar, B. & H. Meert (2005): *Fourth review of statistics on homelessness in Europe*. Brussels: FEANTSA.
- Edgar, B., M. Harrison, P. Watson & V. Busch-Geertsema (2007): *Measurement of Homelessness at European Union Level*. Brussels: European Commission.
- Fitzpatrick, S. (2005): 'Explaining homelessness. A critical realist perspective'. I: *Housing, Theory and Society* 22(1), s. 1–17.
- Padgett, D., B. Henwood & S. Tsemberis (2016): *Housing First. Ending Homelessness, Transforming Systems, and Changing Lives*. New York City: Oxford University Press.
- Rambøll & SFI (2013): *Hjemløsestrategien. Afsluttende rapport*. København: Rambøll & SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Tsemberis, S. (2010): *Housing First: The Pathways Model to End Homelessness for People with Mental Illness and Addiction*. Minneapolis, MN: Hazelden Press.

HJEMLØSHED I DANMARK 2017. NATIONAL KORTLÆGNING

Denne rapport præsenterer resultaterne af den sjette landsdækkende kortlægning af hjemløshed. Kortlægningerne har været gennemført hvert andet år siden 2007.

Rapporten tegner et billede af omfanget og udviklingen i hjemløsheden og af hjemløshedens geografiske fordeling på byområder, regioner og kommuner. Kortlægningen belyser også den demografiske og sociale profil blandt de hjemløse borgere i forhold til køn, alder, etnisk baggrund og helbredsmæssige forhold.

Kortlægningen viser, at hjemløsheden i Danmark stadig er stigende. I 2017 er antallet af hjemløse borgere opgjort til 6.635, hvilket er en stigning på 8 procent i forhold til 2015. Samtidig viser undersøgelsen, at andelen af hjemløse, som vurderes at have en psykisk sygdom, også er stigende. I 2017 vurderede fagfolk, at over halvdelen af de hjemløse borgere også har en psykisk sygdom.

Kortlægningen er foretaget på foranledning af Børne- og Socialministeriet.

